

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, szerda, február 9-én.

40. szám.

A rém.

Mi se tartjuk épen ideálisnak a sok locsogást az országgyűlésen. A „zajos jelenetek” is elmaradhatnak. Legfeljebb a karzat sajnálja. A vitarendező-bizottságot pedig épenséggel oda soroljuk, ahol a parlament betegségei foglaltatnak. Általában nem vagyunk a beszéd-kultusz táborában. Zöld állapotnak tartjuk a sajtó szokásait, hogy az országgyűlésen elmondott beszédeknek annyi helyet ad. Mit érdekelheti az a közönséget, hogy közép-szerű emberek mit mondanak a szőnyegen levő kérdésekről? A beszédeknek általában két faja jogosult a lapokban: a nagy beszédek, nagy elmék megnyilatkozásai, amikből tanulhat az ország, vagy az egészen bárgyubeszéd, amiken lehet mulatni. A közép-szerű beszédek nem érdemesek a nyomdafestékre. Ki fog átkutatni kétszáz szalmakazlat, hogy egy buzaszemet találjon?

Nem is igen okoljuk az országgyűlést, hogy a költségvetésen gyorsan rohan végig, hogy például nyolcz óra alatt végezték el a kereskedelmi tárczát. Megbizunk a kereskedelmi miniszter lángeszében és pontum. A mi kereskedelmi politikánk ugyanis tökéletes valami. Angliának is van némi kereskedelme, de ott öt hélig tárgyalták a kereskedelmi budgetet, igazítottak itt is, ott is. Difficilis nép és végre is a kereskedelemből élnek szegények. De mi par excellence agrikulturn ország vagyunk. Az angol mozog és gsáftel. De mi elnyújtózkodhatunk, mert nekünk a föld termi az apró költsé-

get és az enivalót. A buza nő és nő künn a fekete táblákon akár beszélünk, akár nem.

Eddig ilyenforma volt a felfogás. Bár földmivelő ország vagyunk, nem igen törődtünk a földmivelési tárczával sem. Hiszen minden attól függ, jó-e vagy rossz-e a termés. S ez bizonyára nem függ a minisztertől. Az nem parancsolhat a földnek. Függ az esőtől, dértől, fagytól. A minisztert legfeljebb arravalónak tekintettük, hogy a vizekkel bánjon el. S lön, hogy a földmivelési tárcza parlamentarizmusunk eleje óta olyan volt, mint egy háztartásban a vendégágy: ha valami előkelő idegen akad, hát legyen hova fektetni. Egész sora a mágnásoknak nyújtózott benne: báró Kemény Gábor, gróf Szapáry Gyula, gróf Bethlen András, gróf Festetich Andor. Pepecseltek is egygyel-mással, vizekkel, tenyészállatokkal, szerbtövis-irtással, müborral, filloxerával. Maradt utánuk víz, filloxera, szerbtövis, mübor és egy csomó rossz törvény.

Most végre egy munkabíró igen tehetséges miniszter jött nyomukban: Darányi Ignác. Megvan benne a kötelességérzet és a tettvágy olyan mértékben, mint kell. Tehetsége hajlékony, esze világos és tiszta. Csendes időkben biztos kezű férfi. De ma, mintha megérezte volna a magyar föld, hogy keményebb légény gondolja, összes betegségeivel jelentkezik s ezek közt a legaggasztóbb az agrárszocializmus, mely annyi ponton tör ki és oly vehemensen lép fel, hogy immár országos veszedelemnek tekinthető. S a földmivelési tárcza ma nem

egy egyszerű ressort, melyben a budget-tételek okszerű elhelyezésének kérdései dominálnak. Az egész ország lélekzet-elfojtva figyel a tárcza tárgyalására és várja az arcanumok jelzését, melyek a bajt lecsillapítják vagy legalább elodázzak.

Ma még csak egy zugolódó, elégedetlen elem van: a munkás; de holnap már kettő lesz: a földbirtokososztály is. A szerkesztőségi asztalunkon szerte hevernek az óránként érkező sürgönyök. Pest-megyében még egy aratási szerződés sincs megkötve. Izgató nyomtatványokkal árasztja el az országot a szocialdemokrata párt, hogy ne kössenek szerződést az aratók. Az aratási strike tehát a küszöbön áll. Sátoralja-Ujhelyen a forrongás kitöröben volt a nép közt, de a vezető a szegény néposztályoktól beszédett pénzekkel megszökött és most már, megszünvén az izgatás, lecsillapodtak a hullámok. Kis-Várdáról vérengzésről értesítenek. A lapok reporterei már ott vannak és hegyezik irónjaikat, az államhatalom meg nincs ott, sem a csillapító szereivel, se a fenytékével. Hódmező-Vásárhelyről azt írják: „Vulkán tején állunk” és mindennap új és új helyről érkezik a métely hire. Salgó-Tarjánt meg jól eligazítja egy erélyes kezű alispán, de néhol csak ront a hatóság beavatkozása, mely vagy tullanogyos, vagy tulbrutális.

Ily viszonyok közt kíváncsian várjuk a megindult földmivelésügyi vitát s hiszszük, hogy az nemcsak tanulságos lesz, hanem eredményező is. Sok megvitatni való kérdés torlódik itt össze. Az

Kondor.

Nem griffmadárról szól az ének, amely az Andok fölött lebeg lámával vagy füstös bőri gyerekekkel a karmai közt.

Kondor nem madár; karmai sincsenek, csak csülkei. Nem is lámákat eszik, hanem kukoriczát. De azt sokat.

Meg is látszik rajta. Göndör, világoszürke sörteje alul a barnapiros bőron keresztül csak úgy világít az araszos, fehér szalonna. Kondor, szóval, nem griff, hanem becsületes malacz.

Szép, hideg téli nap volt. A vályuban akkor reggel fagyott meg először a víz. Ekkor mondta rá a szentenciát Dumas fiú, hogy: — Öld meg!

Vagy mit is beszélék! Hogy nem tudok kiszokni abból a novella-stilusból. Nem Dumas fiú mondta, hanem ifju S. Gombos István. Nem is azt mondta, hogy: „Öld meg!” hanem hogy: — Bizony, má le köne vágni ezt a hizót.

S. Gombos Istvánt a hosszabbik nevével úgy hívták, hogy Suta Gombos István, megkülönböztetésül a Ferdéktől, a Sántáktól, meg a Süköröiektől. Mert hát sok Gombos lakik a városban szerte-széjjel: az Ürgésen, a Máriavárosban, a Rávágyon, meg a Muszajban. Jóravaló parasztgazda valamennyi, akinek a tizedik öregapja sem volt nemes ember. Nem is hivalkodásból rakják a nevék elé az S. meg az F. betűket, hanem becsületből. Össze ne téveszszék más emberrel.

A göndörszörü Kondorra tehát kilencz hónapos korában ki lön mondván a halálos ítélet. S. Gombos István a végrehajtásáról is gonoszkodott. Azt mondta az asszonynak:

— Át köne üzenni Cseresékhez a Pali gyerekekkel; hátha mövönnek? Jó pénzé odaadom.

A Pali gyerek a szomszéd Cseresékhez tartozott. De amikor csak letehetette a palatáblát, amelyre ékes tulipánok közé éktelen „A” betűket pingálgatott, futott által Gombosékhoz tököst szabdalni, kukoriczát morzsolni. Mert hát ő volt a Kondor földi gondviselése.

— Fuss át, szögám az édősapádhó. Mántu fogva eladó a Kondor, üzenöm tisztelettel. Kihizott egészen.

Mert hát ifju S. Gombos István tudja, mi az a respektus. Nagyon megtisztelti mindig Cseres Mártont, a magyar királyi adótiszt urat. A szomszédja ugyan, de a világot át nem látogatna hozzá. „Mer há nem jó a nagyurakka egy talbu csörösnét önni”, szokta mondani.

De a legkisebbik Cserest, a hatodikát, vagy talán a hetediket (a jó Isten tudná őket számba venni) nagyon szereti. Nagy titokban, már vagy három esztendő előtt, mikor Cseresék a szomszédba költöztek, az asszony szólította meg a gyereket a kapu alatt:

— Láttá e má, szögám, eleven ürgét?

— Mi az, néni, czukoj?

— Nem biz a lelköm, hanem állat az istenadta. Két lábra áll, oszlán muzsikál. Tennap öntötte ki az uram, hát mondtam:

Nekünk nincs se kisebb, se nagyobb, agygyuk hát a Palikának.

Azóta Palika mindennapos lett Gomboséknál. Lovat befogni, kocsit hajtani megtanult alaposan. A gazdasághoz meg úgy értett, mint akárhány magyaróvári kicsapott diák.

Hiába szörnyüködött az édesanyja; remegő kézzel akárhányszor maga szedte le a kocsiról. Az apja csak hagyta, biztatta is, meg küldte is át Gombosékhoz.

— Így lesz belőle ember, szokta mondani büszkén.

Haza futott Palika a nagy hírrel:

— Apuskám, Gondos bácsi eladja a Kondort.

— El-e? Hát nekik nem kell?

— Nekük ölég a kisebbik, a Szuszczgó, mert hát ők csak ketten vannak csölédek. Nekük nem hozott a gója, mondja a Gombos néni és ri is, amikő mongya.

— Aztán hogy adják? kérdezi Cseres Mártonné, aki csendesen megborxad, valahányszor azt mondja a szülöttje, hogy *ük*.

Palika kidüleszti a mellét és felel önérettel:

— Kétszáz forint lösz annak az ára, ekkrajczárra se alább; a magam nevelése.

Cseresék hadi tanácsot rögtönöznek, helyszini szemlét tartanak és paroláznak erősen Gombos Istvánnal.

— Képzélje csak, a Palika kétszáz forintra tartja, mert ő nevelte.

— Nohát való, ami való, feleli Gombos

elődök mulasztásai és egyéb tényezők közbenjárása egy nagy gazdasági válságba sodorták az országot. A legnagyobb erőfeszítést kell tennie a földmivelésügyi kormányoknak, hogy a gazdákat támogassa s hogy a föld magyar kezekben maradjon.

Magyarország sorsa függ ettől. Anynyira el volt hanyagolva épen a magyar gazda, épen ő, akire minden nemzeti teher esik, hogy csak rendkívüli eszközök segíthetnek. Bizonyára lesz sok szó erről és legyen is. De mindezeknél imminensebb az a veszély, mely az agrárszocializmusban rejlik.

A régi mithológiában csak a fákból, vizekből keltek ki a faunok, gnomok és mindenféle szörnyetegek, — most ime a földből lép ki a legveszedelmesebb rém. Czammogva, lassan jött előbb, de most már dübörögve közeledik. Szembe kell nézni vele. Mert nagy bajokat, beláthatatlan bajokat hoz. Tudjuk mi jól, hogy e bajokért nem a földmivelésügyi miniszter a felelős, se a kormány. Magasabb, tőlük nem függő áramlatokból táplálkozva fogamzottak meg ezek a veszedelmes tanok, melyekkel egy vagy más alakban Európa más országaiban is küzdenek, még tán nagyobb mértékben, mint itt — de legalább küzdenek.

A bajok forrásait kutatva, két jellemző vonása domborodik ki a mozgalmaknak.

Az egyik a földéhség. Szeg ellen ma gróf Bethlen András igen helyesen ajánlotta beszédjében a telepítést nagyobb, megvásárolt birtokokon.

A másik az izgatás. S itt aztán teljes fenytékével lépjen közbe az államhatalom. Aprólékos tekintetek, elméleti dogmák ne térítsék el a kötelességtől. Mert valamiképp bele kell markolnia a kérdésbe; ez elodázhatatlan, de e beavatkozásban nem szabad szem elől tévesztene se a munkásosztály érdekeit, se

a birtokososztályéit. A nemzetnek érdeke, hogy mindkét osztály megmaradjon és gyarapodjék. Egyik se szükségszerűbb a másiknál.

Lehetetlenségeket nem lehet kívánni — a bajok teljes megszüntetésében nem hiszünk, azt egy kormány se érte el eddig és nem is fogja elérni; ez a kérdés már a feje fölé nőtt a kormányoknak — de a rendelkezésükre álló eszközökkel még lehet lokalizálni a bajokat és enyhíteni.

A kormány egyik kezében ostor legyen — a másik kezében jóság és találja el, hol kell az egyik kezét mozdítani és hol a másikat.

A birtokosok legyenek méltányosak a munkásaik iránt s ne kössenek velük olyan kegyetlen szerződéseket, mint a minőkről másolatokat kaptunk Makóról s melyek szomorúan jellemzik egy-egy nagy dohánytermelő eljárását.

A gazdasági egyesületek meggyeszerzte sokat tehetnének, ha szorosabb érintkezésbe lépnének a munkásokkal és azoknak a vezetőivel felvilágosítanák őket s a helyi bajoknak gyógyítását saját körükben komoly hivatásukká tennék.

És végre . . .

De ne vágjunk elébük! hiszen együtt van az országgyűlés, sok okos ember sok vidékről, hadd beszéljenek ők és fejtsék ki a miniszter előtt, mik azok az eszközök — amelyek még feltartóztatnák a közelgő veszedelmet.

Ne mondják azt keleties sopánkodással: „Hasztalan minden, egyszer mégis bekövetkezik a katasztrófa egész Európában.“

Igaz lehet. De hiszen a halál is biztos, és az ember mégis küzd, minden eszközzel küzd, hogy tovább maradjon egészséges. Hiszen csak ebből áll az egész eredmény. De ez elég, mert minden, ami lehetséges.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órákor ülése lesz.

A földmivelésügyi költségvetés. A képviselőház holnapi ülésén folytatják a földmivelésügyi tárcza költségvetésének a tárgyalását. Valószínűleg már holnap felszólal Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter, aki behatóan foglalkozik majd a szocialisták izgatásaival és ismertetni fogja azokat a terveket és módokat, amiknek segítségével a kormány az agitációkat leküzdni kívánja. A kormány igen erélyes intézkedésekre határozta el magát. Így Szabolcs vármegyében, mint azt más helyen is felemlítjük, valószínűleg a *statáriumot lépteti életbe*.

Pártértekezlet. A függetlenségi és 48-as párt ma este hat órákor Kossuth Ferencz elnöke alatt értekezletet tartott, amelyen Kiss Albert ismertette a közoktatásügyi tárcza költségvetését. A képviselőházban e tárczában a párt részéről többen szólnak fel. Lakatos Miklós indítványára elhatározták, hogy a márczius 15-ikének megünneplése tárgyában külön értekezletet tartanak. A párt a szegedi jelölést tudomásul vette s a függetlenségi jelölt támogatására több képviselő leutazik Szegedre.

A várnai választás. Gróf Zichy János, Molnár János, Lepsényi Miklós, Kálmán Károly, Zmeskál Zoltán, Páder Rezső, Rakovszky Géza néppárti képviselők ma Várnára utaztak, hogy Markovics néppárti jelölt választóit támogassák, amire, úgy látszik, szükség is van. Vasárnap délelőtt, mikor dr. Rossival kanonok a nagymiséről kijött, amelyet ő mondott, a tót asszonyok ráklabáltak, hogy mer zsidó léte misét mondani. A férjek kevésbé lévén tájékozva Rossival kanonok hitelezetéről, beérték egy-egy abezuggal. A nemzeti párt jelöltje, dr. Stern Rezső, Kiszuca-Ujhelyen vasárnap mondotta programbeszédét.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Sok szónok és kevés hallgató: — így festett a mai ülés.

A földmivelés költségei voltak soron s alig három óra alatt éppen hat szónok fejtette ki a maga, sokszor nagyon is kisszerű nézeteit. Sima Ferencz és Mócsy Antal természetesen közte volt a szónokoknak és az utolsó félóra meghozta az elmaradhatatlan Pichlert is. Ő mindig felszólal, de ma különösen köteles-

István megfontolással, szép állat is a Kondor. Vaj annak a szalonájára, szalonja a husa, husa a csontja. Nincsen ilyen állat több a negyedik tízedben. Megvan százharmincz kiló tisztán, mint egy. Tessék csak a tokját nézni, ojjan a, mint, isten bocsá, a püspöké. Hetven forint annak a zutolsó ára. Igaz hitte mondom.

Meglátszik az orcáján, hogy igaz hittel mondja. Csak úgy ragyog a büszkeségtől. A felesége néma fejhajtással bólintja rá az igent. Nem vagyok próféta. Nem tudhatom, hova lyukadnak ki majd a quota-tárgyalások. De hogy a magyar ember sokáig alkuszik és szívesen enged, azt Cseres Márton és ifju S. Gombos István hosszas parolázásából aggódva látom. A magyar királyi adótiszt ur ígért hatvanat, Gombos István őrizte a hetvenet, míg végre ugy estefelé hangos kezűtessel egyeztek meg a hatvanötben.

Nosza borsért, sóért, paprikaért, gyömbérért, meg szegfűszegért a boltba. Előre a nagy tekenővel, a forgató kötelekkel, mert Cseresék, mint afféle uri fajta, nem pörkölik a disznót, hanem forrázzák. Szappanos Mátyás uram, aki nyáron csész, télen meg böllér, ért mind a kettőhöz. A szegény Kondornak pedig, akit Palika nagy diadallal hajt át a szomszéd-ból, tökéletesen mindegy: akár megsüssék, akár megfőzzék.

Palika másnap hajnalban már ébren van. Sietségében előbb húzza a csizmát, utána a strimflit. Egyformán bő mind a kettő; úgy örökölte az egy numerussal előtte levő bátyjától.

Künn az udvaron forr, zsibong már minden. A kora reggeli lárma nem igen tetszik

Kondornak. Kunkorgó farka szomorú sejtéssel egyenesedik ki és kocsonyának szánt orrával méla aggodalommal turja a havat.

Mikor megjelenik a böllér, a gyerekek ugyancsak biztatják:

— Ne féljen tőle, bácsi. Én majd a lábát fogom.

— Én meg a fülit.

Szappanos Mátyás azonban megveti a hivalkodást és nem felel. Egymásután veti le magáról a sok csörömpölő vasat. Elsőben a füstös nyelvű forgatóvillát állítja a sarokba. (Hátba mégis megokosodnak — gondolta — és nem forráztatják, hanem pörkölik.) Utána a nagy tarisznyát a hurkatöltővel, különféle késekkel, meg a vagdaló baltákkal. Mert hát Szappanos Mátyás konzervatív ember. A kolbászhoz valót nem husvágógépen vagdalja, hanem vastagdeszkájú vágószéken két kis baltával. Ezekben a baltákban leledzik a régi disznótorok egész poézise, amint kalapálják a paprikás-borsos husban:

— Ratapata — rata — rap; ratapata rata rap!

— Mennyire becsüli az állatot, kérdezi a mestertől Cseres Mártonné asszony, aki, mint minden asszony, szkeptikus egy kissé.

Szappanos Mátyás műértő szemmel nézi végig az áldozati barmot és mondja nem nagy respektussal:

— Mővvan a száz kiló tisztán.

Cseres Mártonné összerázkódik. A belső szobába siet, ahol az ura éppen a cziünderéket rendezzi a homoki borok külön-külön szánei szerint.

— Csak száz kiló — mondja hűledezve az asszony. Megesaltak a Gombosék. Pedig hogy szeretik a Palikát!

— Ne beszélj így, édesem, feleli az ura. Nem csaltak meg. Maguk is többnek hitték.

— Nohát megmértem, nyugtalankodik tovább az asszony. Istenem, majdnem az egész havi fizetésünk. Tizenöt forinttal fizettük tul.

— Annál izesebb lesz, felelt a magyar királyi adótiszt.

— Dejszen, vissza kell adniok azt a pénzt, erősködött a tekintetes asszony. A Peti gyerekek uj télirokkot kell venni, éppen jó lesz rá az a pénz.

— Ugyan, hova gondolsz, Teréz? Hát magyar ember visszazívja a szavát? Hiszen nem zsákban vettünk macskát, a szemünk előtt volt. Isten ments, hogy egy krajczárt is visszaköveteljek. Oda volna örökre a tekintélyem!

Hát bizony a Kondor csakugyan rutul megcsalta a beléje vetett hitet. Szappanos Mátyás mesternek jó szeme volt. Netto száz kilót nyomott.

Teréz asszony aznap szomorú kézzel húzta ki a torhoz való káposztásrétes tészta-ját. Tízszor is beszakadt, amig kihúzta. (Máskor szakadás nélkül Nagy-Körösig elhúzta volna.) Mérges kézzel hánytá beléje a pompás zsiros-borsos töltelékét és nagszerencse, hogy ifju S. Gombos István feje nem akadt a kezé-ügyébe, bizony erősen bekáposztázta volna.

— Bizony czudarság, így befonni az embert, zsörtölődött magában még a toros-vacsora

sége volt a karzatnak bemutatkozni, mert ő most a nap hőse — mivelhogy Zolával egy napon került az esküdtek elé és őt már fölmentették. Sima, Mócsy és Pichler, ők hárman mindent szóba hoztak, még a miniszterelnöknek a szabolcsi küldöttséghez intézett nyilatkozatot is.

De azért az ülésnek igazi színét mások adták meg. A Bély László és a Latinovics Pál szakszerű beszédei, amelyek a földmivelés kérdései közül a leginkább elhanyagoltakat ajánlották a miniszter figyelmébe és különösen az a nagyobb beszéd, amelylyel gróf Bethlen András (a volt földmivelési miniszter) terjeszkedett ki a földmivelési politika bírálatára. Ez a beszéd nem volt a pikantéria híjával sem, mert Bethlen mintegy a maga igazolására erősen hangsúlyozta, hogy a mai pénzügyminiszter majdnem kétannyit nyújt a földmivelés nagy kérdéseinek megoldására, mint amennyi egykor ő neki rendelkezésére állott. Éppen azért a mai miniszter jóval többet is teremthet — amint ezt Bethlen szívesen elismerte. Csak a telepítések folytatását sürgette még; a telepítéseket tudniillik ő kezdeményezte és fáj a szívének, hogy utódjai nem folytatják.

Holnap, ha a jelek nem csálnak, a földmivelési tárczán is átesik a törvényhozás.

A képviselőház ülése.

Az ülés elején báró Dániel Ernő kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot terjesztett be a postatakarékpénztár kamatozó betét-maximumának és tartalékalapjának fölemeléséről.

A javaslatot a pénzügyi bizottsághoz utasították.

A földmivelési tárcza.

Aztán következett a napirend: a földmivelési tárcza költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

Bély László szerint számos gyámoltalan gyermeke van ennek a tárczának, aki mind kenyérért kiált és azért nagyon helyes, hogy a miniszter mindaddig kilátásba helyezte az állam hatóság támogatását, míg ezek a gyermekek részben az állam, részben társadalmi segítséggel úgy megerősödtek, hogy a saját lábukon megállva, maguk kereshetik meg kenyerüket. Nagyon helyén van az állami támoga-

tás, különösen most, amikor a tavalyi rossz termés és az idei rossz kilátások mellett a gazdáknak igazán csak egy jobb jövőbe vetett hitük tartja a lelket. Az átmeneti nyomort kell enyhíteni, hogy a gazda újra megerősödhessen. Elismeri a szónok, hogy az utóbbi időben épen a szegényebb gazdák érdekében sok üdvös intézkedés történt; a földmivés-iskolák, az állattenyésztési kerületi felügyelőségek, az állategészségügy államosításának kútatásba helyezése, a titkos gyógyszerek kitiltása és a többi — mindez nagyon megnyugtató és csak hálával töltheti el a gazdákat. Abban a reményben, hogy a miniszter tovább is ezen az uton fog haladni, megszavazza költségvetését. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Sima Ferencz az agrárszociálizmus növekedéséről beszél, hirdetőn, hogy egy nagy és komoly átalakulásról van szó, amely a magyar politikai és gazdasági élet számára új társadalmi osztályt szül. Szomorú s a magyar parlamentet jellemző az a körülmény, hogy amíg a vidékről e nagy átalakulás aggasztó mozgólódásainak híre érkezik: addig itt, a parlamentben, ezzel senki sem törődik s a földmivelési tárczánál csak az érdekli a Házat, melyik vidékre minő apalovat szállítson a miniszter. Kifakad a latifundiumok szaporítása ellen. Csongrádban 17 falut töröltek el csak azért, hogy a Pallavicini örgrófok hitbizományi birtoka egy tagban legyen; van ezen a birtokon 3—4 ezer lakosu község: akkor fujja el a föld színéről az egész falut a hitbizomány ura, amikor akarja. A költségvetést nem fogadja el.

Latinovics Pál elfogadja a költségvetést s azt fejtegeti, hogy bár a filloxera pusztításai súlyos lidércként nehezédnek mezőgazdánk vállaira és bár a múlt évi rossz termés súlyos helyzetet teremtett, de mégis sokoldalú haladásról beszélhetünk. Dicsekedve beszélhetünk lótenyésztésünkről. Kívánja, hogy a dorozsmai méntelepet Szegedre helyezték át, a nyugoti marhafajokat honosítsák meg az Alföldön is, szaporítsák az állatorvosokat is az Alföldön. A sertésvesztről, marhahizlálásról, homoki szőlőről, mesterséges haltenyésztésről, a halpiaczi ellenőrzésről, a földmivésiskolákról beszél ezután s a miniszter jóakaró érdeklődését kéri a földmivelés nagy kérdése számára. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Mócsy Antal szerint a kormány csak a nagy urakra van gondja. A liberális kormány hozta a házára a szociálizmus nagy baját is. A néppárti kerületekben nincsen szocialista. Ennek a kormánynak nem szavazza meg a költségvetést.

Az ónök ekkor öt percre felfüggesztí az ülést.

A szünet után.

Gróf Bethlen András a szünet után felszólal és gratulál Darányi miniszternek erélyéhez és kitartásához s a pénzügyminiszternek, aki dusan döntálja a földmivelési tárczát. Még a szónok miniszterségének idején nem lehetett ily engedékenységre birni a pénzügyminisztert. Ma van pénz a szőlők rekonstrukciójára s a marhasó áruba bocsátására. Míg 1893-ban csak 14 és fél millió volt a földmivelési tárcza dotációja, ma ez meghaladja a 25 milliót. A szövetkezeti ügy fölkarolása, az őrési forgalommal üzött visszaélések elfojtása a földmivelési kormány éberségét dicsérik. Dicséretes az is, hogy a kormány törekszik a tengerentúli verseny ellen való sorakoztatásra s ez éppen a külügyminiszterisékből hangzott el. Ezután az agrárszociálizmusról beszél s hirdeti, hogy Angliában is visszaesést mutat a földmivelés. De hát Angliának vannak gyarmatai s nagy kereskedelme. Ezekkel segíthet magán. Mégis ezenfölül politikai és közgazdasági reformmal sietnek a gazdaközönség segítségére. Nálunk nagy reformokra van szükség a vízikérdésre, az erdőkérdésre, habár például az előbbi nem érdekli a Felföldet, az utóbbi pedig az Alföldet. Dicséri a minisztert a fogarasi ménes rekonstrukciójáért, a kincstári erdők kihasználásának decentralizációjáért. Fontos kérdés a termelő termékének helyes értékesítése is, mert az előtt a rébusz előtt állunk, hogy bár első kézből olcsón lehet megvásárolni a terméket a termelőtől, a fogyasztók mégis drágán jutnak ahhoz a közvetítés elharapódzása folytán.

A telepítés oly nagy és akkora fontos kérdés, amelynek dominálnia kell minden más kérdést. Nagyobb birtokok vásárlása és parcellázása, ez valóban sürgős szükség s talán orvosság is a szociálizmus ellen. Az Alföld népe munkás, mert szapora, az ország keleti részének népe ellenben kevésbé munkás. Miniszter korábban létesített Erdélyben telepítést. Egy másik helyen nem megy a telepítés azért, mert egyelőre a telepítés számára megvásárolt birtokot bérbe adták holdankint 30 krajczárjával s ez most 50 forintért adja csak albérlébe. Nagy tévedése a miniszternek, hogy visszautasítja azokat a telepéseket, akiknek csak 500 forint vagyonuk

alatt is. Egy jó falatot sem eszem, tudom, eből a stélhámos állatból.

Pedig tömérdek jó falat kínálkozott beőle az asztalon. Azok a májasak, azok a véresek, azok a kolbászok, az a fehérpecsenye! Szappanos Mátyás hajtogatta is egyre:

— Igaz, hogy drága volt, de fájn, borzasztóan fájn!

Amire a Pali gyerek:

— Egész nyáron én vagdostam a tököt neki!

— És ez a jutalom, gondolta az anyja, de nem panaszkodott. Megtiltotta az ura, és Teréz asszony nagyon engedelmes asszony volt.

Hogyan, hogyan nem, ifju S. Gombos Istvánék a nagy titkolódzás ellenére is meghallották a Kondor szomorú esetét.

— Hát tőhetek én róla, dűnnyögött István gazda, hogy mecsalt az a zállat? Mikó olyan mutatós volt. Persze, persze, kosta volt egy kicsit; de a szalonnája vastag volt ám!

— Hej-haj! sóhajtott az asszony!

— Hát mit sópánkodó má megint! hogy hragugygyanak! Annyier attam, amennyit ígérték. Még a zöregapám se csaat mög sönkit!

— Nem is a te embőr. Hanem vissza kéne anni azt a tizenöt pengőt. Mehá tekintetes urak az igaz, de szögény embőrök. Ott a sok gyerek, meg a Palika is. Azóta se vót nálunk, pedig má karácsonyra jár.

— Tehetők én róla, ha nem köll nekük a pénz? Asszonygák, magyar embőr nem akuszik kétször. Vigyáztak vóna jobban a szömükre.

— De a magunk szömit is hova töttük? panaszkodott az asszony.

— Mikó ojan szép gömböjüre kihizlaatta az a Pali gyerek.

— Még az is haragszik, hogy át nem gyün hozzánk.

— Talán betög?

István gazda maga is megijedt, amint kimondta a szót. Hamarosan a pipájára gyujtott, hogy a füstjével eltakarja az ijedtségét.

Hát bizony ugy is volt. Palika csakugyan beteg volt, nagybeteg. A Kondor feláldozása napján megunta a veszekedést a strimfljével, meg a csizmájával és csak így meztelen lábcskával bujt a csizmájába.

Most hát az orvosával veszekedhetett.

— Jaj, doktor bácsi, ne olyan nagyon! kiáltotta, amikor a jó öreg doktorbácsi valami maró eszenciával surolgatta le a torkáról azokat a fojtogató szürke pöttyöket.

— Mama, mama, panaszkodott a gyerek az édesanyjának.

— Mi bajod van, mit kívánsz, én drága szerelmem?

— Vesszetők össze a doktorbácsival.

— Hát már miért? kis csacsim te?

— Akkor legalább nem gyün hozzánk többet, én se megyek többet a Gombosékhoz, mer möcsesaltak bennünket. A Zsuzsi mondta! Ujded nyomja a kezét a kis gyerek szájjára az anyja.

— Ugyan-ugyan, Palika, már hogy csaltak volna meg?

— De igön, mert nem kétszáz forintért adták, pedig én nevettem.

Megvolt már a karácsony böjtje is és Palika még mindig fekdűt. Ifju S. Gombos Istvánné gyönni köszült a nagy ünnepre és egyre hajtogatta az urának:

— Átalmegyek Cseresékhez bocsánatot kérní. Aztán újra megkínálok őket a tizenöt pengővel. Meg hát azt a szögény, nagybeteg gyereket is szeretném látni.

— Nem mégy át bizony, aszondom! feleli az ura. Még elhinnék, hogy mög akartam csalni őket és most mardos a lélők. Csak menj te, galambom, gyönni így, a hogy vagy. Tiszta a te lelköd mindön mocsoktól.

Ifju S. Gombos Istvánné így hát csak elmene a paphoz a böjt délutánján, aki kegyes szavakkal, sok más keresztény bűnösökkel együtt, föl is oldotta minden büntetés alul, öt-öt miatyánkot vetvén ki rájuk penitenzia gyanánt.

A szent áldozáshoz meg ünnep másnapjára hivta meg őket. Ekkor történt, éppen, mikor nagymise után a prédikáló székre szállt a pap, hogy megindult a templom mennyezete és lassu lehámolással öleshosszu, arasznyi vastag darab kezdett dölni lefelé.

A pap a prédikáló székről látta a készülő veszedelmet, — de maga miatt meg nem ijedt tőle. Odaállt egészen előre a prédikáló szék széléhez és szólt az ő szívhezszóló, mély hangján:

— Hiveim, esendben távozzatok! A menynezet megszakadozott.

Alighogy kimondta, szörnyü robajjal hullott le az elvált vakolat. Mázsányi terhével élére fordulva, éppen az egyik pad könyöklőjére esett. Azt zuzta széjjel szilánkokra.

van. Ott van Amerika, a század legnagyobb telepítésének hazája. Ott nem pénzt várnak a telepestől, hanem munkát! Egy munkástelepest 3000 dollárra becsülnék. A telepeket azonnal községekké kell alakítani, rögtön templommal, iskolával stb. ellátni. Az nevetséges, hogy a telepek más falvaknak fizeszenek pótadót. Ha a miniszter oly dusan tudja dotáltatni tárczáját: fordítson figyelmet a telepítés nagy ügyére is. Elfogadják a költségvetést. (Éljenzés.)

Pichter Győző szóba hozza a miniszterelnöknek a szabolcsi küldöttséghez intézett nyilatkozatát, hogy a kormány javaslatot készít a sajtószabadság bizonyos korlátozásáról. Kérdi, mondta-e ezt a miniszterelnök? És csakugyan meg akarja a szocializmus ötletéből a sajtó szabadságát nyírni?

Az emök ezután a vita folytatását holnapra halasztja.

KÜLFÖLD. Zola pöre.

A hangulat ma már valamivel kedvezőbb volt Zolára nézve.

Laborie védőügyvéd brillians filippikái, a tanuk viselkedése, akik nem akarnak a bíróság előtt megjeleneni és vallani, a bíróság tendenciózus magatartása és ideges kapkodása, amivel nem mer a dolog érdemébe belemenni, de elveszi a levegőt a bizonyítás elől és végül a külföld közvéleményének impozáns megnyilatkozása, amely százezernél sokkal több üdvözlő távirattal állott Zola mellé, úgy látszik, egy kissé megbontották a francziák Dreyfus- és Zola-ellenes hangulatát.

Valami kinos bizonytalanság kezd lábra kapni a közönségben, amely úgy bálványozza a hadsereget, hogy kész volna mindent feláldozni annak a kedvéért. Az a komédia, amelyet a katonatisztek tegnap az esküdtek előtt eljátszottak, hogy a legelőbb meg sem jelentek a tárgyaláson és hogy akik megjelentek, azok is megtagadták a vallomást, gondolkodóba ejtette még a legvéresebb száju boulevard-lapokat is. Még azok sem mertek ma olyan hangon írni Zoláról és az egész ügyről; mint még tegnap is,

Uram Istenem, ez a tengernyi nép — és a megindult boltozat! Milyen veszedelem lesz ebből!

De ott állott a pap a szószéken rendületlenül és bátorító igékre nyilnak ajkai:

— Keresztény testvéreim! A Mindenható keze megőriz bennünket. Bocsássuk ki előbb rendben a gyermekeket és az asszonyokat.

És csodák csodája — a gyülekezet nyugodtan maradt. Nem ahogy a förtelmes német újságok írták, képekben is hazugul megrajzolták: nem egymás hátán iramodott ki a sok ember. Száz emberhalál is lett volna abból. Szép, békességes rendben vonultak ki; a főkapun ezek, az iskolába nyíló, a klostromba vezető kis ajtókon azok. A prédikáló székről meg nézte a pap és intézte az okos kivonulást.

A szentélyben pedig várakoztak az Ur testét magukhoz venni készülvők — és meg sem indultak kifelé.

— Ha meg vagyon írva, szólott Köszöfűs Nagy Péter, aki a besnyői bucsukra szokta vezetni a híveket, hogy itt veszszünk valamennyien, hát itt találja tiszta lelkünk örök üdvösségét.

És nem mozdult a szent ostyát váró S. Gombos Istvánné sem. Sőt szemrehányó hangon szólalt meg benne a lélek, mondván:

— Én uram Istenem, nem a te büntetésed-e ez, amiért máig is adósai maradtunk azoknak a szegényeknek?

És tett a szívében szent fogadást, hogy a mi legdrágább neki, azt adja majd oda a tekintetes urék Palikájának, ha majd az isten fölségíti a betegségéből. Azzal az ajándékkal csak nem sérti majd meg a becsületes alkut.

Az általános bizonytalanság még az ultra radikális Rochefortot is meglepte. Az Intransigeant ma korántsem oly vad mint máskor.

Az emberek kercesnek valamit a levegőben és még nem találták meg. Valami nagy, kellemetlen titok után kutatnak, melynek természetével még nincsenek tisztában, de amelyről sejtik, hogy a katonaságnak és így a kormánynak is érdekében áll, hogy elleplezzék mindenáron, pusztuljon bár ártatlanul Dreyfus és ha kell Zola is.

A *Berliner Tagblatt* állítólag diplomáciai körökből vett értesülése szerint azt állítja, hogy annak idején egy árulókból álló francia konzorcium Dreyfus neve alatt katonai titkokat adott el *Oroszországnak*. Mikor a szövetség Oroszország és Franciaország között létrejött, az orosz kormány loyális kötelességének tartotta a francia kormánnyal a valódi tényállást közölni s az igazi áruló nevét leleplezni. Ezzel az orosz kormány a francia kabinetet a legnagyobb zavarba hozta. Hogy a még zsenge szövetséget ne zavarják, előiratták bünbáknak *Dreyfast* és *Németországot* és ezt a fikciót mind máig görcsösen fenn tartották.

Ebben a nagy bizonytalanságban természetesen Zola pörének a kimenetele is szörnyen bizonytalan.

A nagy bizonytalanságban a kormány pozíciója is inog, mert azt egyhangulag konstatálják, hogy az államügyész nem tudja kellően megvédelmezni a vádat *Laborie* kemény támadásai ellen.

Ma különben már köztudomásra jutott az esküdtek névsora is. Ezek a következők: Leblond, Emery, Fouquet, Bruno, Dutrieux, Moureire kereskedők, Bernier rézműves, Gressin hivatalnok, Nigon timár, Bouvier tőkepenész, Chevannier korcsmáros. A két pótesküdt közül az egyik kereskedő, a másik mészáros.

Az utca képe ugyanaz, mint tegnap volt. A hallgatóság helye még zsufoltabb mint tegnap volt. Az utca tele van rendőrökkel és kíváncsiakkal, akik azt lesik, hogy eljön-e ma a tárgyalásra Boulancy asszony.

És ezzel a keresztényi jószándékkal vette magához az Ur testét.

Két hétre rá csakugyan felgyógyult Palika.

Első útja is Gombosékhöz vezetett. Erős szemrehányással volt tele: mért nem kértek kétszáz forintot a Kondorért, mikor ő nevelte?

Kis kezével nyomatékosan leszorította a nagyszoba ajtajának kilincset és csak bent termett a házaspár előtt.

Ebéd ideje volt; épen hogy végeztek a falatozással.

Az ember fel is állt már és hosszú nyújtózkodással emelte a kezét a mestergerenda felé, hogy a pipáját levegye mögüle.

Mikor egyszerre csak megállott a keze.

A másikkal meg Palikára mutatott.

Mintha reszketett volna a karja, amint a haláltól menekült halvány gyermek felé emelte. De csak ennyit mondott:

— Nini, a gyerekek.

És a pipatöméshez fogott legottan.

Az asszony pedig felállott, a fali szekrényhez futott, abból egy nagy-nagy ezüst órát vett ki, (még az öregapjától örökölte) a gyerek elé térdelt és a kezébe nyomta:

— Nesze, lelköm, a tied ez. Aztán ne haragudjál. De ihol ni, tette hozzá gyorsan, a kulcsát el is felejtettem.

Sietett a szekrényhez, kivette a kulcsot és oda adta a gyermeknek.

Jókora nagy kulcs volt, de passzolt az órába; pedig lehetett akkora, mint egy Wertheim-szekrény kulcsa.

Csakhogy többet ért annál.

Bodrogi Lajos.

Az elnök, tekintettel a tegnap történt nyugtalanságra, a tárgyaló terembe több gárdistát rendelt be,

Az újabb eseményekről a következő távirataink számolnak be:

A francia lapok véleménye.

(Távirati tudósítás.)

Az összes párisi lapok oldalokra terjedő tudósításokat hoznak Zola pöréről.

A *Figaro* úgy vélekedik, hogy kívánatos volna, ha ezeket az eseményeket, melyek a szenvedélyeket annyira felizgatják, mihamarább letárgyalnák, nehogy aztán alapjául szolgáljanak a küszöbön lévő választásoknak.

Az *Autorité*-ben Cavaignac kijelenti, hogy a védelem a Zola-pörben sokkal erősebb alapokon áll, mint a vád.

A *Radical* azt írja, hogy az esküdtribóság nem haditörvényszék s a bíróság maga is a legnagyobb kapkodást tanúsítja ebben az ügyben.

A *Ganlois* reméli, hogy az esküdtek teljes mértékben respektálni fogják a res judicatát.

A *Lanterne*-nek van annyi bátorsága, hogy kijelentse azt, hogy Franciaország a kard uralma alatt áll, mert a tiszték nem törődnek az esküdtribósággal s otthon mernek maradni akkor, a mikor volt miniszterek, sőt a köztársaság volt elnöke is kötelességének tartja megjeleneni az esküdtszék előtt.

A *Matin* azt hiszi, hogy Zola pöre az egész héten át fog folyni.

A „Figaro” a tanuk szobájáról.

A *Figaro* érdekesen írja le a képét a tanuk szobájának. Elmondja, hogy milyen szorongás volt a kis teremben és az azt környező folyosón tegnap s azután így folytatja:

Néhány tanu halkán suttog egymással, mások kíváncsian nézik azokat, akiket nem ismernek. Lassankint bemutatkoznak egymásnak s a társalgás egyre jobban élénkül. A nagyobbik szoba egyik zugában állanak a volt miniszterek: Dupuy, Poincaré és Develles; Ranc szenátor hozzájuk lép és beszélgetésbe elegyedik velük. Ezzel a csoporttal szemben van a katonatisztek csoportja, melynek Gonze tábornok a középpontja; ott van továbbá Boisdeffre tábornoknak hadsegédje, Pauffin de Maurel őrnagy, Lauth őrnagy és még két katonatiszt, akiket senki sem ismer; Gonze kivételével valamennyien polgári ruhát viselnek. Az egyik ablakmélyedésben az akadémikusok és a tudósok csoportja áll; Anatole France d'Ailles tanárral beszélget; ebben a csoportban csupa olyan emberek állnak, akik a revíziót akarják. A szoba közepén levő asztal körül azok a grafológok állnak, akiket Zola a borderau ügyében akar kihallgattatni; írásokat és fotográfiákat néznek és elég hangosan mondják el azokról való véleményüket. Jaurés el-késve érkezett a tanuk szobájába; azonnal odasiet a miniszterek csoportjához, akik barátságosan beszélgetnek vele.

Az elítélt Dreyfus felesége a kisebbik teremben tartózkodik; karcsu, elegáns asszony; arcza a fájdalmat tükrözteti vissza; mellette ül Scheurer-Kestner, aki minduntalan bátorító, vigasztaló szavakat intéz hozzá. Ugyanebben a szobában van az ügyvédek csoportja is; itt van Lestampe, továbbá Demange, az elítélt Dreyfusnak védője. Ebben a teremben várakozik Piquard alezredes is; még fiatal ember, aki látja, alig harmincz évesnek mondaná; szelid arczával, nyílt vonásaival jó benyomást tesz. Piquard polgári ruhát visel. Tiszti becsületszavára megengedték neki, hogy a Mont Valérienon levő erődöt a Zola-pör tartamára elhagyhassa. Közéleben van a párisi katonai fogháznak volt igazgatója, Forzinetti őrnagy; hatalmas katonafej, magas homlok, egészen ősz haj, sasorr, Napoleon-szakáll.

Gonze tábornok egy pillanatra belép ebbe a szobába és egyszerre Forzinettivel szemben találja magát. Azt kérdezi tőle:

— Jól vagyunk, őrnagy ur?

S. ezzel derekasan megszorítja Forzinetti kezét. Walsin-Esterházy, ki polgári ruhát visel, az

egész hosszú idő alatt a folyosón tartózkodik; minden arra járó emberre rászegzi tekintetét, néha egy-egy pillanatra megáll s aztán újra folytatja sétáját. Öt óra hosszáig tartott ez a séta s az egész hosszú idő alatt egyetlen egyszer sem lépett be a tanuk szobájába. Mindenki főtűnt, hogy Walsin-Esterházy egy pillanatra sem csatlakozott a katonatisztek csoportjához.

Ez alatt a hosszú öt óra alatt úgy voltunk, mintha egymáshoz préselték volna bennünket, de mégis megvolt az a jó hatása, hogy utoljára valamennyien megismerkedtünk egymással. Egymásnak türelmet fogadtunk és egymást erősítettük és kintartásra buzdítottuk. A légkör a szolidaritás légköre volt.

Ötödél órakor *Poincaré* levelet küldött *Delegorgue* elnöknek; azt kérdezte tőle, vajjon a tanuk még tovább várakozzanak-e. Az elnök azt izeni neki, hogy a tanuk kihallgatására csak holnap kerülhet a sor. A tanuk megkönnyebbülve, jókedvűen távoznak s holnapra új légyottot adnak egymásnak.

— Vajjon mi kerül ki a dologból? kérdezik, a tanuk szobájából távozva.

— Nem bánom, akármi kerül ki, mondja egy elmés tanu; egyelőre csak azon legyünk, hogy mi kerüljünk ki innen.

Részletek tegnapról.

Zola tegnap este több barátját fogadta, akik az első tárgyalási nap eredményeihez gratuláltak. Zola az első nappal nagyon meg van elégedve, különösen pedig azzal a sikerrel, amelyet védője, Laborie aratott. Zola kijelentette, hogy nem elégszik meg azzal, ha felmentik. Sőt ez teljesen közömbös előtte. Azt akarja, hogy ezzel a perrel meggyőztesedjék az a meggyőződés, hogy Dreyfust ártatlanul ítélték el. Ezt az igazságszolgáltatási tévedést jóvá kell tenni. Kijelentette, hogy nem ismeri a Dreyfus-család tagjait. Azután így szólt:

— Az exkapitány szerencsétlen felesége beszélni akart velem, bizonyára azért, hogy köszönetet fejezzék ki. Én azonban közeledését udvariasan elhárítottam. Minden befolyástól menten akarom feladatokat megoldani.

Zola párthívei is nagyon meg vannak elégedve a pör eddigi menetével.

Aurore a tegnapi nap eseményeit a következőkben foglalja össze:

Először: Faure elnök nem akarta aláírni azt a dekretumot, amely felhatalmazza Billot hadügyminisztert arra, hogy teljes díszben megjelenjen az esküdtek előtt, hogy ott Dreyfus pártfogóit szétmorzsolja.

Másodszor: Billot hadügyminiszter megtiltotta *Mercier* tábornoknak, hogy a bíróság előtt megjelenjen. *Mercier* ugyanis vallani akart, de Billot nem engedte.

Harmadszor: Minthogy a magasabb rangú tiszték nem akarnak az esküdtek előtt megjeleneni, a kisebb rangúak sem akarnak eljönni. A polgári bíraskodást figyelembe sem veszik.

Negyedszer végül kiderült az Esterházy terrorizmusa, mert ennek tulajdonítható, hogy sem Boulancy asszony, sem *Comminges* Blanche grófnő nem mertek a tárgyaláson megjelenni.

A tegnapi tárgyalás után néhány diák tüntetni akart Zola lakása előtt. Mielőtt azonban tervüket végrehajthatták volna, a rendőrség szétszórta őket. Mikor Zola tegnap a tárgyalás után kijött az igazságügyi palotából, egy munkásember azt kiáltotta feléje:

— Nem szükséges, hogy elbujjon. Nem fogjuk önt bántani. Megelégszünk azzal, hogy megvessük önt.

A *Matin* egy munkatársának alkalmá volt tegnap *Piquard* ezredessel beszélni, aki a következőképpen nyilatkozott:

— A jelenlegi kérdés gyerekesen egyszerű. A legcsekélyebb jóindulat mellett kiderülne az igazság. Ami az én személyemet illeti, úgy én meg fogom tenni a kötelességemet. Ne higgye azt, hogy a kémkedések oly gyakran fordulnak elő, mint ahogyan azt a közönség gondolja. Sokkal kevesebb kém van, mint ahogyan általában hiszik.

Tapasztalásból beszélnek, mert hisz az információs osztályban szolgáltam.

A gyülekezés.

Aki tegnap a közönségnek és a tanuknak a tárgyalóterembe való betöredését látta és talán azt hitte, hogy ezt a jelenetet már semmi többé felül nem mulhatja, az ma beláthatta, hogy nagyon csalódott.

A tegnapi jelenet eltörpülő kicsiség volt a maihoz képest.

A közönség ma a törvényszéki épület előcsarnokában annyira összeszorult, hogy mozogni sem tudott. Fokozta a tolongást még az is, hogy ma később nyitották ki a törvényszéki épület kapuit, aminek az lett a következménye, hogy már a bebocsátásnál életveszélyes dula-kodás támadt.

Valóságos harc keletkezett a tárgyalási teremben levő ühölhelyek elfoglalásánál. Több hölgy alétlan rogyott össze, más hölgyek ellenben valóságos gimnasztikai bravúrral ugrottak át a korlátot, amit minden egyes alkalommal viharos bravo-kiáltással fogadott a közönség. A tolongás olyannyira életveszélyes volt, hogy a rendőrprefektus kénytelen volt elrendelni, hogy az előcsarnokból szorítsák ki a közönséget.

A legfontosabb tanuk a legnagyobb nehézséggel tudták magukat az óriási tömegben átküzdeni. Ezenközben megérkezett Zola, Laborie és Clemenceau. Künn, az épület előtt közel háromszáz, az alsó néposztályhoz tartozó egyén *à bas Zola!* kiáltásokkal fogadta a nagy író. Csak nagyon kevés *vive Zola!* kiáltás volt hallható. Laborie, hogy kliense könnyebben juthasson be a tárgyalási terembe, egy külön folyosón vezette be. A bírói emelvény mögött levő szabad helyen a diplomáciai és bírói kar előkelőségei foglaltak helyet.

Zola neje is ott volt sötét selyemruhában.

Zola most is abban az öltözkében jelent meg, amelyikben tegnap. Az egész tárgyalás alatt botját a kezében tartotta.

Ma is óriási számú távirat érkezett hozzá a törvényszéki palotába.

A mai táviratok sok pénzébe kerültek Zolának, mert a külföldről érkező sürgönyök nagy részén a *cour d'assise* egy szóba volt írva, amiért büntetéspénzeket kellett fizetnie.

Rocheport-t megérkezésekor örömrivalgással, Reinachot pedig gúnykiáltásokkal fogadták. Dreyfusné édesatyjával, Hadamark ékszeressel lépett a törvénykezési épületbe, anélkül, hogy megismerték volna.

Fél tizenkettőkor érkezett Jaurés képviselő, utána Gonze tábornok és Dauphin őrnagy, akik katonai egyenruhában jelentek meg. A többi katona mind polgári ruhában jött a tárgyalásra.

Egyenkint szállingóztak ezután Scheurer-Kestner és Franc, a szenátus tagjai, továbbá Delcasse, Poincaré, Dupuy, Trarieux, Guerin és Develles exminiszterek és Anatole France akadémikus.

Kevéssel 12 óra előtt hajtotta a törvényszéki palota elé *Piquard* ezredes polgári ruhában. Olyan nagy volt a tolongás, hogy sok ideig kellett várniok, míg behajthattak.

A teremből népgyűlésekre emlékeztető zajongás hallatszott ki. A folyosókon annyi ember szorongott, hogy még a törvényszék elnöke sem tudott a rendes bejáraton bejutni és kénytelen volt egy szolgálóval oldalajtót kinyitattatni.

Tizenkettőfél órakor megszólalt a csengő és megkezdődött a tárgyalás második napja. Egyszerre csönd lett az egész teremben.

A tárgyalás.

Elnök fölolvassa Esterházy levelét, amelyben kijelenti, hogy nem fog megjelenni a tárgyaláson és kimentí távolmaradását. Levelében rámutat arra, hogy a *Mathieu* Dreyfus által emelt vádak alól a haditörvényszék egyhangúlag fölmentette és ezért most, midőn ugyan ezen ügyben *egy magánember* hívja meg tanunak, semmi oka sincs a megidézésnek engedelmességni. A törvényszékre és az esküdtszékre bizza, hogy okait méltányolják.

Laborie védő: Megjegyzem, hogy Esterházy tegnap itt volt, amiből világosan következik, hogy el volt határozva arra, hogy a törvényszék előtt mint tanu megjelenik.

Nyilvánvaló, hogy megváltoztatta a szándékát. Mi nem akarjuk vádolni, noha róla lesz is szó. Ezt megtehetjük távollétében is és nem kívánjuk, hogy megjelenjen.

Clemenceau ügyvéd: Védenczem nevében nem járulhatok Laborie védő indítványához. Követelem, hogy Esterházyt, ha kell, erőszakkal vezessék a törvényszék elé.

Elnök bejelenti, hogy Chabondné tanu betegsége miatt nem jelenhetik meg.

Clemenceau: Kéri, hogy a törvényszéki orvos vizsgálja meg a tanu egészségi állapotát.

Elnök felolvassa a törvényszék határozatát a tegnap meg nem jelent tanuk ellen teendő lépések tárgyában.

Kijelenti, hogy *Boulancy* és *Chabond* asszonyokhoz dr. Bloque orvost fogja küldeni. *Casimir-Périer*nek tanuként való beidéztetése ügyében semmiféle határozatot sem hozott a törvényszék. A tegnapi beidéztetést és meg nem jelent katonai személyiségekhez, köztük a *Dreyfus* és *Esterházy* bíróság tagjaihoz, *Ravary* vizsgálóbíróhoz, *Mercier* és *Boisdeffre* tábornokokhoz, *Paty du Clam* ezredeshez holnap új idézést küldenek.

Az elnök még Zolához azt az alaki kérdést intézi, vajjon beismeri-e, hogy ő az inkriminált cikk szerzője?

Zola Emil: Igen, én irtam a levelet.

A tanuk felhívása.

Kezdődik a tanuk felhívása.

A beidéztet 110 tanu közül a jelenlévők a szokásos „present”-nal felelnek az elnök felhívására. Ez a rendszerint unalmas törvényszéki jelenet most némileg humoros színben tűnik fel, amennyiben a tárgyalási terembe már be nem juthatott tanuk ugyszólván a levegőn keresztül telefonozzák be az elnöknek, hogy jelen vannak.

Általános mozgás támad a közönség körében, mikor *Gonze* tábornok és *Dauphin* őrnagy nevét említi az elnök. *Pellieux* tábornok nevének említésénél egy idősebb, de még mindig katonás tartásu, polgári ruhába öltözött ur emelkedik föl és kelt nagy föltűnést. Ugyanilyen szenzációt okoz *Jaurés*-nak és *Anatole France*-nak fölhívása.

France stentori hangon kiáltja a *jelent*, ami élénk derűtséget idézett elő.

Ezek után a formalitások után következik a a tanuk kihallgatása.

Dreyfus Lucie.

Első tanu *Dreyfus* exkapitány felesége, akit egy törvényszéki szolgáló szólít be a tanuk szobájából.

Minden szem feléje fordul és mikor megjelenik a teremben, többfelől azt kiáltják:

— Là voilà!

A háttérből néhány gunyos megjegyzés is hallatszik. Az első padosorokban ülők e szavakkal felelnek erre:

— Csöndesen. *Camelot-k!*

*Dreyfus*né szilárd lépésekkel halad át a közönség során. Nyugodtan áll meg a bírák előtt, miközben jobbkezéről fekete keztyűjét lehuzza, arra az esetre, ha esküdni kellene.

*Dreyfus*né középnyagyságu, arcának éles vonásai föltűnők, szemei sötétek, gesztenyebarna haja simán hátra van fésülve. Orczáit élénk pir borítja, karesu természetnek eleganciaját kiemeli az egyszerű fekete ruha. Fején fekete kalap van, fekete tollakkal.

Az elnök: Neve?

A tanu: Lucie Dreyfus.

Az elnök: Kora?

A tanu: 29 éves.

Az elnök: Lakása?

A tanu: Rue Chateau Denise 54.

Következik az esküvétel.

Az elnök: Esküdjék, hogy a törvényszék előtt csak a tiszta igazságot fogja mondani.

Lucie Dreyfus: Esküszöm!

Az elnök: (Laborie-hoz) Minő kérdéseket óhajt tenni?

Laborie védő: (Fölteszi az első kérdést, melyet a tanuhoz intézni akar.)

Mi véleménye van Zoláról? Vajjon jóhiszeműleg irta-e azokat a támadó leveleket? Mondja meg továbbá, hogy mimódon tudatta önnel *de Paty du Clam*, hogy férjét elfogták?

Az elnök: Micsoda összefüggésben van ez a váddal?

Zola: (fölemelkedik és messze hangzó hangon, izgatottan mondja) A tanu kihallgatásával azt a célt akarjuk elérni, hogy bebizonyítsuk, hogy jóhiszeműen cselekedtem és mint becsületes ember jártam el. Ugyanazt a jogot követelem magamnak, amelyet a gyilkosoktól és tolvajoktól sem tagadnak meg. Engem szidalmaztak, mint banditával bántak velem. Tehát meg kell engedni azt, hogy az esküdtek előtt jóhiszeműségemet bebizonyíthassam.

Az elnök: a kérdés föltevését nem engedem meg, mert az a törvénybe ütközik! Ismeri ön a törvényt, Zola ur?

Zola: Én nem ismerem a törvényt és most nem is akarom ismerni. (gunyos közbeszólások a háttérből) de ezt a jogot meg kell, hogy nekem adják! (Tetszés az ügyvédek körében.)

Laborie védő: Bocsanat, elnök ur, a tanu vallomása a váddal összefüggésben van. Meg kell, hogy adják nekünk azt a jogot, hogy bebizonyíthassuk vádunkat, mely abból áll, hogy az Esterházy-bíróság a Dreyfus-pör törvénytelenül elpálástolta. Zola ezt írta és ez az inkriminált passzus!

Clémenceau: Zolának nyolcz hasábos leveléből tizenöt sort kerestek csak ki, hogy messzemenő bizonyításainknak elejét vegyék. Most még ezt a tizenöt sort is redukálni akarják?

Az elnök: A Dreyfus-ügyre vonatkozólag semmiféle kérdést nem engedhetek meg!

Laborie: Tehát a jóhiszeműséget nem engedi bizonyítani! Minthogy előre látom, hogy minden egyes tanunál ismétlődni fog ez az *obstrukció*, kértem az elnök urtól, hogy mi-csoda eszközöket használjunk, hogy a törvénytől megkövetelt bizonyítékokat szolgáltatni képesek legyünk?

Az elnök: Nekem ehhez semmi közöm sincsen! (Pisszegés a közönség körében.)

Laborie (a közönség felé fordulva, megvető hangon): Engem egy-csöppet sem érint, ha pisszegnek vagy akár tapsolnak is!

Laborie ezután a következőképen formulizza azokat a kérdéseket, amelyeket Dreyfus-néhoz óhajtott intézni.

1. Mi-csoda értesülései vannak a Dreyfus ellen indított eljárás törvénytelenégeiről?
2. Hogyan viselkedett *Paty du Clam* az ön lakásán, mikor férje elfogatását közölte önnek?
3. Sértők voltak-e *Paty du Clam* nyilatkozatai?
4. Megkísérelte-e ön előtt férjének bűnöségét bizonyítani?
5. Rajzolt-e ön előtt geometriai ábrákat és egyenközü (concentricus) köröket?
6. Tett-e említést egy vásárlásról?
7. Mikor engedték meg önnek, hogy férjének írjon?
8. Említette-e *Paty*, hogy férje ugyan nem vall, de ő azért kicsikarja belőle minden vádra a megfelelő vallomást?
9. Megengedte-e *Paty* később a tévedés lehetőségét?
10. Nem használt-e törvénytelen eszközöket *Paty* a vallomás kicsikarására?
11. Milyen volt férjének erkölcsi magatartása?
12. Nem említette-e férje önnek, hogy bűnös üzemek áldozata-e?

A főállamügyész: Dreyfus ártatlansága és illegális elítélteése dolgában nem szabad kérdéseket tenni. (Emelt hangon): Tiszteletet szerzünk a törvénynek az esküdtek segítségével, akikhez teljes bizalommal vagyunk. *Ellene nyilatkozom Dreyfus Lucie tanu kihallgatásának.*

Laborie: Szemünkre vetik, hogy kész tervünk van. Igenis, van tervünk. Világosságot akarunk árasztani e homályos ügyre és ezt minden ellenkezés dacára meg is fogjuk tenni! Az esküdtek is a teljes világosságot kívánják!

Zola (az esküdtek felé fordulva): Esküdtek uraim! Nem vagyok szónok, hanem író!

Az elnök: Kérem, tessék a törvényszékhez fordulni és ne az esküdtekhez!

Zola: Bocsanatot kérek, alávetem magamat a törvényszéknek, amelytől igazam kideri-

tését várom! Tiltakoznom kell azonban ama hypocrita eljárás ellen, melylyel szájamat be akarják tömni! (Tetszés.)

A törvényszék *Lucie Dreyfus* kihallgatását nem engedi meg, azzal a megokolással, hogy *ugy sem vallhat semmi olyat, ami az inkriminált passzusokkal összefüggésben volna.*

Dreyfusné eltavozik a teremből, miközben *Zola felesége* erőteljesen megrázza a kezét és így szól hozzá:

— Csak bátorság asszonyom, csak bátorság! A megváltás ideje közeledik!

Leblois ügyvéd.

Következik *Leblois* ügyvéd kihallgatása.

Az elnök megengedi neki, hogy *Piquard*-hoz való viszonyáról beszéljen.

Laborie: Mikor kezdett foglalkozni azokkal a dolgokkal, amelyek az Esterházy ügyre vonatkoznak?

Leblois: *Piquard* ifjúkori barátom. Mikor a hadügyminiszteriumból távozott, sem *Dreyfus*, sem Esterházy ügyéről nem beszélt. Még kevésbé tett olyan dolgokról említést, amelyek a nemzeti védelemre vonatkoznak. — Egyszer aztán kijelentette, hogy ő *Dreyfus* ártatlanságáról meg van győződve. Ugyanakkor hallottam azt is, hogy *Scheurer-Kestner* hasonló véleményben van és megmutattam *Scheurer-Kestnernek* *Gonze* tábornoknak *Piquard*-hoz írt leveleit, melyeket *Piquard* védelme céljából reám bízott. Felvettem *Piquard* előtt az eszmét, birja rá az igazságügy minisztert az 1894. évi per megsemmisítésére, mert a haditörvényszék elé állítolag titkos iratot terjesztettek. Mivel anyagi bizonyítékok nem voltak, nem járt el azonnal és szünetelt utazásra indult. Visszatérése után lépéseket tett a kormánynál, hogy tájékozza az ellene folytatott hallatlan mesterkedésekről.

A tanu ezután az *Esperanza* aláírással Tunisba küldött táviratokról beszél. Tunisba való elutazása alkalmával *Piquard* iránt felebbvalói igen nagy rokonszenvet mutattak. Nem olyan volt a dolog, mintha *Piquard*-t azért küldték volna Tunisba, mert kegyvesztett lett. Később azt hallottam *Piquard*-tól, hogy a leggyalázatosabb manőverek és üldözések tárgya lett. 1896. november havában két hamis táviratot mutatott, melyek, véleménye szerint, a hadügyminiszteriumból származtak.

Laborie védő: Mi volt azokban a táviratokban?

Leblois: *Comminges* grófnasszonyról volt bennük szó. *Leblois* ezután arról a szerepről beszél, amelyet *Paty du Clam* a gróf házában játszott. Említést tesz a fátyolos hölgyről, ki ötezer francért adta vissza a grófnak a *Paty*-tól állítolag ellopott levelet. Érdekes az a megjegyzése, melyben *Paty* azzal gyanúsítja, hogy a gróftól névtelen levelekkel üldözte, mire *Comminges Davoust* herezegnél, *Paty* felebbvalójánál panaszt emelt, aki erre figyelmeztette is *Paty*-t, hogy a névtelen levelezéssel jó lesz felhagynia. Ettől az időtől fogva tényleg el is maradtak az anonym levelek. (Nagy mozgás a közönség körében.)

A gróf *Lozé* rendőrprefektushoz fordult védelemért, aki kijelentette, hogy a levelek *Paty du Clam*-tól származnak.

Az elnök: Mi-csoda összefüggésben vannak ezek a levelek az Esterházy-üggyel?

Leblois: Ezekkel be lehet bizonyítani azt, hogy a fátyolos hölgy *Paty környezetéből* való, vagy pedig a hadügyminiszterium bureau de Penseignementjából.

Ezután következik *Scheurer-Kestner* kihallgatása.

Scheurer-Kestner.

Az elnök: Ön vallomást teend előttünk az Esterházy-ügyről, de nem a *Dreyfus-ügyről*, amely utóbbiról egy szót sem akarunk hallani.

Scheurer-Kestner (meghajol): Hallottam, hogy 1896. szeptember havában *Piquard* alezredes, a hadügyminiszterium hírszolgálati irodájának főnöke rájött, hogy 1894-ben tévedtek, amikor *Dreyfus kapitánynak* tulajdonították a bordereaut; megtudtam

továbbá, hogy *Piquard* alezredes, amikor ezt észrevette, felkereste *Bertillon* szakértőt, aki, amikor *Piquard* felmutatta előtte Esterházy bordereauját, így kiáltott fel:

— Hamisítók arattak diadalt! Ez nem hasonlóság többé, hanem azonosság!

Piquard alezredes azután inditványozta főnökeinek, hassanak oda, hogy vizsgálatot indítsanak és új szakértői véleményt követeljenek, *Gonze* tábornok lebeszélte erről. Vannak azonban levelek, amelyekről tudomást nyertem, és amelyekből azt a meggyőződést meríttem, hogy *Gonze* egyetértett *Piquard*-dal, aki a revíziót készítette elő. Birtokomban vannak ezek a levelek; felolvashatom azokat a bíróságnak.

Az elnök: Ez lehetetlen!

Laborie: Kéri, hogy a fölolvastatást megengedjék, mert az a bizonyításnál elengedhetetlen.

Az elnök: A törvény szerint a tanu vállalni tartozik, anélkül, hogy fölolvasson. Meg aztán tiltja a törvény, hogy oly bizonyítékok produkáltassanak, melyeket előre nem közöltek a bírósággal.

Clémenceau ügyvéd: A leveleket a törvényszékkel azért nem lehetett közölni, mert nem kapjuk meg őket kellő időben. Az Esterházy-bíróság elnöke *Piquard*-tól azt kérdezte, hogy nála vannak-e *Gonze* levelei? Erre *Piquard* azt mondta:

— Nálam vannak. — Mire *Luxer* a leveleket elkérte és zsebreavágta őket anélkül, hogy elolvasta volna. Ezeket a leveleket tehát mintegy elkobozták.

Ezt a körülményt az esküdteknek okvetlenül tudomásukra kellett adom. (Mozgás.)

Az elnök megengedi *Scheurer-Kestnernek*, hogy vallomást tegyen, a levelek tartalma felől, de csak emlékezetből.

Scheurer-Kestner erre elmondja, hogy *Gonze* tábornok a következő tartalmu levelet intézte *Piquard*-hoz:

„Folytassa a vizsgálatot körültekintéssel, de nagy óvatossággal is. Azt hiszem, nincs szükség arra, hogy írásszakértőket is beleavassunk a dologba“.

Piquard felelete erre ez volt:

A dologból nagy botrány fog keletkezni. A leghelyesebb volna az igazságot minél előbb napfényre hozni.

Mire Gonze azt felelte:

Itt nem arról van szó, hogy mikor, hanem hogy hogyan kerüljön nyilvánosság elé az igazság.

Piquard erre így válaszolt:

Ha sokáig várunk még, roppant nehéz lesz az igazat megtudni.

Scheurer-Kestner ezután még megjegyezte, hogy ez valóságos jövendőlés volt *Piquard* részéről. Ezek a szavak becsületére válnak *Piquard*-nak.

A tanu ezután még részletesen elmondja, hogy mi-csoda lépéseket tett a hadügyminiszternél, hogy a *Dreyfus-pör* revízióját keresztülvihesse. Azt állította a miniszter, hogy *Dreyfus* bűnös, de bizonyítani nem akarta. Ezután — így folytatja — a kormánnyhoz fordultam. Figyelmeztettem, hogy a hadsereg becsületét érinti az ügy és hogy a hibát jóvá kell tenni.

Laborie azt kérdi, megmutatta-e *Mélinek* bizonyítékait?

Scheurer-Kestner azt mondja, hogy felajánlotta neki a tábornok leveleit.

Zola: Boldognak érezném magamat, ha megmondaná, miképen appellált a hadügyminiszter hazafiságára? Hadd tudják meg, hogy mi vagyunk-e okai a ma dúló agitációnak és zavaroknak.

Scheurer-Kestner: *Billot*-t arra kértem, hogy személyesen rendeljen el vizsgálatot, a miniszter ezt megígérte, én két hétig vártam, de nem történt egyéb, mint engem sárral dobáltak, elneveztek „prussien“-nek.

Zola: Épen úgy, mint ahogy engem most „olasz“-nak mondanak.

Scheurer-Kestner kijelenti ezután, hogy *Dreyfus Mathieu* az ő tudta nélkül értesült arról, hogy a látszat arra vall, hogy Esterházy a bordereau szerzője és hozzátesszi, hogy ő maga tanácsolta *Dreyfus Mathieunek*, hogy tudassa ezt a hadügyminiszterrel.

Ezután következik *Casimir Perier*-nek, a köztársaság volt elnökének kihallgatása.

Casimir Perier ötödfél órakor az igazságügyi őrség parancsnoka kísérte a bírák elé, ami természetesen nem a legkönnyebben ment. Közel három perczig tartott, míg a tanukorlátig el tudott jutni a köztársaság elnöke. Minden oldalról élénk rokonszenynyilvánítások kísérték.

Casimir Perier.

Az elnök: Esküdjék meg arra, hogy gyűlölet és félelem nélkül fog vallani, hogy a teljes igazságot fogja mondani és semmi egyebet, mint a tiszta igazságot.

Casimir Perier: *En nem esküdhetek meg arra, hogy a teljes igazságot fogom mondani, mert azt nem mondhatom, mert kötelességem az, hogy ne mondjam.*

Az elnök: Casimir Perier ur, önnek mindenekelőtt a szokásos módon le kell tennie az esküt.

Erre **Casimir Perier** fölemeli a kezét és leteszi az esküt.

Laborie: Teljes tisztelettel teszem fel kérdéseimet, amelyekre felelhet anélkül, hogy ama diskrecziót megsértene, amelyet önmagának kötelességévé tett. Kérdezem tehát először **Casimir Perier** urtól:

Volt-e már tudomása arról, mikor a köztársaság elnöke volt, hogy a vezérkar egy tisztjét üldözik; másodsor kérdezem: tudott-e azokról a vádakról, melyeket e tiszt ellen emeltek; kérdezem harmadszor: volt-e tudomása arról, hogy a haditörvényszékkel titkos iratot közöltek?

Az elnök: A leghatározottabban tiltakozom az első két kérdés föltevése ellen, a harmadik kérdés tekintetében pedig a tanu urra bízom, hogy felel-e vagy nem.

Casimir Perier: Mindjárt vallomásom elején azt mondtam, hogy az esküt le tenni nem akarom, mert a teljes igazságot nem mondhatom, most meg fogom magyarázni, hogy ezt miért nem tehetem. Oly tényekről, amelyek nem az én elnökségem alatt történtek, nem tudok semmit, azon tényekre vonatkozólag pedig, amelyek elnökségem alatt történtek, az alkotmányos felelősség hallgatást parancsol.

Laborie figyelmezteti a bíróságot arra a magatartásra, amelyet a tanuk nagy száma tanusított. Nagyreszök nem jött el a tárgyalásra, holott a köztársaság elnöke nem átalotta, hogy az esküdtek elé jöjjön vallomástétel végett.

Casimir Perier: Ezzel nem tettem egyebet, mint engedelmesskedtem az ország törvényeinek és szolgáltam az igazságnak. (Zola ellenségei és barátai is egyaránt tapsolnak Zola maga is tapsol.)

Az elnök a tárgyalást egy félóra felüggeszti.

A szünet alatt **Laborie** megfogalmazza azokat a kérdéseket, amelyekre **Casimir Perier** kihallgatni kívánja s mikor az elnök újra megnyitja a tárgyalást, a következő kérdőpontokat terjeszti be:

Tekintettel arra, hogy **Casimir Perier** vallomása az igazság kiderítésére elengedhetetlen és a vádlottak jóhiszeműségének megállapítására is szükséges; tekintettel továbbá arra, hogy a védelemjogának megsértése volna, ha a tanu kihallgatását mellőznék, a tanuhoz a következő kérdések intézendők:

1. Tudta-e **Casimir Perier**, hogy egy vezérkari tisztet hazaárulással gyanúsítottak; nevezetesen, tudta-e ezt az illető tiszt letartóztatása előtt?
2. Tudta-e, hogy ezt a tisztet mivel vádolták?
3. Tudta-e, hogy egy titkos iratot a vádlott és a védő tudomása nélkül közöltek a bírakkal?
4. Ha tudta ezt, mikor értesült róla?
5. Jelentse ki **Casimir Perier** becsületére és lelkiismeretére, hogy ha tudomása lett volna arról, hogy valakit valamely bíróság titkos irat bemutatása alapján ítélte el, miként vélekednék ez eljárásról és arról, aki ezt elrendelte és hogy elvállalta volna-e ebben az esetben a felelősséget ezért?

Erre a kihallgatást felfüggesztik. Midőn **Casimir Perier** félreáll, a közönség zajos tetszésben tör ki: feláll, frenetikusán

tapsol és viharos ovációkban részesíti **Casimir Perier** t.

A törvényszék visszavonul, hogy **Laborie** indítványai fölött tanácskozzék. Midőn visszatér, az elnök kihirdeti, hogy az indítványoknak nem adtak helyet.

Castro bankár.

Castro bankárt hallgatják ezután még ki, mint tanut, aki bankári minőségben összeköttetésben volt Esterházyval és akinek kezében Esterházy-nak több levele van. Mikor az ujságokban megjelent a bordereau facsimilé-je, a kézirat azonosságát nyomban észrevette **Castro** és ezt a tapasztalását **Scheurer-Kestner** és **Matthieu Dreyfuss** tudatta.

Laborie védő fentartja magának azt a jogot, hogy Esterházy beidéztetését kérje és indítványozza a tárgyalás felbeszakítását.

A tárgyalás folytatását holnap déli 12 órára tűzik ki. A holnapi tárgyalást valószínűleg **Trarieux** volt igazságügyi miniszter kihallgatásával kezdik meg.

Most már kétségtelen, hogy a pert 3 nap alatt nem fejezik be.

Zola életveszélyben.

Mikor az elnök négy óra után a tárgyalást berekesztette és a bíróság elhagyta a termet, a közönség élénk *vive Zola!* kiáltásokkal fogadta a vádlottat. Zola ellenfelei azonban erre fütytyel és *á bas Zola!* kiáltásokkal feleltek.

Vad verekedés támadt a Zola-barátok és Zola-ellenesek közt, mialatt Zola **Laborie** és **Clemenceau** kíséretében tudott csak nagynehezen az előcsarnokba jutni. Itt szintén óriási embercsoport tolongott. **Laborie**, látva a tömeg ellenséges magatartását, oda kiáltott:

— Csak hadd jöjjenek! *Meg fogom védelmezni Zolát, mint egy oroszlan!*

Néhány ujságíró, **Ranc** szenátor, **Dubois** és a két védő segítségével mégis el tudott jutni Zola egy hosszú folyosóra, mely az udvarra vezet. *A tömeg utána rohant.*

Nagynehezen be tudnak jutni egy kisebb szobába, melynek ajtaját magukra zárják.

Félóra hosszat lármázott ottkűnn a tömeg, miközben „*Conspuez Zola!*” Zola barátai pedig „*Vive Zola!*” kiáltásokkal feleltek.

Erre aztán megkezdődött a verekedés, a pofonok és ökölcsapások egymást érték. Az örök a tömeget csak nagynehezen tudták kiszorítani az udvarból. Ekkor kijött Zola barátaival abból a kis szobából, amelybe a tömeg elől menekült. A rácsozat előtt azonban közel kétezer főnyi, az alsó népréteghez tartozó csoport fogadta a legkülönbözőbb szitkokkal.

Mikor pedig a rács ajtaját kinyitották, a tömeg neki akarta szorítani a vasrácsnak. Már attól lehetett félni, hogy a nagy író a szó szoros értelmében *agyonnyomják*, mikor kísérei, **Clemenceau**, **Laborie**, **Duboy**. **Racu** a tömegen keresztül Zola kocsijához vitték ugyyszólván védenczüket, aki halálsápadtan ült le kocsija vánkósára. A tömeg persze követte a kocsit és kiabált utána.

— *Mort á l'italien!* (Halál az olaszra!)
Dobják a vízbe!

Hangzott jó darabig utána. Mikor aztán egy mellékutczába tért a kocsi, nem hallott már Zola semmit a nagy lármából. A diákok és társaik tovább verekedtek még és egy zsidó diákot még a vízbe is akartak dobni.

Sok embert véresre vertek! Legjellemzőbb a rendőrség viselkedése volt, amelynek éppen a törvényszéki palotával szemben van a főállomása, amelyben egy ugynevezett „repülő brigade” van elhelyezve, amely azonban az egész botrány alatt még csak nem is mutatkozott.

Délután hat órakor a Quartier Latinban a diákok folytatták zavargásaikat.

Rochefort-t a sokaság ilyen kiáltásokkal fogadta: „*Éljen Rochefort! Éljen a hadsereg! Éljen Franciaország!*”

Két embert letartóztattak.

TÁVIRATOK.

A király a királynéről.

Bécs, február 8. Ö Felsége ma este meglátogatta az iparosok bálját, amelyen a bálanyakkal ő felsége a királynénak az utóbbi időben tett utazásairól és jelenlegi állapotáról beszélt. A király azt mondta, hogy a felséges asszony párisi tartózkodása teljesen meg volt rontva. A nagy esőben meghűlt és a karjaiban éles fájdalmakat érzett, úgy, hogy hosszabb ideig aludni se tudott. Négy nap óta azonban jobban érzi magát és már rendesen tud aludni. (N. W. T.)

Victoria királynő trónbeszéde.

London, február 8. **Victoria** királynő trónbeszéde, amelylyel ma a parlamentet megnyitotta, barátságosan mondja a külföldhöz való viszonyt és felemlíti a békeszerződés megkötését Török- és Görögország között, amelynek daczára a két hatalom területi viszonya egészben véve változatlan maradt. Az a nehézség, amelylyel a krétai autonóm kormány dolgában való megállapodás néhány kérdést illetően járt, tulságosan késleltette a hatalmak tanácskozását. Reméli azonban, hogy ezek a nehézségek nem sokára elháríthatnak.

Az a nyilván hitelt érdemlő hír érkezett, hogy a kalifa a szudáni angol hadsereg ellen előre akar nyomulni, ezért az illető angol csapatok parancsot kaptak, hogy induljanak Berberbe, a kedive támogatására.

Abessziniával barátsági és kereskedelmi szerződést kötöttek.

Remélem — folytatta tovább — hogy a cukor prémiumok dolgában összehívott értekezletnek az lesz az eredménye, hogy a kontinentális államok eltörlik a cukorpremiúmot. Közben intézkedések terjesztetnek a parlament elé, amelyek hivatva lesznek a nyugatindiai gyarmatok közvetlen bajait orvosolni és arra, hogy a termelőket a mostani válságból kiségsék.

A fanatizmusnak India északnyugati határára a múlt nyáron történt szervezett kitérése arra kényszerítette a kormányt, hogy expedíciókat küldjön ki a törzsek megbüntetésére. Az angol és a bennszülött csapatok bátorsága megbirkózott azokkal a majdnem legyőzhetetlen nehézségekkel, amelyek az ország ama részein felmerültek.

A királynő panaszkodik azután sok drága emberélet elveszte felett. Az indiai pestis terjedése aggodalmat keltett, de a kormány minden igyekezetét arra fordította, hogy határt vessen terjedésének és enyhítse hatásait. Az indiai éhínség, néhány kisebb kerület kivételével, megszűnt.

Tekintettel más nemzetek óriási fegyverkezésére, a birodalom védelme olyan feladatokat hozand magával, amelyek tulterjednek a korábbi szükségletek mérvén. Ehhez képest a hadsereg erejének és működési képességének fokozása és a katonai szolgálat viszonyainak javítása végett indítványok terjesztetnek elő. Kináról a trónbeszédben nincs említés.

Görög-török hadakozás.

Berlin, február 8. Athénből érkező hírek szerint a görög-török határon valóságos háború tört ki. Saifulla pasa hatezer emberrel és két ágyuval görög falvakat támadott meg és a görög szabads csapatok ellen indult. Erre **Vassos** ezredes, görög csapatok élén a határra sietett, hogy a görög területnek bármilyen megsértését fegyveres erővel torolja meg. (N. W. T.)

HIREK.

— **Személyi hírek.** *Stefánia* özvegy trónörökösne e hónap 14-én a Bozen mellett levő Griesbe érkezik. — *Ferencz Ferdinánd* főherceg ismét visszatért Meránba. A főherceg a bécsi magyar egyesületnek száz forintot adományozott az egyesület céljainak az előmozdítására. — *Danilo* montenegrói herceg Olaszországból jövet, tegnap este Fiuméba érkezett és ma délelőtt a „Pannonia” hajón hazautazott Cetinjébe.

— **A Szalavszky-Rakovszky ügy.** Ma este fél hét óraker kellett volna a becsületbírósnak megkezdnie a tárgyalást a Szalavszky-Rakovszky ügyben. A becsületbíró tagjai gróf *Andrássy* Tivadar elnökkel meg is jelentek a Nemzeti Casinóban, hogy a tanúkihallgatásokat megkezdjék, mivel azonban *Benkő* László, Szalavszky fővédője meg nem jelenhetett, a tanúkihallgatást csak holnap kezdik meg. Itt említjük meg, hogy *Benkő* László, mint Nyitrai táviratozók, e hónap 24-ére rágalmazás vádjá alatt a nyitrai törvényszék elé van idézve. *Benkő* a királyi ügyész *Thuróczy* Vilmos főispán, *Crausz* István volt alispán, *Magyar* Miklós pénzügyigazgató és *Tóth* Lajos galgóczi főszolgabíró ellen elkövetett rágalmazással vádolja.

— **Keresztély dán herceg esküvője.** *Cannes*-ből jelenti egy távirat, hogy *Keresztély* dán herceg esküvője *Alexandrina* mecklenburg-schwerini hercegnővel április 15-én lesz a Wenden-villában, ahol a hercegnő anyjával lakik.

— **Egyetemi országos képviselő.** Érdekes és különösnek látszó hírt kaptunk az egyetemről. Arról van szó, hogy az egyetemi ifjúság vezetői memorandumot terjesztnek a törvényhozás elé, amelyben azt kéri a képviselőháztól, hogy az Angliában divatos *egyetemi országos képviselőségi* intézményt Magyarországon is honosítsa meg. Ez az intézmény abból áll, hogy a diák-szövetség képviselőket választ be a parlamentbe, akik tisztán az ő érdekeik megővésére és óhajtaik közvetítésére vannak hivatva. A memorandumban azt is fogja kérni az ifjúság, hogy a választási jogról szóló törvénynek most készülő javaslatába már föl is vegyék az ő választási jogukat kimondó passzusokat.

— **Bécsi újságírók a királynál.** A *Concordia* bécsi írók és újságírók egyesületének három tagu küldöttségét fogadta tegnap a király. A küldöttség tagjai voltak *Grosz* Nándor, *Spiegel* Edgar és dr. *Steinbach* Gusztáv, akik az egyesületnek e hónap tizenegyedikén tartandó báljára hívták meg ő Felségét. A király kijelentette, hogy mindig örül, ha a *Concordia* haladásáról és ödvös hatásáról értesül, a bálon azonban aligha jelenhetik meg, mert aznap *Budapestre* megy. A király ezután behatóan tudakozódott az egyesület viszonyairól.

— **Tömeges névmagyarosítás.** A fővárosban nagy erővel megindult névmagyarosítási mozgalom mind nagyobb hódításokat tesz a vidéken is. Legujabban a sopronmegyei tanítók fejtenek ki dicséretes tevékenységet a névmagyarosítás terén. Az *osztrák határon levő Széleskut község egész lakossága Praunrath* vezető tanító példájára — aki Prónaira magyarosította a nevét — *folyamodott névmagyarosításért a belügyminiszteriumhoz.*

— **Párbajozó katonatisztek.** Brassóban tegnap két huszártiszt véres karpárbajt vívott. Az egyik, herceg *Hohenlohe Waldenburg* Frigyes főhadnagy az orrán kapott vágást; ellenfele pedig, *Schütz* Ágost főhadnagy a mellén sebesült meg. Mindkettő az első huszárezrednél szolgál. A párbaj okát titkolják.

— **Az aradi utcai harcz emléke.** Ma volt 49 éve annak, hogy *Asztalos* Sándor és társai, az Aradra bevonult rácz, oláh és német sereget diadalmasan legyőzték. Ennek a napnak az évfordulóját, mint minden évben, úgy most is kegyelettel ünnepelte meg a város lakossága. A házakon gyászlobogók lengtek, a templomban gyászisteniszteletet tartottak az elesett hősekért, kik *Mikolay* nemzetőrhadgyal a temetőben nyugosznak. A requiemet résztvették a hatóságok, egyesületek és óriási közönség; a katonák körül negyvennyolczas honvédek sorakoztak.

— **Halálozás.** *Lipcsy* Tamás földbirtokos, nyugalmazott főszolgabíró ma Tiszafüreden 56 éves korában meghalt. A hatvanas évek elején egyik vezére volt az akkori országgyűlési ifjúságnak s nevét országsejerte ismerték. Tanulmányainak befejezése után Tiszafüreden telepedett meg s folyton részt vett a közügyekben. Sokat fáradozott a város felvirágzásáért, a többek közt a karczag-tiszafüredi vasút is neki köszönheti létrejöttét.

— **Havazás Aradmegyében.** Aradról erős havazásokról értesítenek bennünket; ha a hóesés tovább is így tart, a közlekedés fennakad.

— **Az isaszeghi csata emléke.** Az isaszeghi csata emlékét rendező bizottság védnökétől, *Tisza* Lászlótól, egy felhívást kaptunk, melyben kéri a közönséget, hogy a hazafias célra begyűlt összeget a „Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank” pénztárába Budapestre küldjék be. A pénztárakat nagy része mostanában tartja közgyűlést, mely alkalommal kéri a bizottság, hogy az isaszeghi emlékre bizonyos összeget szavazzanak meg.

— **A közös pénzügyminiszter Budapest.** *Kállay* Benjamin közös pénzügyminiszter ma este 9 óra 5 perczkor Bécsből Budapestre érkezett. A pályaudvarból egyenesen a szállóba hajtatott.

— **Megvert képviselő.** Bécsben *Prochaszka* reichsrathbeli képviselő nagyon rosszul járt. Részt vett egy gyűlésen, amelyet az államnyomda alkalmazottai tartottak és amelyen, minden számítása ellenére, a szociáldemokraták voltak többségben. Mikor azokat, akik nem kaptak meghívót, ki akarták utasítani a teremből, éktelen ordítások keletkeztek. Elmondták vérebnek, papok bárenczének, gyávának és még más egyebnek. Aztán rávetették magukat, lekötötték és ökölcsapásokkal megdolgozták. A jelen volt keresztényszocialistáknak csak nehezen sikerült őt kiszabadítani kellemetlen helyzetéből.

— **Egyletek egyletek ellen.** A kormány a hatóságok útján fölszólította az ország összes tanítóit és jegyzőit, hogy a szocialista-egyletek működésének ellensúlyozására hazafias irányu munkás-egyleteket létesítsenek. A kormány sokféle kedvezményben részesítene ezeket az egyesületeket, hogy minél eredményesebben küzdhessenek az elhatalmasodott szocialista-körök ellen. A mozgalomnak különösen Pozsonymegyében máris nagy eredménye van.

— **A szultán mulat.** A *Homes-Fey-Davenport* nevű bűvészársaság, amely Budapesten is gyakrabban megfordult, most — mint konstantinápolyi tudósítónk írja — a szultán meghívására odautazott. hogy a Yildiz-köszkben is produkálja művészetét. A mohammedánok vallási szabályai tiltják ugyan, hogy hitetlen gyaurok megláthassák az igazhívó mohammedánasszonyokat, a szultán azonban dispensatiót adott magának erre az estére a művészek tiszteletére. Az előadást a palota egyik kisebb termében tartották meg, ahol a szultán maga ügyelt föl a művészekre, mikor műszereiket kiszedték. Az asszonyok az egész idő alatt aranyozott drótból készült rácsesal voltak elkülönítve a férfaktól, a szultán és kísérete pedig egy sarokban luzódtak meg. A nézőket egyik bámulatból a másikba ejtette a művészársaság tüneményes produkezióival. Mikor az asztaltánczoltatásra került a sor, a szultánnak négy hölgye is segédkezett a mutatványnál és ropantul meg voltak elégedve ügyességükkel. A legfiatalabb, egy 16 és fél esztendő lány elbukott valahogy. *Homes* lehajolt, hogy fölemelje, de egy erős kéz még jókor visszarántotta. Hitetlennek ugyanis fejresztés terhe mellett tilos a szultán feleségeihez csak hozzáérni is. A szultán nagyon kegyesen bocsátotta el a művészársaságot és három-ezer márka ajándékot adott nekik. Azután vacsorára is meghívta *Fey* és *Davenport* kisasszonyokat, *Homes* urat azonban természetesen nem invitálhatta meg.

— **A parasztnőbő lánya.** A *Zola* „bété humaine”-jére emlékeztet az a két gyiroki szörnyeteg, akiknek gaztettéről értesít leveleznk. A nevezett temesmegyei helységben *Igná* Tamás és *Loika* György földmivelők egy tizennyolcz esztendő gyönyörű szép hajadont, *Marinku* Juonnak, a falu legzadagabb parasztagzájának leányát, *Loika* lakására hurczolták, ahol másnap reggel a falubeliek

megtalálták *holtan*. A boncolás kiderítette, hogy a szerencsétlen vadállati merényletnek esett áldozatul. A gonosztervöket elfogták.

— **A „Tyria” Fiumében.** A fiumei kikötőben ma délelőtt óta ott horgonyoz a „Tyria” nevű angol gőzös, amely tavaly az „Iká”-t elsüllyesztette. A fiumei törvényszék a hajó személyzetének egy részét alapos vallatásra fogta. A molon ezalatt a kíváncsiak nagy tömege nézi a hirhedt hajót, amely a szerencsétlen magyar gőzös vesztét okozta.

— **Egy emberbarát halála.** *Lőcséről* táviratozzák nekünk, hogy *Hermann* Gusztáv, aki jótékonyága miatt nagy tiszteletnek örvendett, ma meghalt. Végrendelet hiányában közel negyedmilliónyi vagyonát egyetlen testvére öröklé.

— **Közfogók.** *Nagler* József, az *Idősb Nagler* Testvérek cég belfagya, eljegyezte *Weiss* Fülöp egri földbirtokos és malomtulajdonos leányát, *Fanny* kisasszonyt. — *Ij. dr. Siklóssy* Gyula, az irgalmas kórház szemészeti osztályának főorvosa a mai napon jegyet *Heinrich* Margittal, dr. *Heinrich* miniszteri tanácsos egyetemi tanár leányával.

— **Spiritista parasztok.** A sok *ismus* között, mely az egyre terjedő műveltséggel hatalmába keríti az egész világot, újabb időben erősen előtérbe tolikodik a *spiritismus*. Ez a csodálatos mesterkedés, melynek hívei azzal dicsekednek, hogy összeköttetésben vannak a szellemekkel, akik tanácsokat adnak nekik, megidézik halottaikat, hogy elbeszéljék, milyen élet van a tulvilágon; ez a csodálatos mesterkedés, melynek most még jóval több az ellensége, mint amennyi a hive, de amely, ki tudja, mivé fejlődik néhány év múlva? És terjed is már a *spiritismus*. Körök, egyesületek alakulnak, melyek *spiritismust* üznek s már nem csak uri emberek, hanem a műveletlen parasztok is megesküsznek a *spiritismus* tanaira. Morvaország északi részében legutóbb nagy tért hódított magának a *spiritismus*. Az egész mozgalom vezetője egy ott élő orvos, aki a parasztokat is meg tudta nyerni a *spiritismus* híveitül. Ő és néhány tanítványa fáradhatatlan az új hívek toborzásában. A legtöbb paraszt *spiritista* *Pisarov* és *Bukovic* falvakban van, ahol több médium is van, melyek a szellemekkel beszélnek és közvetítik az érintkezést ezek között és az emberek között. A legfanatikusabb *spiritisták* egyenesen megtagadják a kereszténységet. Csak az ó-testamentumot ismerik el és nem a vasárnapot ünneplik meg, hanem a szombatot. Ez a meggyőződésük már azt a gondolatot is adta nekik, hogy *átternek a zsidó vallásra*. *Brünnből* ugyanis azt írják, hogy nem régen *betven paraszt* jelent meg a brünni rabbinál és ama kívánságukat fejezték ki, hogy a zsidó vallásra akarnak áttérni. A rabbi azt mondotta a parasztoznak, jól fontolják meg ezt az elhatározásukat. Erre a parasztok visszatértek falvaikba és elhatározták, hogy nem lesznek zsidókká, de kilépnék a keresztény egyházból és mert a *spiritismus* nincs vallásnak elismerve, felekezetenküliek lesznek.

— **Szétdarabolt női holttest.** A bács-almási szőlők között egy kis 10 éves fiu egy női holttestre akad. A holttest horzasztó módon meg volt csonkítva. A fej, kezek és lábak a törzstől elválva szerte szét heverték. E horzasztó leletről a fiu rögtön jelentést tett a hatóságnál, mely most nyomozást indít az irányban, vajjon nem valami rejtélyes bűnténynek esett-e áldozatul az eddig fel nem ismert női személy?

— **Egy ezredes balesete.** *Bozenből* jelentik: *Scheuerer* ezredes állomásparancsnok ma lovaglás közben szerencsétlenül járt. A lova megbokrosodott és levetette lovasát. Az ezredes súlyos belső és külső sérüléseket szenvedett.

— **Az anarchista levele.** Etüevant, a halálra ítélt anarchista, aki Párisban, a rue Aezeliuson merényletet követelt el a rendőrség ellen, a „Libertaire” című lap útján a következő levelet küldte elvbarátainak:

— Kedves barátaim! Nem szükséges, hogy bátorítsatok. Azt hiszem, amugyis kellenél több lesz a bátorságom. Aztán meg: nem tudom, milyen nagy bátorság kellene ahhoz, hogy az ember itt hagyja az életet? Én azt hiszem, hogy inkább nekem kell bátorságot öntenem halálommal a küzdőtérre maradt bajtársaimba. A magányosság éppen-séggel nem bán. Gondolkodom, írok, olvasok, azt

algebrai és geometriai föladványokkal bibelődöm. Így telnek szép egymásutánban fogságom napjai, anélkül, hogy éreznék valamit a fogság kellemetlenségeiből. Különbösen, ha vigaszra szükségem volna, itt volna vigaszom az a gondolat, hogy már nem tart sokáig rabságom. — Coronelnek, egy hobortos philosophusnak „Raison passionnée” című könyvét olvastam a minap. Ez az ur éppenséggel nem a mi iskolánkból való, de azért szívesen olvastam a könyvét, mert szeretem az ellenmondásokat. Vitatkozásközben gyorsabban telik el az élet.

Isten legyen velünk.

— **Véres farsangi multságok.** Bács megye magyar községeiben ritka vasárnap van, hol hősi falusi legények halállal végződő verekedéseket ne kezdeményezzenek. Így az elmúlt vasárnapon *Jan-kovácson* két legény, *Dágyi Péter* és *Csanyik József* egyik társukat, *Harczi Jánost* egy leány miatt úgy összeszurkálták, hogy az másnap sebceibe behalt, *Mélykaton* pedig szintén a korezmában valóságos utcai harc keletkezett, ahol a falusi legények kaszákkal-kapákkal felfegyverkezve, számos személyt életveszélyesen megsebeztek. A hőseket a bács-almási járásbíróshoz kísérték. — *Szababban* a napokban *Domán József* és *Venczel Károly* borozgatás közben összeszólalkozott. Csakhamar verekedni kezdtek, miközben *Venczel* hasbaszurta *Dománt*, aki sebébe még aznap behalt.

— **Az aranyóra.** Egész tolvajbandát fogott el a német-szentpéteri csendőrség *Varjason*. A banda tagjai már 3 év óta folyton lopnak és eddig nem tudták a nyomukra akadni. Most is a véletlen adta őket a csendőrség kezébe. A banda egyik tagja *Patu György* egy női aranyórát lopott lánczsal együtt, amelyet *Aradon* akart eladni. Az első két kereskedő, kiknek az órát kínálta, gyanusnak találta a dolgot és nem vette meg, hanem midőn ez a boltból távozott, figyelmeztették az utcán lévő rendőrt, ki aztán figyelemmel kísérte. Midőn *Patu György* egy harmadik boltban is megpróbálta az eladást, a rendőr bement és igazolásra szólította. A rendőr nem hitt neki és a főkapitányságra kísérte, honnan a német-szentpéteri csendőrséget értesítették, hogy tudják meg, van-e ilyen nevű egyén *Varjason*. A csendőrség akkor megtudta, hogy az órát *Sztojánovics János* kereskedőtől lopták. Azután kiderült az is, hogy hatan vannak és már 3 év óta lopnak: buzát, kukoriczát, háziszárnyasokat, eszimat, ruhát, bundát és mindazt, ami elvihető. Érdekes, hogy az, akit *Aradon* elfogtak, urí ruhát kölcsönzött magának és abban járt-kelt, hogy az órán könnyebben tudhasson.

— **Betörések fényes nappal.** Ma délelőtt két helyen is követtek el betörést a fővárosban. Az egyik a *József-körut* és *Népszínház-utca* sarkán lévő *Schwarzkopf Náthán-féle* kárpitos-üzletben történt, ahol 38 forint készpénzt loptak el a pénztárlókból. A másik a *Népszínház-utca* 40. sz. alatt lévő *Gönczy-féle* zsidó- és festék-kereskedésben volt, ahol azonban csak 5 frt készpénzt találtak. Elvittek azonban 70—80 frt értékű nyugtázott számlákat is, amelyeket valószínűleg értékesíteni akarnak majd. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Horvát botránycsinálók.** *Dárdán* a napokban néhány eszéki hivatalnok csinos kis botrányt provokált. Berugott állapotban jártak az utcákon és hangosan szidták a magyarokat. Egyikük aztán revolvért rántott és ebből egymásután hat lövést tett a legegőbe. Természetesen nagy csődület támadt és az emberek figyelmeztették őket, hogy viseljék magukat tisztességesen.

— Le a magyarokkal!

— A magyar nekünk nem parancsol!

Ilyen és másfajta szitkozódásokkal feleltek. Most a többi is revolvért rántott és *valóságos sortűz mellett* vonultak ki a helységből. A botrányhősöket feljelentették.

— **A löszerpótlás.** Olyas valami ez a hadseregben, mint a politikában a hatvanhetes alap. Mindig beszélnek róla. Mindig javítanák, fejlesztenék, de hiábavaló a fáradozás, nem lehet. Tegnap este a helyőrségi csinósnak katonai tudományos előadás volt erről a kérdéstről; sokan hallgatták, a többek között: *Lobkovitz* Rudolf herceg hadtest-parancsnok, *Forinyák* lovassági tábornok, *Rohonczy* városi parancsnok, *Blaschek* lovag, *Bernolák*, *Czibulka*, *Durmann*, *Klobucar*

altábornagyok: *Ulrich*, *Lederer*, *Lahner*, *Zelavszky*, *Valentic*, *Bihac*, *Holl* vezérőrnagyok is gyarmatai *Dani* Balázs vezérőrnagy szárados beszél hosszán örökösösen a lovó szónok az ütközet alatt való pótlásáról s az volt a végkövetkeztetése amit már más szavakkal előbb mondtunk, hogy az ütközet alatt az elvált zott löszert pótolni nagyon bajos s csak annyiban bizhatik a katona feltétlenül amennyit a saját kis borjújában, töltenytáskájában czipel.

— Tizenhárom munkás a vízben. Bécsben ma reggel a *Ferencz-fid* közelében tizenhárom munkás beült egy csónakba és kivezett a *Duna-kanálisra*. A csónak a közepé felé torekedtek, ahol a cölöpkökon dolgoznak már néhány nap óta. A túlterhelt csónak egyszerre csak felfordult és mind a tizenhárom munkás beleesett a vízbe. A parton állók természetesen rögtön észrevették és rendőrok, munkások, kőbő meg a mentők a segítségükre siettek. Sikertel is valancenyit kimenteni, úgy, hogy az ijedségen kívül egyéb bajuk nem is esett.

— **Benkő Rózi a deszkákon.** Benkő Rózi, akinek nevét az elmúlt heteken az egész monarchiában emlegettek, tegnap lépett föl először mint csanonec-énekese a bécsi orfeumban. A zsufolt ház a legnagyobb kíváncsisággal várta, mikor aztán megjelent és dalolni kezdett, vékonyka hangjával igen csekély szenzációt keltett. Szépsége, tolettjei és ékszerai már jobban feltűntek. Kapott tömegtelen virágot, közte egy bokrotát *szerb nemzeti színű szalaggal* czélzásként arra a pikáns regényre, a mely a budapesti rendőrséget oly élénken foglalkoztatta.

— **Az ellopott marsai.** Daun marsal ellopott arczkép-reliefjéről — *Douner Ráfáel* művéről — van szó, amely tegnapelőtt, mint említettük, eltűnt a bécsi műtörténeti udvari muzeumból. A relief ma megkerült. A tolvaj tegnap eladta egy antiquariusnak és itt akadtak rá. Nem a jómadár, csak a műre, de már annak is nyomában vannak.

Napirend.

Naptár: Szerda, február 9. — Róm. kath.: Alex Czirill et. — Protestáns: Apollonia. — Görög-orosz (1898. jan. 28.) Eftrem. — Zsidó: Schebat 17. — Nap kel 7 óra 0 perczkor. — Nyugszik: 4 óra 56 perczkor. — Hold kel: 8 óra 24 perczkor este. Nyugszik: 7 óra 41 perczkor reggel.

A horvát miniszter fogad d. e. 8—10 óráig.
A főváros közgyűlése délután 4 órakor az új városházán.

A nőképző egyesület ülése saját helyiségében (zöldfa-utca 38.) délelőtt 11 órakor,
A Böcklin-féle képkiallítás megnyitása az országos képtárban (Akadémia) délelőtt.
Felolvasás a Lakteriumokról az országos közegészségügyi intézetben, tartja *Pertik Ottó* tanár.
A szabad liceum felolvasása: A magyar közgazdasági társaság helyiségében felolvas *Mandello Gyula* a társadalmi reform kérdéséről 6—7-ig.
A filharmonikusok VI. hangversenye.
A katolikus kör hangversenye este 8 órakor a kör dísztermében.

Nemzeti muzeum: képtár, nyitva délelőtt 9—1 óráig. Többi tárai megtekinthetők 50 krajczár díj mellett.

Felelet a rectornek.

A *Slovenské Listy* feladatául tűzte ki a budapesti tudományegyetem rectorával való polemizálást. Mihelyt dr. *Herczegh Mihály* rector valami véleményt mond az egyetemi polgárok nemzeti mozgalmai ügyében, a *Slovenské Listy* siet rá icelni. Most is két hétig gondolkozott egy ilyen feleleten.

Kétfelhő vajudás után végre megszületett az előre hirdetett válasz, melynek czélja a rector ismert nyilatkozatának ellensúlyozása. A válasz így szól:

Dr. Herczegh Mihály urnak

a pesti egyetem rectorának!

Őn, mint az egyetem rectora, hirlapok utján nyilatkozatot tett közzé. Hivatalosan kijelentette, hogy az egyetemi nemzeti ifjuságnak nincs tudomása a nemzeti lapok által terjesztett hírekről s hogy a nevezett közleményeknek, úgy szellemi, mint tényleges szerzőségét visszautasítja.

Mi pedig itt nyilvánosan kijelentjük a rector urnak, hogy a nemzeti lapok által hozott közleményekről, tehát arról, hogy őn, rector ur, a nemzeti ifjuságot tényleg felhívta panaszaibenyújtására, a nemzeti ifjuságnak, valamint önnek is biztos tudomása volt. Ha őn most rectori befolyá-

sával keresztül tudta vinni azt (amiről különben kételkedünk), hogy a nemzeti ifjuság erről most már ne tudjon, akkor ez az ön paedagogiai elveihez tartozik, melyekkel most nem foglalkozunk.

Őn, rector ur, országos költségen, tehát től pénzen is fenntartott intézetben, országos költségből, tehát nem csupán magyarokéból van fizetve, és mégis hivatalos nyilatkozatot adott ki, mely idegen nemzeti ifjuságról beszél és azt monlja, hogy ez nem táplál az állam egysége ellen irányuló erelmeket, nemzeti ifjuságban vagy értekezleteken nem vesz részt.

Kerdezük ennélfogva rector urtól, melyik az az idegen nemzeti ifjuság, vajjon a francia, angol, vagy tán éppen a kínai?

Oh nem! A magyar tudomány képviselője nevezi így a tót, szerb és román ifjakat. Hogyan hat? Magyarországon tíz milliónyi nem magyar tudja, hogy ez nem igaz — egyedül a magyar tudós ne tudja? Dehogyan is nem tudja, csak nem akarja tudni, mert aki valóban nem tudja, az csak tudatlan, de aki nem akarja tudni, az már ravaszkodik!

Mi tehát tiltakozunk az ilyen tudatlanság ellen! A magyar államot szent István tól alapokon, *Mojmir* államának alapján, mit helyesen Nagy-Norvaországnak neveznek, állította fel. *Szent István nem is volt magyar!*

Tessék, *Herczegh ur!* Bizonyítsa be nekünk hitelen, hogy szent István tudott magyarul! nekünk elég megdönthetetlen bizonyítékunk van arra, hogy tótul tudott! Tudjuk például, hogy így imádkozott: *Ótce nás ize jesi na nebesich* — nem pedig: *Mi atyánk . . . Gospodí pomiluj ny!* nem pedig *Isten áldd meg a magyart . . .*

Bizonyítsa be hát *Herczegh ur* az ellenkezőt!!!

Szociális fészkelődések.

Azt a nagy mozgalmat, mely egészen fel fogja forgatni a jövő társadalmat s melyet megállítani nem lehet többé, egyre veszedelmesebb irányba tereik a mi szociálistáink. Közélről-távolról kapjuk a híreket, melyek a szociálisták erőszakoskodásairól adnak jelentéseket.

Szabolcs vármegyében, különösen a kisvárdai és tiszai járásokban már közveszélyessé válik a szociálista parasztmozgalom, amelynek a vidéken határozott kommunista iránya van. A nép szenvedélye itt a legerősebben van felizgalva. Megiruk, hogy *Karász* községben felsegértésért és nyílt lázongásért elfogott szociálisták kiszabadítására 250 főnyi felfegyverzett tömeg vonult *Kisvárdára* a járásbíró elé. A járásbíró végre is kénytelen volt elbocsátani a bűnösöket. A szociálisták természetesen most még inkább vérszemet kaptak. *Gyüre* községben a nép megöléssel fenyegette a birtokosokat. *Pátroha* községben a községházát törte fel a nép. *Kisvárdán* a piacon tartott népes gyűlésben hirdették a szociálisták a földfelosztást és az anarchiát. Ugyanílyen szellemű gyűlés volt *Döghe* községben is. *Mándokon* nagy fegyveres tömeg vonult fel az elfogott zendülők kiszabadítására.

Nyilvánvaló tehát, hogy a szociálista bujtogatások következtében *Szabolcs vármegyében* annyira elmergesedtek az állapotok, hogy csak a leggyorsabb és legerélyesebb intézkedésekkel lehet gátat vetni a veszedelmes parasztmozgalomnak.

A kormány nem is késik tovább az intézkedések megtételével. *Szabolcs vármegyében*, sőt esetleg más vidékeken is, az esetleges nagyobb bajok megakadályozására s a közbiztonság megóvására, *rendkívüli intézkedéseket léptet életbe.*

E helyeken első sorban a *statáriumot rendelik el.*

A szociálista bujtogatásokról és rendezavargásokról híreink a következők:

Nyiregyháza, február 8.

Karászon annyira izgatottak a kedélyek, hogy a *Kisvárdán* elhelyezett *huszárok felé* *Karászra* vezényelték.

Kipuhatták, hogy *Laufert*, *Lesku*, *Vas*, *Végső* és *Medve* nevű vezetők szitják leginkább a szociálistákat. Kihívóan viselkednek s hangoztatják

nagy hetvenkedéssel, hogy tőlük függ minden, a lázadás is, a béke is.

Nagykállóban kétezer főre menő tömeg gyűlt össze, de szociálista csak kétszáz lehetett közte. Ifj. Zoltán István főszolgabíró higgadságra intette a népet, hivatkozott a közelben lefolyt szomorú példákra és arra, hogy a hatalom ellen úgy sem tehetnek semmit. A sérelmeket törvényes úton intézzék el, ahol igazságot kap mindenki. Ezután eloszlásra szólította fel a népet, amely a főszolgabíró okos beszéde után rendben vonult ki a városháza udvaráról. Itt-ott telhangzott ugyan a tömegben egy-egy elégedetlen szó, de a kirendelt husz csendőrnek nem akadt semmi dolga.

Megemlítettük, hogy háromszáz, botokkal felfegyverkezett szociálista megtámadta a kisvárdai járásbírószéket. Épen akkor dolga volt Fried Aurélnak, a Wahrmann René-féle karászi birtok bérelőjének a kisvárdai járásbírószéknél. A szociálisták meglátták ottan Friedet s kiabálni kezdtek:

— No megállj, te kutya! innen ugyan nem menekülsz élve!

A szegény ember nem tudta mire vélni a dolgot és megtudta azután, hogy a nép azt hiszi, hogy ő az okozója annak, hogy négy társukat elfogták és ő jár el abban, hogy azokat ne is eressze ki a bíróság. Fried délben a járásbíró kíséretében és négy csendőr szuronyos fedezete alatt tudott elmenni egy Kisvárdán lakó rokonához, hová délután el is mentek a szociálisták, hogy az ártatlan Friedet megölik, de nem találták ott.

Fried éjjel hazament Nyír-Madán lakó családjához és még az éj folyamán, kerülő utakon, kocsin hejött Nyiregyháza. Családját a legnagyobb rettegésben él, mert minden perczen ki vannak téve annak, hogy a nép megtámadja őket s majd Friedet, akit nem találunk, rajtok vesznek véres boszút. Fried, ki az egész dologban ártatlan, mert ő csak ügyes-bajos dolgát végezte a járásbírószéknél, szintén a legnagyobb félelemben van és már nem is mer családjához visszatérni. Arra kéri a megye alispánját, hogy világosítsa fel a népet és magyaráztassa meg nekik, hogy Friednek semmi beavatkozása nem volt a dologba és hogy a négy szociálistát a hatóság tartóztatta le és nem Friednek a kivánságára.

Nyiregyháza, február 8.

Nagy feltűnést keltenek itt azok a hítek, melyek a mándoki zavargásról érkeznek. A zavargás története a következő:

Röblitz földbirtokos az összes cselédjeit elbocsájtotta. A szolgabíró a birtokos és a cselédjei között fennálló szerződéses viszonyt törvényesen felbontatta. Röblitz tegnap napszámost fogadott, ki a legsürgősebb munkát elvégezte. Söröss, az itteni szociálisták egyik vezére, az utcán megleste ezt a munkást s szemére vetette, miért fogadott fel munkát s miért szegte meg a szociálistáknak adott ígéretét. A szóváltás mind hevesebb lett s nemsokára nagy tömeg állotta körül a vitatkozókat.

A főszolgabíró, értesülvén az esetről, rögtön intézkedett, hogy Sörössst fogják el. A csendőrség kivonult, hogy a parancsot teljesítse. A nép azonban megakadályozta a csendőröket abban, hogy Sörössst elfogják. A főszolgabíró erre visszarendelte a csendőröket, de éjjel újból elküldte őket Söröss lakására. Alig terjedt el ennek a híre, máris temérdek ember gyűlt össze a ház körül és az udvarban. A nép izgatottsága nőttön-nőtt. A sokaságból hirtelen kiugrott egy ember és a főszolgabíróra vetette magát. A főszolgabíró botjával fejbevágtá a merénylőt, úgy, hogy az végigterült a földön.

A csendőrség erre erélyesen hozzálátott az udvar kiürítéséhez. A nép azonban ravallákkal, botokkal felfegyverkezve, ellentállt. A főszolgabíró nem engedte meg, hogy a csendőrök fegyvereiket használják, nehogy vérontás történjék.

Később megérkezett a katonaság s ekkor sikerült Sörössst letartóztatni.

A feldühödött nép megszállva tartja Söröss házát.

A gyűrei szociálista lázadás ügyében Finkey vizsgálóbíró és Hrabovszky ügyész a

helyszínén három napig tartott kihallgatások során a vizsgálatot befejezték és az igazító három vezért, mint vizsgálati foglyokat, Nyiregyháza bekísértették. A vizsgálóbíró a gyűrei szociálisták tagjai közt 13—15 éves gyermekeket is fedezett föl, kik ép úgy, mint a község többi lakosai, föl voltak esküdvé az elvűsége, de akik ép úgy nem tudtak számot adni arról, hogy mi hát az a szociálizmus, mint a többi földosztók legnagyobb része. Egy 15 éves kovácsinashoz a következő kérdést intézték:

— Hát te is szociálista vagy?
— Az vagyok, kérem, testestől-lelkestől — felelte határozott hangon.

— Hát mit kívánsz, mint szociálista?
— Azt kívánom, hogy ne fizessük a nagy adót!

— Hát te most mennyi adót fizetsz? — kérdezte a vizsgálóbíró.

— Nem fizettek én adót egy krajczárt sem!

Sátoralja-Ujhely, február 8.

A Bodrogközön egyre terjed a szociálista-mozgalom. Eddig már tizenkét községben alakult meg a „független szociálista elvtársak szövete.”

Török-Szent-Miklós, február 8.

Városunkban e hónap 14-én, 15-én és 16-án nagy szociálista gyűlés lesz. A gyűlés országos jellegű és az ott hozott határozatok a jövő gazdasági évre is irányadók lesznek. A hatóságok intézkedtek, hogy a gyűlés idején harmincz csendőr és egy század katonaság legyen Török-Szent-Miklóson.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* A Nemzeti Színház deputációja. Nem a Mohamedról és a hegyről szóló régi história megisméllése okáért, hanem a jó szívet, az összetartást és a kollegiális érzés dokumentálása kedvéért, a Nemzeti Színháznak ugyszólván egész művészgárdája bevonul holnap délben a Házba. S nemcsak a férfitagok mennek el szavalást hallgatni, de elmennek a hölgyek is csaknem mind, aminek bizonyára meglesz legalább az a következtetése, hogy a képviselőház holnap határozatképes lesz. A Nemzeti színház tagjai ugyanis vasárnap, mellőzött kollégájuk, Hetényi Béla érdekében, ülést tartottak. Hetényi — mint tudvalevő — fizetésjavítást kért a Nemzeti Színháztól, s vonakodott háromszor is a feléje nyújtott szerződést elfogadni. Mikor azután január elsején megjött a jobb belátása, akkor a színház vezetősége elment, és nem akarták neki megadni azt a szerződést sem, amit egy nappal előbb még fölajánlottak. Hiába járt Canossát még a kisebb fajta embereknel is (mintha a Nemzeti Színház vezetői közt volna nagyobb fajta is) már nem adták meg neki azt se, amit egy nappal előbb kínálva-kínáltak. Ezért üléseztek vasárnap a Nemzeti Színház művészei, mert a kolléga igaztalan mellőzését látták az igazgatóság eljárásában és olyan precedenst, amely bármikor érheti akármelyiküket is. Az ülésen elhatározták, hogy Hetényi érdekében folyamodást intéznek Perczel Dezső belügyminiszterhez és a kérvényt, amelyet mindnyájan aláírnak, küldöttség útján juttatják a miniszter kezébe. A miniszter megígérte, hogy holnap délben, tizenkét órakor fogadja a képviselőház egyik termében a Nemzeti Színház deputációját. A küldöttség tagjai lesznek: Sz. Prielle Kornélia, P. Márkus Emilia, Hegyesi Mari, Lendvayné, Helvey Laura, Maróti Margit, továbbá Borcsényi Béla, Gyenes László, Császár Imre, Mihályfi Károly, Pálfi György és Horváth Zoltán. A deputáció szónokai Prielle Kornélia és Borcsényi Béla. A tisztelt Ház holnap ülésének határozatképességében tehát egészen bizonyosak lehetünk.

* Filharmoniai hangverseny. A holnap VI. filharmoniai hangversenynek, amelyet Richter János vezényel, a végleges műsora a következő:

1. Volkmann „Nyitány” (C-dúr, hátrahagyott mű.) (Előszór.)
2. Schubert: Symphonia (H-moll.)
3. List: Zongoraverseny (A-dúr), előadja Riser Ede.
4. Dvorak: V. Simphonia „Az új világból.” (Előszór.)

FŐVÁROS.

(A második főszámvéví.) A tisztújításkor emlegették a fővárosi bizottsági tagok köreiben, hogy a főszámvéví állása tarthatatlan, hogy napról-napra súlyosabb természetű munkák kerülnek a főszámvéví hivatal ügykörébe s hogy valamiképen segíteni kellene a bajon, mert a mostani hivatalfőnök, aki ezt a tisztet már évek hosszú sora óta közelmérettel vezeti, belcun a munkába s nyugdíjaztatja magát. A központi pénztárra és a számvévíség felügyelő bizottság a közvélemény iránt való nagy fogékonyásával mindjárt javaslatot is dolgozott ki, amelylyel a főszámvéví állással járó munka terhét alaposan leszállíthatnák. Eszerint a főszámvévíség mellé még egy főszámvéví hivatal volna szervezendő a segédszemélyzet vezetésére s hogy az elismerés teljes legyen, ki kell a közgyűlésnek mondania azt is, hogy a főszámvéví nem hat évről hat évre, hanem egész életére választja. Palotai Rezső, a javaslattevő bizottság egyik tagja, különvéleményt csatoltatott az előterjesztéshez, némi kételkedésének adva kifejezést, az azután való időkre, amikor a mostani főszámvéví megválk terhes tisztségétől, nem is szólva arról, hogy ez a reform a fővárosi törvény 106. §-ába is beleütközik. A tanács ma tárgyalta az előterjesztést s nem mondott formális véleményt se pro, se contra. Tárgyalják a fölvetett kérdést akkor, amikor a főváros újjászervezésének egész reformja napirendre kerül s ezzel együtt az is, hogy a zárószámadásokat ezentúl a főszámvéví állítsa-e össze vagy másvalaki. Ez a tanács határozata.

(A szabadságharcz ünnepe.) A tanács a napokban foglalkozott a szabadságharcz emlékeztetere rendezendő nagy történelmi felvonulás ügyével, amelyet Máramaros-, Békés- és Abauj-Torna vármegyék is pártolnak. A rendező-bizottság kizárólagos jogot kért arra, hogy az utvonalon tribünöket állíthasson s ezt a tanács el is fogadta.

(A holnapi közgyűlés tárgyal.) A fővárosi egyesület ma délután Morlin Imre elnöklelte alatt ülést tartott, amelyen a holnapi közgyűlés napirendjét tárgyalta. A kőbányai templom kérdésében Reményi Antal hosszabb beszédet mondott, arra ösztökélte a bizottság tagjait, hogy a közgyűlésen a tanács javaslatával szemben amellet maradjanak, hogy a templom építését tovább is Lechner Ödön építőművész vezesse. Habenay József szóba hozta a községi választásoknál történt visszaéléseket, de erre Morlin Imre és Fektor Ferencz felszólalása után azt mondták, hogy nem tartozik az egyesület ügyei közé.

VIDÉK.

* (A primás vármegyéjéből.) Esztergomvármegye közigazgatási bizottságában ma Vargyas Endre királyi tanfelügyelő tett szomorú jelentést azokról a tapasztalatokról, melyeket a vármegyei iskolák vizsgálata alkalmával tett. A vármegye székhelyén vannak iskolák, melyekben még a hittant sem tanítják magyarul, némely iskolában pedig könyvek nélkül tanul az ifju nemzedék. Az olvasást és minden más tudományt a Zsoltárból tanulják. Némely tanteremben száz gyermekkel több van a törvényesen megengedett számmal. A gyermekek egymás ölében ülnek, nagy részük pedig a földön kúporog. Az iskola némely helyen az istálló mellett van és valóságos járványfészek. A szomorú leleplezések kínos hatást gyakoroltak. A tanfelügyelőt a bizottság zajosan megéljenzte.

* (Fiume és a kormány.) A kormány még egyszer meg fogja kísérelni a flumei complicatiók békés lebonyolítását. Ottani tudósítónk arról értesül, hogy gróf Szapáry László kormányzó még e hónapban újra kitűzi a községi választásokat, amelyeket aztán márcziusban meg fognak tartani. Ha ezuttal is az autonomisták győznének, a kormány a rapprezentanzát ismét feloszlátja és ez esetben egytelies cycluson — tehát hat éven keresztül — nem lesz választás, hanem fentartják a mostani status quot. Az új választás a liberálisok megerősödése következtében mindenestre érdekes és izgalmas lesz.

* (Elmaradt tüntetés.) Pozsony város törvényhatóságának ma tartott közgyűlése nagy tüntetésre készült Szalavszky Gyula főispán mellett, ki azonban a tüntetés elől tapintatosan kitért s a gyűlésen meg sem jelent, hanem Dröxler polgármestert bízta meg az elnökléssel; ez okból az ováció el is maradt. A közgyűlés, a havi jelentés tudomásul vétele után, nagy érdeklődéssel tárgyalta Heves vármegyének a szocialista sajtó terjesztésének megakadályozása céljából a belügyminiszterhez intézett feliratát. Hosszabb vita után kimondták, hogy a feliratot a város törvényhatósága nem pártolja, mert abban a szabad sajtó korlátozását látja. Majd tudomásul vették, hogy a városi villamos vasut egy új részvénytársaság birtokába ment át; valamint azt is, hogy Kostyinszky János 10.000 forintos alapítványt tett jótékony célra.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **Bérczi kapitány fegyelmi ügye.** Rudnay Béla főkapitány a Bérczi ellen indított fegyelmi vizsgálat vezetésével tudvalevőleg Lassner Gusztáv rendőrtanácsost, a bejelentő hivatal főnökét bízta meg. Lassner megbízatásához képest a Kovács F. Sándor röpiratában foglalt vádakra vonatkozó irományokat és hivatalos ügydarabokat már kiemeltette a rendőrség levéltárából és azokat egyenként tanulmányozza át. A fegyelmi vizsgálat a röpiratban foglalt vádak sorrendje szerint fog kiterjeszkedni esetről-esetre, amelyekre először Bérczi kapitányt, utána Kovács F. Sándort s a röpiratban megnevezett tanukat és károsult feleket fogja Lassner egymásután kihallgatni. Lépéseket tett az iránt is, hogy a Lévainé féle zsarolási eset következtében megindított fegyelmi vizsgálatnak a belügyminiszteriumban lévő aktái leküldessenek a belügyminiszterium elnöki osztályából a rendőrséghez. Lassner kapitány ma *uvarias hang* levélben értesítette Kovács F. Sándort hogy holnap délután 4 órakor fogja először kihallgatni a főkapitányság épületében levő hivatali helyiségében. Ezzel egyidejűleg megemlítjük, hogy Falasy Árpád, Gaál Jenő, Scheffer József, Vaisz Sándor és Klein Ignác ügyvédek szombaton egy beadványban értesítették a főkapitányt, hogy hivatalos hatalommal való visszaélés miatt egyelőre nem emelnek ugyan panaszt Bérczi kapitány ellen, mivel bizalommal tekintenek a folyamatba tett fegyelmi vizsgálat elé, de fentartják maguknak a jogot arra az esetre, ha a fegyelmi vizsgálat eredménye ki nem elégítené őket, hogy Bérczi ellen a büntető bíróságnál tegyenek feljelentést.

— **A provisió-pör utolsó fölvonása.** A kiállítási százezer forintos provisió-pörnek most jön az utolsó fölvonása. A szintér eddig a főszereplők voltak, következnek a mellékalakok. Mikor a szenzációs pörben az első följelentés megtörtént, az egyik félnek a budapesti képviselőjéhez beállított egy kis reporter: mit fizet, ha az egész budapesti sajtót az ő javukra hangolja. Olyan összegben állapodtak meg, amelyekora két torontáli inséges falunak az el látására is elég volna. A kis reporter zsebre vágta a summát, de feltűnően költekezett s néhány kollégájának szemet szurt viselkedésével. Ezek kitűntek, hol szerezte a pénzt, bejelentették lapja szerkesztőségének, amely azután a meg nem engedett módon pénzelő kis reportert rövid idő alatt, de feltűnés nélkül ellökte kebeléről. A Benkő Rózsi ügyében vizsgálati fogságba került Kovács F. Sándor a rendőrség ellen kiadott röpiratában fölemlíti ezt a dolgot s a budapesti királyi ügyésznek már lépéseket is tett a nem épen érdektelen zsarolási ügyében.

— **Fegyházra télt bankigazgatók.** A náköfalvi bank bűnpörében ma döntött a szegedi ítélőtábla. Ez az intézet oly csufosan gazdálkodott, hogy százötvenezer forint erejéig károsított meg jobbra kisgazdákat, aztán megbukott. Az ítélőtábla, mint nekünk táviratozzák, Basch János vezérigazgatót öt évi, Fuchs Mihály aligazgatót pedig két évi fegyházra ítélte.

— **Zubriczki Ignác.** Vádoltként áll a törvényszék előtt. Az a bűne, hogy egy rendőrt elpáhol.

Az elnök: Beismeri, hogy megverte a rendőrt?
Zubriczki: Hogyne!

Az elnök: És mit hozhat fel mentésére?
Zubriczki: A térs rendőr ur véresre vert.
Az elnök: Mivel bizonyíthatja ezt az állítását?

Zubriczki: Ehum a recept! (Átnyújtja.)

Az elnök: Mifele baj ellen írta ezt az orvos?

Zubriczki: Mandula-gyulladás ellen.

Az elnök: Üljön le!

A törvényszék, Graber Lajos alügyész indítványára hatóság elleni erőszak vétsége miatt *nyolc nap fegyházra* ítélte Zubriczkit.

— **Kovács F. Sándor bűnpöre.** Az utóbbi időben sokat emlegetett Kovács F. Sándort e hónap 10-én, csütörtökön vonja felelősségre a törvényszék, de nem a Benkő Rózsi-féle zsarolási ügyből kifolyólag, hanem azért, mivel körülbelül két esztendővel ezelőtt megsértett egy rendőrt, aki emiatt bepanaszolta.

— **Sajtórendőri vétség.** *Seper* Kajetán a „Kispest-Szentlőrinczi Hírlap” című vegyes tartalmu társadalmi hetilapot szerkeszti s a képviselőválasztások idején meg nem állhatta, hogy egy-két politikai cikket ne közöljön. Ezért aztán a pest-vidéki törvényszék *husz forint* főbüntetésre és öt forint mellékbüntetésre ítélte. A királyi tábla ma tárgyalta ezt az ügyet s a pénzbüntetést ötven forinttal fölemelte.

— **El — Amerikába!** *Wellesz* Ignác úr *Weiler* Nepomuk János borkereskedőtől 1800 forintot sikkasztott s a pénzzel Amerikába vitorlázott. Ott begyakorolta magát az angol nyelvben, de mire beszélni tudott, elfogyott a pénze s mert a honvágy is bántotta, vissza jött az ő kedves Budapestjére, ahol tüstént lefűltek és ma állították a törvény elé. A törvényszék *másféllesztendői börtönre* ítélte.

— **A fényképésznél.** *Ellinger* Ede fényképészhez beállított e napokban két elegánsan öltözött hölgy, hogy lefotografáltassa magát. Nagyon néztek, amikor az udvari fényképész fagyosan kijelentette, hogy „e fajtájú hölgyek számára nincs nyitva a műterme.” El is távoztak azonnal és siettek a büntető járásbíróshoz, ahol megtették becsületsértés miatt a följelentést. *Szabó* Géza járásbíró e hónap 19-ikére tüzte ki ez ügyben a végtárgyalást.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter *Siménfi* Béla végzett állami ipariskolaj tanítót, kolozsvári lakost, a marosvásárhelyi állami fa- és fémipari szakiskola-hoz ideiglenes minőségű segédnávészetővé, a vallás és közoktatásügyi miniszter *Talpakovics* Alexa okleveles tanítót az újpesti állami elemi népiskola-hoz rendes tanítónővé, a belügyminiszter a székesfevárosi m. kir. államrendőrséghez *Sukup* Vladimir rendőrségi gyakorlatnokot irnokká, *Domonkos* Gyula végzett joghallgatót segélydíjas gyakorlatnokká, a szegedi ítélőtábla elnöke *Gergely* József jogszigorló szabadkai lakost a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, a kassai főügyész *Apáthy* Nándor kassai kir. főügyészégi díjnokot a beregszászi királyi ügyészséghez irnokká nevezte ki.

Pályázatok. A kolozsvári tudomány-egyetem könyvtáránál könyvtárügyi, a színvíváljai (Szatmármegye) járásbírósnál aljegyzői, a nagyváradi járásbírósnál albirói; a lugosi pénzügyigazgatóságnál pénzügyi fogalmazói, az orszvai adóhivatalnál adóügyi állás van üresedésben.

Árverések a fővárosban. Horovitz Malvin ingóságai I. Lovas-ut 16/a. február 9. Feith Antalné ingóságai X. Ó-hegy, Gergely-utca 7971. február 12. Bakos Rezső ingóságai VII. Dohány-utca 63. február 9. Goldhammer (Dobos) József ingóságai VIII. Üllői-ut 24. február 9. Noseda Károly ingóságai IV. Koronaherceg-utca 17. február 9. Etkő Benő ingóságai VII. Erzsébet-körút 12. február 9. Duschencs Miksa ingóságai V. Nagy-Korona-utca 23. és VIII. Kerepesi-ut 75. február 10. Özv. Schuster Károlyné anyaföldi ingatlana Alkotmány-utca 22. földszint 1. ajtó március 7. Csizmadia Pál ingatlana V. Alkotmány-utca 22. földszint 1. ajtó február 23.

A vidéken. Weisz Mártonné ingatlana Magyar-Kimle községhez február 24. Lusztig Márkus ingóságai Kaposvári február 17. Gombay Pál ingóságai Pusztá-Baracson (Ócsa) február 12. Ravazdy Lajosné ingatlana Nagyváradon február 28. Nikl Jánosné ingatlana Zomborban február 28. Goldstein Armin ingóságai Beszterczen március 1. Baranyai Lajos ingóságai Pátyon (Budapest) február 11. Rothstein Majer ingóságai Visken (Husz) február 16. Atláry Adolf ingóságai Temesvárott február 16. Woltz Antal ingatlana Versecen március 4. Schmidt Domonkos ingatlana Budafokon február 24. Ranz Zsiva ingatlana Szb. Szent-Marton (Nódos) községhez február 25. Szünstein Lajos ingatlana Siktóson február 25. Kelnár Gyula ingatlana Siktóson február 25. Kelnár Gyula ingóságai Szanádón (Török-Kamzsa) február 24. Németh Zsuzsanna ingatlana Monoron február 28. Sellinger Mária ingatlana Lajta-Ujfalu (Kiss-Marton) községhez február 17.

NYILTTÉR.

Ez az honlapotán!
Eugen herczog szobor sorsjegyek 50 kr.
Főnyer. 75 000 kor. értékben. Ajánlja:
Weit Feuz, Andrássy-út 7. Schwarz Izidor, Váci-utca 1.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

New-York, február 8. (C. T. B.)

	február 8. cents	február 7. cents
Buza februárra	101 ¹ / ₄	101 ³ / ₈
„ májusra	97 ¹ / ₄	95 ⁷ / ₈
„ júliusra	89 ³ / ₄	88 ³ / ₈
Tengeri májusra	34 ¹ / ₄	34

Chicago, február 8. (C. T. B.)

	február 8. cents	február 7. cents
Buza májusra	96 ¹ / ₄	94 ⁷ / ₈
Tengeri májusra	29 ¹ / ₄	29 ¹ / ₈

Mezőgazdaság.

Erdőirizsek. Az ideai rendkívüli viszonyok folytán a telepesek körében előidézett szükség orvoslása érdekében a földművelésügyi miniszter többek közt elrendelte, hogy a Krassó-Szörény vármegyei igazfalva telepes községben a közczelokra kiosztott ingatlan erdőföldről egy nagyobb terület a kincstár által előlegezett költségek felhasználásával a telepesek által irtassék, hogy így a szűkölködő telepesek a téli időszakban is keresethez jussanak.

Ipar és kereskedelem.

Amerikai buzahozatok. Már a mult napokban jeleztük, hogy a fumei kikötőbe egy rakomány amerikai buza érkezett magyar gabonakereskedő cég részére. Mint fumei levelezőnk értesít, a legközelebbi napokban további hajórakományokat várnak Oroszországból és Amerikából. A „Deutscher Kaiser” német gőzös 15.000 métermáza orosz buzával Nevrossziskából a napokban érkezik Fiuméba. A hajót egy soproni gabnaczég bérelte ki 10 shilling fuvardíjért tonnánként. Ugyancsak a napokban várják megérkezését a „Peconic” angol gőzhajónak New-Orleansból. Ez a hajó New-yorkon át 11.000 métermáza kansaszabát hoz egy budapesti gabonaczégnek. Mindkét hajó rakománya horvát és déli-ausztriai malmoknak van szánva. Amerikából még további szállítmányok is jelezvők. Maguk a budapesti malmok eddigelé egyetlen métermáza amerikai buzával sem vásároltak.

Csödmegszüntetések. A Karkós Róbert szabadkai kereskedő elleni csöd, a Zempliner Izidor szolnoki kereskedő elleni csöd, a Spitzer Péter edelenyi lakos elleni csöd megszűnt.

Kőbányai sertés piac, február 8. Magyar elsőrendű: Fiala nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 52—53 krajczárig. Közép (páronként 251—320 klgrig terjedő súlyban) 52—53 kr. Könnyű (páronként 250 klgrig terjedő súlyban) 53—54 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 klgr. felüli súlyban) 51—52 krajczárig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 51—52 krajczárig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 50—51 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. február 6. napján volt készlet 17900 drb, február 7-én felhajtott 217 drb, február 7-én elszállított 721 drb, február 8-án maradt készletben 17396 darab. A hizott sertés üzletirányzata: élénk.

Budapesti konzum-sertés vásár, február 8. A ferenczvárosi petroléumraktárnál levő székesfővárosi konzum-sertés vásárra 1898. február 7-én érkezett 443 drb. Készlet 273 darab, összes felhajtás 716 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 611 drb.; elszállított maradt 105 drb. Napi árak: 120—180 kilós 52—53 kr., 220—280 kilós 52—53 kr., 320—380 kilós 49—52 kr., öreg nehéz 49—52 kr., malacz 31—40 krajczár. A vásár hangulata élénk volt.

Budapesti szurómarhavásár, február 8. (A budapesti közvágóhid és marhavásári igazgatóság jelentése). A mai vásárra felhozott: 25 drb élő bárányt, 344 drb élő belföldi borjut. Napi árak: bárány borju 5—7¹/₂ forint, élő belföldi borju 38—46 frt 100 kilónként. Felhozta továbbá 736 belföldi öltött borjut és 142 drb öltött bárányt. Napi árak: belföldi borju 48 forint 100 kilónként, öltött bárány párja 2.60—7.50 forint.

Bécsi sertésvásár, február 8. A mai vásárra 9969 drb sertést jelentettek be és a vásár kezdetén felhajtottak 5454 darab fiatal sertést és 3396 darab magyar zsír-sertést, összesen 8850 darabot. Elénk iránzat mellett jegyeztetett: I. minős. 49—50 krajczár, kivételesen 50¹/₂ kr., közepes és vén sertés 47—48 krajczár, könnyű sertés 43—46 kr. és fiatal sertés 30—39 krajczár különként élő sulyban.

Pénzügy.

A postatakarékpénztári betétmaximum felemelése. A kereskedelmi miniszter ma törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé „a postatakarékpénztár kamatozó betét-maximumának és tartalékállapjának felemeléséről.” Ezen javaslat szerint a minden egyes betevő kamatozó betéteinek 1000 forintban megállapított legmagasabb összege az egyéni betevők betéteire nézve 4000 koronára, a jogi személyek betéteire nézve pedig 8000 koronára emeltetik fel. Felhatalmaztatik egyúttal a kereskedelemügyi miniszter, hogy akkor, amidőn annak szükségét látja, a most kiemelt közfél betétmaximumot a pénzügyminiszterrel egyetértőleg rendeleti uton még 2000 koronával, tehát az egyéni betevőknél 6000 koronára, a jogi személyeknél, mint betevőknél pedig 10.000 koronára emelhesse fel. A kamatozó betétmaximum felemelése daczára változatlanul fentartatik azon rendelkezés, hogy a postatakarékpénztárnál eszközölt betéteknek csak az 1000 forintot meghaladó része foglalható le s csak erre szereshető zálog- és megtartási jog. Továbbá a postatakarékpénztár takaré- és cheque üzletágára nézve közönség nyilvánított és egy fél millió forintban megállapított tartalékállaposszeg. az erre vonatkozó egyéb rendelkezések változatlanul hagyásával, négy millió koronára emeltetett fel. Egyúttal felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy ha a takarékpénztár betétállománya a 80 millió koronát eléri, a fentiek szerint 4 millió koronában megállapított tartalékállapot, a pénzügyminiszterrel egyetértőleg, rendeleti uton még egy millió koronával, vagyis öt millió koronára emelhesse fel.

Magyar Vízszínház-részvénytársaság. Az igazgatóság február ötödikén tartott ülésében az 1897-ik évi mérleget, nyereség- és veszteségszámlát megállapította s elhatározta, hogy a mutatkozó 7364 forint 95 krajczár bevételi többletet — és pedig 2775 forint 23 krajczár erejéig a színházi építési számla, 4589 forint 62 krajczár erejéig pedig a színházi felszerelési számla leírására fordítja, minek folytán a számadások nyereség és veszteség nélkül záródnak. A társaság részkötelezvényei közül ugyanezen ülésén két darab 1000 forintos és pedig az 5 és 20 számúak, továbbá három darab 100 forintos és pedig 52, 70 és 118 számúak huzattak ki, melyeknek ellenértéke a részvénykötelezvény birtokosának folyó évi május hó 1-én fog kifizeteln.

Hazai bank. A hazai bank ma teszi közzé az 1897-ik évre vonatkozólag megállapított és felülvizsgált zárszámadások eredményét. **Mérleg-számla.** Vagyont: Pénztári készlet 460,753.05. Váltótárca (leszámitolt és külföldi váltók) 6,281,543.44 forint. Kölcsön értékpapírokra és report 6,672,958.19 forint. Értékpapírtárca 230,603.90 forint. Befizetések vállalatokba és syndicatusokba 1,581,295.66 forint. Adóskok (fedezett folyó számlában 18,399,024.56 forint, bankári követelésekben 942,752.94 forint) összesen 19,341,777.50 forint. Váltóüzlet 687,254.74 frt. Leltári berendezés (eddig beszerzések 45,528.63 forint, korábbi leírások 20,528.63 forint, folyó évi szaporodás 203 forint) 25,203 forint, összesen 35,281,389.48 forint. **Teher.** Részvénytőke 5,000,000 forint. Tartalékállapot 350,000 forint. Forgalmában levő saját elfogadványaink 1,320,000 forint. Hitelezők (betétek pénztárjegyekre, check-számlákra, különféle folyószámlái hitelezők) 27,286,864.83 forint. Fel nem vett osztalékok 627 frt. Atmeneti tételek 855,929.33 forint. Nyereség egyenleg 465,968.32 forint, összesen 35,281,389.48 forint. **Nyereség- és veszteségszámla.** Tartozik. Ügyvivő igazgatóság, tisztviselők és szolgák fizetése 78,098.57 forint. Költségek 75,496.34 forint. Jövedelmi adó 51,620.33 forint. Leírások 26,537.16 forint. Nyereség (mult évi nyereség) elővitel 39,213.52 forint, összesen 697,720.77 forint. **Követel.** Nyereség elővitel 1896. évre 39,213.52 forint. — Kamatjövdelem (adómentes) 198,464.46 forint, adókövetelés 231,070.33 forint) összesen 429,534.79 forint. Jutalékok 149,988.36 frt. Nyereség idegen értékeken 9001.63 forint. Nyereség értékpapírokon 17,952.13 forint. Syndicatusi jövedelmek 40,343.64 forint. Nyereség a váltóüzletből (a befektetett tőke kamatai és az üzleti költségek levonása után) 11,786.70 forint, összesen 697,720.77 forint. E mérleghez az igazgatóság megjegyzi, hogy az előző 1896-ik üzletéhez képest a tőzsdével összefüggő üzletágaknál, visszaesés mutatkozik, ugyanint: a kamatoknál elért eredmény is kedvezőlenebb. Ellenben jutalékoknál és syndicatusi jövedelmeknél többlet mutatkozik. Syndicatusi jövedelmek ezimén a székes-fővárosi 100 millió koronás kölcsönnél, a temes-bégyavölgyi vízszabályozási kölcsönnél, a bécsi k. k. priv. oesterr. Creditinstitut für Verkehrsunternehmung und öffentliche Ar-

beiten kötvényeinek első syndicatusánál a bank javára biztosított részesedésekből már elszámolt nyereség, valamint azon haszon is szerepel a mérlegben, mely az országos szőlőültvény-telep részvényeinek eladásából és néhány külföldi üzlet tárgyában alakult és lebonyolított syndicatusban való részesedésekből előállott. A mérleg összeállításánál szem előtt tartott conservatív irány jellemzésére az igazgatóság felhossa, hogy az egyes vállalatok és a még le nem bonyolított syndicatusokba történt és a mérleg szerint összesen circa 1,580.000 forint értéket képviselő befizetések után az 1897. évre járó jövedelem összege a mérlegben nem szerepel és hogy egy nagyobb részt a forgalomnak már át is adott magyar-északnyugati helyiérdekű vasut finanszírozásáért már be is fizetett, mint a gróf Andrássy Géza-féle vasművekkel egyetemben az ezidőszerint Bécsben székelő k. k. priv. Eisen- und Blechfabrik-Gesellschaft „Union“-nak a bank közreműködésével végrehajtott pénzügyi reorganizálását célzó műveletért a banknak biztosított proviziók összege érintetlenül rezerváltott. A folyó évi márczius hó 5-ikére egybehívandó közgyűlésnek előterjesztett javaslatok elfogadása esetén a tartalékállapot 400.000 forintra, vagyis részvényenkint 8°-ra emelkedik.

Kereskedelmi cégjegyzések.

a) Új cégek.

- Aranyos-Maróthi törvényszék.** Diamant Márk vegyeskedő *Magosmatt*
Budapesti törvényszék. Schottik Lajos, vászon és jutekereskedő *Budapest*.
 Ifj. Kohn Adolf, rőfős és rövid-áru kereskedő *Budapest*.
Déval törvényszék. Spitzer Vilmos, bor, sör és szeszkereskedő *Brád*.
Kaposvári törvényszék. Gerő Zsigmond, könyv- és papirkereskedő *Kaposvár*.
Nagyváradai törvényszék. Ungár Józsefné, vegyeskereskedő *Ókrós*.
 Lichert Ede, aranyműves *Nagyvárad*.
R.-Szombati törvényszék. Müller Mór, vegyeskereskedő *Tiszolca*.
S.-A.-Ujhelyi törvényszék. Szekerák Ambrus, gyógyszerész *Homonna*.
 Magaziner Emil, kávéházi üzlet *S.-A.-Ujhely*.
 Strauszmann Dániel, terménykereskedő *S.-A.-Ujhely*.
 Farkas Dávid, vegyeskereskedő *Szerencs*.
 Stern Ábrahám, vegyeskereskedő *Mád*.
Zilahyi törvényszék. Weinreb Sámuel, fűszer- és vegyeskereskedő *Keméd*.

b) Cégmegszünések.

- Budapesti törvényszék.** Holczer Adolf *Budapest*.
 Benyovits M. *Budapest*.
N.-Váradai törvényszék. Polacsek Alois *N.-Várad*.
 Földiák Lajos, *N.-Várad*.
Nyitrai törvényszék. Fischer Dávid, *Mocsnok*.
S.-A.-Ujhelyi törvényszék. Guttman Ábrahám *Sztropkó*.

c) Új részvénytársaságok és szövetkezetek.

- Kassai törvényszék.** Kassai jelzálogbank részvénytársaság. *Kassa*. Alaptőke: 500,000 korona.
N.-Becskerekai törvényszék. Ó-Lécci községi hitel szövetkezet *Ó-Lécc*.

d) Szövetkezetek megszűnése és törlése.

- Zilahyi törvényszék.** Szilágy-csehi husfogyasztási szövetkezet felszámolásban.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, február 8.

Mintha kegyetlen játék folynék most a gabonacsarnokban. Akár a macska, amely nem tépi szét rögtön zsákmányát, olykor-olykor szabadon bocsátják az eladókat, de alig lélegzenek fel kissé, már ismét rájuk csapnak. Ingadozó, majd fel, majd leszálló volt ma az iránzat, egyenlegként azonban este valamivel olcsóbbodtak az árfolyamok.

A külföldi tőzsdéken különben élénk megbeszélés tárgyát képezik a budapesti piacz eseményei a közelmultban. Persze, ott csak a nyílt színen történőket látják és nem ismerik kulissza-titkaikat. A legkalandosabb hírek keringenek ama motívumokról, amelyek nálunk az árjavulást előidéztek.

Különösen Bécs kifogyhatatlan piaczunk irányzatának kommentálásában. Szombaton azt jelentették, hogy Budapesten poliúkai komplikációk folytán emelkedik a buza ára, majd pedig az a verzió keringett, hogy az éjjeli száraz fagy kárt tett a vetésekben, ámbár ez első sorban a szeptemberi határidők áralkulásában jutott volna kifejezésre, pedig éppen e terminusok iránt csekély az érdeklődés. Mondanunk sem kell, hogy e híresztelések a mezőgazdasági állapotról teljesen alaptalanok. Aztán abból az incidensből, hogy elkelt egy

nagyobb tétel orosz buza Münchenbe szállítva, elvámolva 235 márkán tonnánként, ami egyébként tényleg kitűnő ár, azt következtették, hogy az orosz származékúknak már jobb piacza nyílt, mint Ausztriában és Magyarországon. Ettől ijedt volna nálunk a kontremin. Azt hisszük, hogy az eladók nem ijedtek meg mástól, mint saját vakmerő hazárdirozásuktól. Végül egy budapesti haussekonzorcium alakulásában keresték a szilárdulás okát. E híresztelésről már megemlékeztünk annak idején és megmondottuk mindjárt, hogy nem hangzik valószínűnek. Minek is a „corner“-féle szövetkezés, amikor úgy áll a dolog, hogy minden egyes kötés tulajdonosa képezhet saját erejéből, vagyis jobban mondva, az ellenfél gyöngesége folytán, egy ugynevezett ringet. Ma pedig telefonozzák Bécsből, hogy hír szerint, a budapesti malmok nagy részének, jelentékeny eladási engagmentja van tavaszi búzában. Adták volna pedig e kötések nagy liszt-készletük ellensúlyozására és most fedezik e kötések.

Ez utóbbi verzió még a legplauzibilisabb, mert lisztgyáraink egy részének „véleményét” ismerve, azok csakugyan képesek voltak minden száz métermázsza meglevő lisztre ezer métermázsza tavaszi búzáat adni, mivel hát egy iparvállalat „nem teheti ki magát az árnyatlás esélyeinek.”

Ma a C. T. B. a következő statisztikai jelentéseket tette közzé. Az amerikai kikötők és kereskedelmi gőczpontok *látható gabonakészlete* — newyorki sürgöny szerint — kitett millió bushelkben:

	Február 2	a mult héten	1897-ben	1896-ban
buza:	36.02	36.60	47.88	66.11
tengeri:	39.50	40.58	23.33	12.17

A mult heti állományhoz képest tehát búzában 580.000 bushelnyi csökkenés, tengeriben szintén 1,076.000 bushelnyi apadás mutatkozik.

További kábelsürgöny az *amerikai gabona- és liszt-kivitel* multheti alakulásáról számol be. Az Atlanti-kikötőkbeli való export az egyes európai országokba a következő volt:

	buzában bushel	tengeriben bushel	lisztben zsák
Angliába:	1,160.000	1,760.000	210.000
Franciaországba	50.000	230.000	—
Belgiumba	40.000	140.000	—
Németországba	10.000	960.000	—
Más országokba	—	—	70.000
összesen	1,260.000	3,090.000	280.000

az utolsó előtti

	hétben	1,710.000	5,760.000	590.000
különbség	—	450.000	2,670.000	310.000

Az elszállítások tehát jelentékenyen csökkentek, bár épp az ellenkezőjét lehetett volna elvárni.

Jelentik továbbá, hogy az *Atlanti tengeren utban levő gőzösk* a következő quarterekben kifejezett gabonamennyiségeket hozzák Európába:

Anglia felé:

	a mult héten	az utolsó előtti héten	különbség
buza	3,000.000	2,970.000	+ 30.000
tengeri	730.000	670.000	+ 60.000

A kontinens felé:

	buza	1,160.000	1,210.000	— 50.000
tengeri	810.000	890.000	— 80.000	

Londonból telegrafálják *Anglia gabona- és liszt-hozatalának* összegét, amely quarterekben kitett:

	a mult héten	az utolsó előtti héten	különbség
buzában	133.000	288.000	— 155.000
lisztben	119.000	96.000	+ 23.000
tengeriben	152.000	236.000	+ 84.000
árpában	66.000	99.000	— 33.000
zabban	58.000	54.000	+ 4.000

A tengerentuli piaczokon az üzleti forgalomban némi pangás állott be. Newyorkban az árak ¹/₈—¹/₈ centsig terjedő arcsökkenést szenvedtek, főleg azért, mert Kaliforniában, ahol eddig szárazság volt, esőzés állott be és mert Közép-Indiában is javultak a terméskilátások. Chicagóban szintén ¹/₄ centssel olcsóbbodtak az árak. Mindkét piaczon a kiviteli tevékenység szünetel. A kontinentális piaczok irányzata változatlan, Liverpoolban ¹/₈ pennyvel emelkedett a „redvinter” ára.

Buza.

Elkelt 20000 métermázsza buza változatlan áron, közte egy tétel román áru.

ben 56.25—56.50, Nyersszesz adózva nagyban 54.75—55.—, Nyersszesz adózva kicsinyben 55.25—55.50, Nyersszesz adózatlan (exknt.) 15.25—15.60, Denaturált szesz nagyban 19.25—19.50, Denaturált szesz kicsinyben 19.75—20.25. Az árak 10.000 literfokként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, febr. 8. *Kontingens nyersszesz* azonnali szállításra 18.—18.40 frton kelt el. Zárlatjegyzés 18.—18.35 frt

Prága, febr. 8. *Adózott tripló szesz* nagyban 54.25—54.40 frton kelt el. Adózatlan szesz 17.75— frt, exkontingens szesz 17.75 frton jegyezett.

Triest, febr. 8. *Kiviteli szesz* tartályokban szállítva 90 hektoliterenkint nagyban február 11 forinton, február-áprilisi szállítás 10¹/₂—10³/₄ forint jegyezett.

Berlin, febr. 8. *Szesz helyben* 42.— márka = 24.70 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint a 10,000 literszázálek. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Stettin, febr. 8. *Szesz* 70 márka fogyasztási adóval 42.— márka = 24.70 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Boroszló, febr. 8. *Szesz* (50-es) pr. február 59.90 márka = 35.22 frt; szesz (70-es) pr. február 40.40 márka = 23.76 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, febr. 8. *Szesz* február 22.—márka = 12.94 frt; febr.—márcz. 21.75 márka = 12.79 frt; márcz.—ápril 21.—márka = 12.35 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 forint.

Páris, febr. 8. *Szesz folyó* 44.— frk = 23.19 frt; márcz.-ra 43.50 frk = 22.93 frt; májástól négy óra 42.75 frk = 22.52 frt; 4 utolsó óra 39.50 frk = 20.82 frt. Az árak 10,000 liter százálekönként 1/4% leszámítással értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55.

Cukor.

Prága, febr. 8. *Nyerscukor* 88% cukortartalom alapján franco Aussig 12.55 frt, azonnali szállításra új campagne 12.80 forint.

Hamburg, febr. 8. *Nyerscukor* f. o. b. szállításra 9.22 márka, májusi szállításra 9.37 márka, augusztusi szállításra 9.60 márka. Irányzat nyugodt.

Páris, febr. 8. *Nyerscukor* (88 fok) kész árú 28.—28.50 frk, fehércukor február 31³/₄ frk, márcziusra 31.50 frk, májástól 4 óra 32³/₄ frk, októbertől 4 óra 29³/₄ frk. Finomított készárú 101.—101.50 frk.

London, febr. 8. *Jávacukor* 10³/₄ shilling, bányadt.

Olajok.

Páris, febr. 8. *Repceolaj* folyó óra 53.25 frk (= 25.07 frt); márcz.-ra 53.25 frk (= 25.07 frt); májástól 4 óra 54.25 frk (= 25.54 frt); négy utolsó óra 54.25 frk (= 25.25 frt). Árak 100 kilonként értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55 frt.

Hamburg, febr. 8. *Repceolaj* helyben 54.—márka (= 31.75 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Köln, febr. 8. *Repceolaj* májusra (hordóval). 56.—márka (= 32.93 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Petroleum.

Hamburg, febr. 8. *Petroleum* helyben 4.80 márka = 2.82 frt.

Antwerpen, febr. 8. *Petroleum* fin. helyben 14.—frank = 6.65 frt.

Bréma, febr. 8. *Petroleum* fin. helyben 4.95 márka = 2.91 frt.

Newyork, febr. 8. *Petroleum* fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphianban 5.35 cents; United Rife Line Certificated márcziusra 65.—; Nyers petroleum márcziusra 5.95 cents.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, február 8. Gyengébb külföldi jelentések és a készárú iránti csekélyebb kereslet a határidőpiacot is kedvezőtlenül befolyásolta. Kötöttet buza tavaszra 11.76—11.78, zab tavaszra 6.67 forinton.

Hivatalosan jegyezett: Buza tavaszra 11.79—11.80, rozs tavaszra 8.82—8.84, tengeri 5.56—5.57, zab tavaszra 6.66—6.68 frton.

Boroszló, február 8. Buza helyben 18.80 márka (= 11.05 frt) sárga. Buza helyben 18.70 márka (= 10.99 frt). Rozs helyben 14.90 márka (= 8.76 frt). Zab helyben 14.20 márka (= 8.35 frt). Tengeri helyben 11.75 márka (= 6.91 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, február 8. Buza holsteini 179—189 márka (= 10.47—11.11 frt). Rozs meklenburgi 140—148 márka (= 8.25—8.70). Rozs orosz 103—109 márka (= 6.35—6.41 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Páris, február 8. (*Megnyitás*) Buza folyó óra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza márcziusra 29.—frk (= 13.82 frt). Buza májástól 4 óra 28.60 frank (= 13.63 frt). Buza májástól 4 óra 27.80 frank (= 13.24 frt). Rozs folyó óra 17.40 frank (= 8.29 frt). Rozs márcziusra 17.60 frank (= 8.38 frt). Rozs májástól 4 óra 17.75 frk (= 8.44 frt). Rozs májástól 4 óra 17.25 frank (= 8.21 frt) Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.55 forint.

Páris, február 8. (*Zárlat*) Buza folyó óra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza márcziusra 28.90 frank (= 13.77 frt). Buza májástól 4 óra 28.60 frank (= 13.63 frt). Buza 4 óra májástól 27.80 frank (= 13.24 frt).

London, február 8. Gabona nyugodt, de ártartó. Kevert amerikai tengeri 1/4 sh.-gel alacsonyabb. Hozatalok: buza 23.437, árpa 6.767 és zab 6.806 q. Tengeri helyben 17¹/₂ sh.

Pétóvár, február 8. Rozs helyben 6.70 rubel.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDÉK.

Bécs, február 8. Miután a krétai kérdésben nyugodtabb felfogás jutott érvényre, a mai tőzsde is kedvezőbb hangulatban indult. Különösen osztrák hitelrészvények javultak nagyobb vásárlások folytán. Emelkedtek Tramway és villamossági részvények is.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 300.37—361.75, Bankverein 262, Union-bank 300, Tramway 499—502, Magyar hitelrészvény 379.25—378.50, Osztr.-magyar államvasut 340.75—341.62, Déli vasut 80.62—81.12, Magyar általános közsébk. 115.50—115.25, Praga-duxi 96, Alpesi bánya 145.70—146.20, Trifaili 174—175, Osztrák villamossági 316—318, Magyar koronajáradék 99.45, Török sorsjegy 57.25—58.— forinton köttetett.

Dél előtt 11 óraker zárulnak: Osztrák hitelrészvény 361.87, Magyar hitelrészvény 381.—, Anglo-bank 161.50, Union-bank 301.—, Länderbank 218.25, Osztrák-magyar államvasut 341.37, Déli vasut 81.—, Alpesi bánya 146.—, Rimamurányi 247.—, Májusi járadék 102.55, Török sorsjegy 57.80.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 362.50, Magyar hitelrészvény 381.50, Länderbank 318.25, Unionbank 302.—, Anglo-bank 161.50, Bankverein 261.50, Osztr.-magy. államv. 341.62, Déli vasut 81.—, Elbenvölgyi vasut 264.—, Északnyugoti vasut 250.50, Alpesi bánya 146.40, Rimamurányi 247.—, Prágai vasipar 702.—, Májusi járadék 102.55, Magyar koronajáradék 99.40, Török sorsjegy 58.10, Német márka 58.78 forinton köttetett.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyeztek: Magyar aranyjáradék 121.40, Magyar koronajáradék 99.50, Tiszai kölcsönsorsjegy 140.25, Magyar földtermentesítési kötvény 97.20, Magyar hitelrészvény 382.25, Magyar nyeresévkölcsön sorsjegy 157.—, Kassa-oderbergi vasut 191.50, Magyar kereskedelmi bank 144.—, Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.85, Magyar keleti vasuti állami kötvények 122.10, Magyar leszámítóló és pénzváltóbank 254.50, Rimamurányi vasrészvénytársaság 246.50, 4²/₄ papírjáradék 102.50, 4²/₄ ezüstjáradék 102.40, Osztrák aranyjáradék 122.50, Osztrák koronajáradék 102.85, 1860. sorsjegyek 142.50, 1864. sorsjegyek 190.—, Osztrák hitelsorsjegyek 199.—, Osztrák hitelrészvény 362.87, Angol-osztrákbank 161.50, Union-bank 301.—, Bécsi Bankverein 262.25, Osztrák Länderbank 218.—, Osztrák-magyar bank 931.—, Osztrák-magyar államvasut 342.—, Déli vasut 80.50, Elbenvölgyi vasut 264.—, Dunagőzhajózási részvény 449.—, Alpesi bányarészvény 146.80, Dohányrészvény 131.25, 20 frankos 9.53¹/₂, Császári királyi vert arany 5.68, Londoni váltóár 120.15, Német bankváltó 58.77.

Bécs, február 8. (*Utőtőzsde*) A déli tőzsde zárata után jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 363.—, Magyar hitelrészvény 381.50, Anglo-bank 161.75, Bankver. 263.—, Union-bank 301.—, Länderb. 218.—, Osztrák-magyar államvasut 342.12, Déli vasut 81.—, Elbenvölgyi vasut 264.50, Északnyugoti vasut 251.—, Török dohányrészvény 131.50, Rimamurányi vasut 247.—, Alpesi bánya 146.75, Májusi járadék 102.55, Magyar koronajáradék 99.50, Török-sorsjegy 58.40, Német márka azonnali szállításra 58.78, Német márka ultimóra 58.80.

Berlin, február 8. (*Zárlat*) 4²/₄ papírjáradék 102.40, 4²/₄ ezüstjáradék 102.80; 4% osztr. aranyjáradék 103.70, 4% magyar aranyjáradék 103.40, osztrák hitelrészvény 227.90, magyar koronajáradék 100.10, déli vasut 35.50, osztrák-magyar államvasut 145.50, Károly Lajos-vasut 107.40, Kassa-oderbergi vasut 96, orosz bankjegy 216.65, bécsi váltóár 169.95, 4% új orosz kölcsön 100.05, magyar beruházási kölcsön 103.30, olasz járadék 93.90. Az irányzat szilárd.

Berlin, február 8. (*Utőtőzsde*) Osztrák hitelrészvény 228.10, Magyar koronajáradék —, déli vasut 35.50, Magyar aranyjáradék —, osztrák-magyar államvasut 145.50. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, február 8. (*Zárlat*) 4²/₄ papírjáradék 87.10, 4²/₄ ezüstjáradék 86.90, 4% osztr. aranyjár. 104.—, 4% magy. aranyjár. 103.35, magy. koronajár. 100.—, osztr. hitelrészv. 306.75, osztrák-

magy. bank 790.—, osztr.-magy. államvasut 294.50, déli vasut 72.—, elbenvölgyi vasut 229.—, bécsi váltóár 169.90, londoni váltóár 20.425, párisi váltóár 80.95, bécsi bankverein 224.50, villamos részvény 142.—, alpesi bányarészvény 124.—, 3% magyar aranykölcsön 91.20. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, február 8. (*Esti tőzsde*) Osztrák hitelrészvény 307.50, Déli vasut 72³/₄, Osztrák-magyar államvasut 295.—.

Frankfurt, február 8. (*Utőtőzsde*) Osztr. hitelrészvény 306.75, osztrák-magyar államvasut 294.50, Déli vasut 72.—.

Hamburg, február 8. (*Zárlat*) 4.2% ezüstjáraadék 86.60, osztrák hitelrészvények 307.—, osztrák-magyar államvasut 736.—, déli vasut 171.—, olasz járadék 93.75, 4% osztr. aranyj. 103.60, 4% os magy. aranyj. 103.75. Az irányzat szilárd.

Páris, február 8. (*Zárlat*) 3% francia jár. 103.62, 3¹/₂% francia jár. 106.63, olasz járadék 93.62, osztrák-magyar államvasut 731.—, Franciaa től. jár. 102.02, 4% osztrák aranyjáradék 104.65, ottomanbank 561.50, dohányrészvény 283.—, párisi bankrészvény 943.—, osztrák Länderbank 479.—, alpesi bányarészvény 328.—. Az irányzat nyugodt.

London, február 8. (*Zárlat*) Angol consolok 112³/₄ s. déli vasut 7.75, spanyol járadék 61.75, olasz járadék 92³/₄, 4% magy. aranyjáradék 101.50, 4% rupia 63³/₄, Canada: pacificvasut 90.50, leszámítólási kamatláb 2³/₄, ezüst 26¹/₄. Az irányzat nyugodt.

New-York, február 8. Ezüst 56.75.

IDŐJÁRAS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirat jelentése 1898. február 8-án reggel 7 óraker.

Állomások	Lágyonias min. 100 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Csapadék %	Állomások	Lágyonias min. 100 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Csapadék %
Arvavárjaja	60.8	1.9		Póla	57.9	3.2	
Selmeczbánya	61.6	2.8		Lesina	54.2	7.9	
N.-Szombat	61.4	1.2		Sarajevo	57.9	1.0	1
Magyar-Ovár	61.5	1.8		Torino	62.6	1.5	2
O-Gyalla	60.9	2.0		Florenz	59.5	3.2	2
Budapest	61.0	3.4		Róma	55.0	4.0	10
Sopron	60.7	2.6		Nápoly	54.2	6.0	3
Héreny	60.6	2.8		Brindisi	63.3	8.7	3
Keszthely	60.3	0.4		Palermo	55.0	8.4	7
Zágráb	60.7	1.1	1	Makla	56.9	12.8	4
Fiume	57.5	3.6		Zárich	64.5	1.0	4
Cirkvenica	58.0	5.0		Biarritz	70.6	8.6	11
Pancsova	59.0	0.1		Nizza	60.2	3.4	4
Zsombolya	59.9	0.0		Páris	66.8	0.6	4
Arad	58.8	0.2		Kopenhága	54.3	1.4	2
Szeged	59.9	3.1		Hamburg	56.9	1.3	2
Szolnok	65.9	11.3		Berlin	57.4	1.3	1
Eger	61.6	3.2		Christiansund	50.9	0.1	1
Dobozeczen	64.8	18.0		Stockholm	46.9	5.0	1
Késmárk	61.8	5.1		Szent-Pétóvár	62.9	17.6	1
Ungvár	61.5	2.8		Moszkva	65.4	11.8	1
Szatmár	61.0	1.6		Varsó	58.1	6.0	1
Nagy-Várad	60.2	1.2		Kiew	63.8	1.4	1
Kolozsvár	60.7	4.6		Odessza	—	—	2
Nagy-Szeben	60.7	3.3		Suhna	60.8	5.2	2
Bécs	61.2	2.7		Szofia	66.1	1.4	6
Salzburg	62.3	0.6		Konstantinápoly	57.8	3.0	1
Klagenfurt	63.7	4.9					

Olaszország fölött ismét keletkezett egy esekéyi nyomású depresszió, mely a maga környékén kismérvű lecsapódásokat okoz. A másik depresszió megmaradt a norvég parton, mivel a barometér északkeleten emelkedett. Az utóbbi depresszió hatásköre azonban csak Északnyugat-Európára terjedt ki. A magas nyomás a Bizkaya-öböl fölött erősebb lett. Az idő európaszerte többnyire felhős. Erős fagyot csupán Észak-Oroszországból jelentenek, míg a hőmérséklet Közép-Európában kissé emelkedett. Hazánkban az idő borult és enyhébb lett. A Földközti tengeren levő depresszió hatása alatt a délvideken ma reggel kisebbmértvű havazás állott be. További bémelkedés és helyenkint, főleg délen csapadék várható.

VIZÁLLÁS.

— Február 8-án. —

Folyó	Vízmértés	Vízállás reggel	Aradás v. apadás	Folyó	Vízmértés	Vízállás reggel	Aradás v. apadás
		centiméter				centiméter	
Iszta	Schärding	36	29	Tisza	M.-Sziget	18	—
Bona	Passau	149	127		Tisza-Ujlak	62	—
	Bécs	107	127		V.-Namény	114	—
	Pozsony	170	182		Csap	182	4
	Komárom	224	224		Tokaj	149	—
	Budapest	218	218		Szolnok	82	—
	Ercsi	—	—		Csongrád	149	—
	Paks	191	—		Szeged	20	—
	Mohács	286	—		Títel	128	—
	Ujvidék	271	—		Dees	66	—
	Zimony	84	—		Szatmár	59	—
	Pancsova	39	—		Munkács	18	—
	Báziás	11	—		Loborcsa	20	—
	Orsova	95	—		Ungvár	—	—
Marva	M.-Falva	—	—		Bárfa	50	—
Vég	Zsolna	32	11		Sedreg	280	—
	Szered	70	—		Sajó	189	—
Ujitra	Ereksújvár	—	—		Berakó	34	—
Sáta	Sárvár	22	—		B.-Ujfalva	80	—
	Győr	206	—		Csucska	—	—
Órta	Zákány	64	—		Nagyvárad	8	—
	Eszék	52	—		Belenyes	38	—
Szava	M.-Szerdah.	10	11		Borosjenő	32	—
	Zágráb	03	—		Hel.-Bécs	192	—
	Sziszrek	14	—		Gyoma	306	—
Lajta	Mitrovicza	154	—		Gy.-Fehérv.	30	—
Szma	Károlyvár.	59	—		Arad	124	—
Verbász	Novi	—	—		Makó	2	—
Lezsa	Banjaluca	3	—		K.-Kostély	110	—
Orina	Doboj	—	—		Temesvár	2	—
Sura	Zvornik	—	—		N.-Becsker.	14	—

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. február 8-án.

Main table containing financial data for various categories: I. Államadósság, II. Más közközlésnök, III. Záloglevelek és kölcsönkötvények, IV. Elsőbbségi kötvények, V. Bankok részvényei, VI. Takarékp. részvényei, VII. Biztosító-társ részv., VIII. Gőzmalmok részv., IX. Bányák és téglaipar, X. Vasművek és gépgy., XI. Könyvnyomdák r., XII. Különböző váll. részv., XIII. Közleked. váll. részv., XIV. Sorsjegyek, XV. Pénznemek, XVI. Váltók árfolyamai (lára), XVII. Határidőre kötött értékp.

A felmért értékpapiroknál, melyek üzleti ére nem esik össze a napi árral, az osztalék az utolsó zárt napra vonatkozólag érteendő.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Központi kiadóhivatal:

Minden szó 2 krajczár, vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Flók-kiadóhivatal:

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Előre szétendők kéziratyokban, levélfeljegyzésekben vagy postautalványon.

V. ker., Marokkói-utca 4. szám.

Ha a hirdetés címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstárbeli feljegyzet is fizetendő. — Czészerd az apróhirdetést postautalványon bekel- deni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket bekelteni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés arát.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvettének kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker., József-körút 65.) a következők üzletében:

- I. ker., Járnok-utca 22. özv. Balasovits Györgyné nagyfőzsdé.
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt Eisenbach Vilmos. fűszerkereskedése.
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. Szántó Mór. dohányfőzsdé.
- IV. „ Farsich-bazár Dóval Józsefné. dohányfőzsdé.
- V. „ Nagykorona-utca 20. sz. Löwinger Gyula. fűszerkereskedése.
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. Weil Vilmos. dohányfőzsdé.
- V. „ Váci-körút 6. szám Moreno Janka. dohányfőzsdé.
- V. „ Lipót-körút 22. szám Wollák Zsigmond. dohányfőzsdé.
- VI. „ Teréz-körút 54. szám Breuer nővérek. dohányfőzsdé.
- VI. „ Ándrássy-ut 48. szám Rohonczy Ilona. dohányfőzsdé.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. Sopronyi V. dohányfőzsdé.

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségesen megadatnak.

LEVELEZÉS.

Azokat az ajánlatokat és leveleket, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított négy hét alatt címzettje nem viszi a kiadóhivatal megismerteti. 2178-1

Többeknek. Csakis olyan levelekre válaszolunk, melyekhez a válasz helyeg mellette van. A kiadóhivatal. 1294-1

Egy 27 éves ev. ref. vallású iparossegéd ismeretséget óhajtana kint egy fiatal leánnyal. Házasság nincs kizárva. árva leány előnyben részesül. Levelet „Véletlen” címen főposta poste restante kerek. 657-1

Előkelő, jómódú ur egy szünetlen jómódú, szép asszony dícséret ismeretséget óhajtja. Levelet „Tiloktárts” címen kör e lap kiadóhivatalába folyó hó 12-ikéig. 649-1

Levelezni óhajtók szorakozás céljából egy fiatal hölggyel. Leveleket e lap kiadóhivatalába „Hivatalnok” jelleg alatt kérék. 2548-1

Egy független, intelligens, özvegy úri nő, gazdag előkelő úri ember barátságát óhajtja. Választ „Magános” címen a kiadóba keretik. 2498-1

Blumen-Mary! Haragszik? Miért nem veszi át a „Folytatás”-t? Üdvözlé. 2552-1

Egy fess, fiatal hölgy 50 frt kölcsönt keres. „Levelet Szőke 18” alatt kör e lap kiadóhivatalába. 639-1

HÁZASSÁG.

5—6000 frt hozományval keres egy izr. leányt szőke, csinos, 20 éves fiatal ember, ki egy nagyobb gyárban 120 frt fizetéssel mint disponos alkalmazva van, miután egy biztos es jól jövedelmező üzletet óhajt nyitni. Oly családból való leánnyal, ki által egy biztosabb és jobb alkalmazást nyerhetne el, a hozomány mennyiségére nem fektet súlyt. Csakis komoly szándéku levelet kérék esetleg cím és arczképpel „Seh” jelleg alatt főposta poste restante. 2426-2

Fiatal, 25 éves fodrász-segéd vagyok, feleségül venném jobb módú fiatal, iparos leányt, kinek annyi hozománya volna, hogy ázletet nyithatnék vele. Leveleket kérék a kiadóhivatalba „Völegény-jelölt” jelleg alatt és kérem azt az apróhirdetések között tudatni. 2350-2

ALLÁST KERES.

Felolvasónői állást keres 30 éves jó modoru nő, igen szerény igényekkel, úri nőnél. Czim a kiadóhivatalban. 2534-3

Pénztárnoknői vagy egyéb irodai alkalmazást keres fiatal intelligens nő, ki már mint ilyen alkalmazva volt. Szives megkeresést ker a kiadóba „Intelligens és szorgalmas” címen. 2508-3

Jó családból való fiatal nő, ki jelenleg is kiadóhivatalban van alkalmazva, hasonló minőségben alkalmazást keres. Szives megkeresést ker e lap kiadóhivatalába „Hirlap” jelleg alatt. 2510-3

Házmasteri állást keres egy fiatal gyermektelen házaspár. Czim a kiadóhivatalban. 2518-3

Jrodai alkalmazást keres fiatal úri nő, ki ez idő szerint is alkalmazva van. Czim a kiadóhivatalban. 2506-3

Intelligens fiatal nő, ki a gyors- és gépirást jól érti, ügyvéd irodában alkalmazást keres. Szives megkeresést kérék „Distinguált” jelleg alatt a kiadóhivatalban. 2502-3

Ügyes utazó a papir szakmából, szakmáját kitűnően érti, nagy vevőkörzettel áll évek óta összeköttetésben, állást keres. Ajánlatokat a kiadóba kör „Papir-szakma” jelleg alatt. 1376-3

Özvegy asszony, 39 éves, nagyon ügyes a tejgazdaságban, sertéshizlalásban kortészetben stb. gazdaszszonyi kulesárnói vagy házvezetőnői állást keres. Beszél magyarul és nemetül, jó főző és kitűnő ajánlatokkal rendelkezik. Szives megkeresések e lap kiadóhivatalába kérének „Özvegy asszony” címmel. 2476-3

Szép barna, vidéki leány pinczérnőnek ajánlkozik. Czim: kiadóhivatalban. 2294-3

Egy fiatal leány, ki az írógépet is kezeli, irodai alkalmazást keres. Szives ajánlatok „Irodai alkalmazás” alatt a kiadóba kérének. 2204-3

Gazdaszszony papí házhoz ajánlkozik „Anna 25” sz. e. a kiadóba. 2432-3

Házvezetőnői állást keres ebben jártas intelligens asszony. Szives megkeresést ker „Gazdaszszony 40” alatt a kiadóhivatalban. 2438-3

Állást keres mint magyar bonne, 18 éves, intelligens leány, ki végzett óvónő. Czim a kiadóhivatalban. 2154-3

A könyvelés minden ágában jártas bírósági hivatalnok az esti órákra könyvelőül ajánlkozik kereskedőknek, vagy nagy iparosknál. Ajánlatokat „Megbízható könyvelő” jel alatt a kiadóhivatalba ker. 2138-3

Művirág-kereskedésbe

mint tanulócsány ajánlkozik csinos, fiatal leány. Czim a kiadóhivatalban. 2258-3

Papi házhoz ajánlkozik házvezetőnőnek, intelligens csinos 40 éves asszony, ki a vidéki birtoktartást tökéletesen érti, és reprezentatív megjelenése van. Czim a kiadóhivatalban. 2256-8

Zársalkodónak hazi, vagy megántitáárnak ajánlkozik idősebb, vagy beteges urhoz delüli, vagy delutáni órákra intelligens fiatal ember. **Magyar, német társalgás.** Kitűnő sakkiista. Ajánlatok az „Országos Hirlap” kiadóhivatalába „Széletes barát” alatt kérének. 2176-8

Német idősebb nevelőnő a francia s angol nyelvben tökéletes, jól zongorázik, vidéki keresztény családnál keres állást. Czim megteudható a kiadóhivatalban. 2870-3

Felolvasónőnek ajánlkozik intelligens nő. Czim a kiadóhivatalban. 2803-3

Vig kedélyű intelligens leány, mint felolvasó vagy társalgónő keres alkalmazást. Czim a kiadóhivatalban. 2312-8

Bármily irasbeli munkát elfogad szépparasu fiatal ember. Szives megkeresést ker a kiadóhivatalba „Szorgalmas 60” jelleg alatt. 2844-8

Angol nyelvben és zenében oktatást adok. Czim a kiadóhivatalban. 2104-8

Házfelügyelői, vagy házgondnoki állást keres lakásért, egy tel-czim a kiadóhivatalban. Levelet „Megbízható” címmel kérék. 2100-8

Kulcsárnó es hazi kisasszonynak ajánlkozik pusztára nagy urasághoz két művelt 28 és 19 éves barátnő, főnyúl a jó házmódrára helyezik. Levelet „Megbízható” címmel a kiadóhivatalba torábbít. 2400-3

Jó családból való csinos 17 éves leány alkalmazást keres czuk-rászdában mint elárúitónő. Igényei a fizetés illetőleg igen szerények. Czim a kiadóhivatalban. 2492-8

Szépírású fiatal ember keres bármimemű irodai alkalmazást, szerény igényekkel. Czim a kiadóhivatalban. 2190-3

Jrodai gyakorlati állást keres kereskedelmi végzetű és már irodában gyakorlatként alkalmazott fiatal ember. Czim a kiadóhivatalban. 2098-3

Mint bonne keres alkalmazást intelligens leány, ki a háztartásban is segédkeznek. Czim a kiadóhivatalban. 2250-8

ALLÁST KAPHAT.

Egy levelező és egy gyatnoknak alkalmazást nyer egyik első-rangú biztosító intézet kolozsvári főügynökségénél. Amagyar és német nyelvet írásban is bírő, kellő képzettségű, jó írásu, pályázók ajánlatokat bizonyítvány-másolatokkal „Állandó” jelleg alatt beadhatják Kolozsvárra poste restante. 6491-4

Nevelőnőt keresek leányaim mellé. Czim a kiadóhivatalban. 2238-4

Nevelőnőt keresek, azonnali belépésre. Czim a kiadóhivatalban. 1898-4

Magyar-nevelőnőt keresek azonnali belépésre. Ajánlatokat kérék „Képzett nevelőnő” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2324-4

Gyermek-kerítésznő, házi teendőkbén való jártasság kívánat-lak. Czim a kiadóhivatalban. 661-4

OKTATÁS.

Gyakorlott okleveles gyermekkerítésznő órák adására Elemi osztályokra is előkészít. Czim a kiadóhivatalban. 2402-5

Magyar és idegenajku nevelőnőket, bonnekat, gyermekkerítésznőket lelkiismeretesen ajánl s elhelyez K. Hentaller Tékla, József-körút 68. sz. 665-5

Negyedéves képezdész fiatal intelligens leány, szerény díjazásért órákat ad; egy képezdésznek, mint kisebb gyermekeknek, kik az elemi tantárgyakban gyengék. Czim a kiadóhivatalban. 1670-5

Zongora-órákat óhajt adni egy e téren már évek óta működő zongora-művésznő. Czim a kiadóhivatalban. 1690-5

Frangaise donne lessons pour diner. Adresse sons française l'exp. 1976-6

TELEK ÉS HÁZ ELADÁS.

Háztelkek Kossuthfalván, kispesti határnál, 150 és 200 négyzsdöglenként parcellálva, ára 2 frt 80 krtól 4 frt, havi 10 frt, vagy heti 2 frt részfizetéssel kaphatók. Bővebbet Szécsen-utca 7 Zsigmondnál, vendéglo, VIII., Nap-utca 18. 6449-7

ELADÁS.

Márcz és Singer Sas-utca 2. Erzsébet-téri sarak fizlet-feloss-latás könyvtékében raktáron lévő **Assze-árúkeszletünk,** nevezetesen: börtircza, pénzszény, **szablat,** csernyő, fésű, evő-eszköz, konyha-szerok, kávészórántó, **grosfiás,** vasaló, inggomb, mellűt, szappan és pipere-árú fog-és ruhá-kefék, **író-szerok** iskolai czikkok, dohányzószerek, szivarok-papírás **hüvely,** játék-babák és egyéb játékszerok, fa- és fém-tárcák, kenyérszák, **órnáczok stb.** egy nagyban, mint **klasznyben,** beszerzési gyári áron adják el. 6448-8

Butorvevők becses ügyelmőbe ajánljuk **Nemes és Len-gyel, Belváros, Egyetem-tér s. I. em. lévő** nagy butor-raktárában a ház lerombolása miatt a **butor kőzetek** minden áron eladtatnak. 6481-8

Eladó egy almászurko háttas ló, igen jól botanítva, női nyereghez szokva. Czim a kiadóhivatalban. 2328-8

Egy nagy, nyolcz főkös írósztal, szép masszív, régi darab, azonnali eladó jutányos árért. Czim a kiadóhivatalban. 2426-8

Eladó egy jó állapotban lévő czimbalom minden áron. Czim a kiadóhivatalban. 2408-8

Egy alig használt, teljesen jó állapotban lévő varrógép, ason-nal eladó, jutányos árért. 2330-9

VÉTEL.

Kávészórántó keresek megvételre, lehetőleg az Erzsébet-városban. Ajánlatokat kérék „Erzsébetvárosi kávéházi” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2484-9

Keresek megvételre, használt, de jó állapotban lévő Mignon-fő zongorát. Eladó kérék velem az ár és ponios címét „Mignon” jelleg alatt a kiadóhivatal utján tudatni. 2482-9

Bycicli, használt, de jó karban lévő, megvételre kerestetik. Ajánlatok „Bycicli” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérének. 2016-9

Butort óhajtók venni részletfizetésre. Ajánlatokat kérék a kiadóhivatalba „Butor” jelleg alatt. 2288-9

Szöllőt keresek megvételre a Balaton vidékén, lehetőleg építőköl. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérének „Szőlő” címmel. 2450-9

Keresek megvételre kisebb házat a főváros közelében, mely használt, alkalmas volna nyaralónak. Lehetőleg kerttel, udvarral. Ajánlatokat kérék a kiadóba „Kis ház” jelleg alatt. 2288-9

Butort óhajtók venni részletfizetésre, kez alatt. Ajánlatokat kérék a kiadóhivatalba. „Használt” jelleg alatt. 2192-9

Varrógép megvételre kerestetik. Singer-féle előnyben. Ajánlatok „Varrógép” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérének. 2018-9

KIADÓ SZOBÁK.

Egy csinosan butorozott szoba első em. utcán, özvegy úri nőnél kiadó, utazó úgynök vagy oly úri ember részére ki nem allandóan tartozkodik a fővárosban. Czim a kiadóhivatalban. 2496-8

Elegánsan butorozott nagy utcai szoba alcovall, fürdő szoba használattal I em. egy ur esetleg ur nő részére teljes ellátással is kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 2500-10

Kiadó a József-körút közvetlen közelében magányos úrnőnél egy elegánsan butorozott szoba, intelligens nő részére. Czim a kiadóhivatalban. 2444-10

Úrinnél kiadó egy elegánsan berendezett szoba. Czim a kiadóhivatalban. 2344-10

Intelligens fiatal nő, kinek szepen berendezett lakasa van. Keres hasonlót lakótársnót (külön szobát ad). Megkeresést ker e lap kiadóhivatalába, „Comme il faut 20” jelleg alatt. 2408-10

Kiadó egy szepen butorozott szoba, esetleg teljes ellátással, özvegy úri nőnél. Czim a kiadóhivatalban. 2122-10

Teljes ellátást kaphat úri családnál intelligens nő kinek biztos állasa van. Czim a kiadóhivatalban. 2198-10

LAKÁS KERESTETIK.

A főváros közelében keresek egy csinos nyaralót bérbe május elsejére. Ajánlatot kérék „Nyaraló” jelleg alatt a kiadóhivatalban. 2346-11

SZOBA KERESTETIK.

Zugligetben szép 4 szobás nyaraló gyümölcsösvel, fenyvessal és gyönyörű kilátással, a villamos vasút mentén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 2546-12

Keresek a József-körút közelében egy csinosan butorozott, külön bejárattal szobát, lehetőleg fürdőszoba használattal. Ajánlatokat ár megjelölésével kérék „K. J.” címmel a kiadóhivatalba. 2552-12

Külön bejárattal szobát, lehetőleg lépcsőháza nyílt, keres egy fiatal ember az Országos Hirlap közelében. 2530-12

Szobát keresek a József-városban, lehetőleg külön bejárattal és fürdőszoba használattal. Levélfelajánlatokat kérék „Állandó” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2158-12

KIADÓ LAKÁSOK.

A Felső-erdősorban egy szoba és konyha február hó 1-ére 180 frtért kiadó. Bővebb értesítés e lap kiadóhivatalában. 2168-13

HITEL-PÉNZ.

Amortizációs kölcsönöket budapesti házakra és telkekre I., II., III. helyre 10, 20, 30, 40 és 50 évre, minden előzetes költség nélkül, közvetlen a legrovidebb idő alatt, előkelő fővárosi intézettel, csekély utólagos honorarium fejében. Telekkönyvi kivonattal és katasteri bírtokviszükséges. Ertekezhetni d. u. 1-3-ig. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 850-14

KÖNYVEK.

Jókai összes műveit szeretném megvenni olcsó áron. Ajánlatok a kiadóba kérének Jókai művei címmel. 2392-15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Nagy bolthelyiség (esetleg kávéháznak vagy vendéglőnek alkalmas) a József-körúton. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2514-17

Azonnal kiadó a főváros egyik legelőkelőbb forgalmu helyen egy bolthelyiség. Czim a kiadóhivatalban. 2544-17

KÜLÖNFÉLE.

Egy ügyes nőruhha szabónő elfogad elegáns utcai ruhákat 6 frtért, esetleg házhoz 1 frt 50 krajczárért. Czim a kiadóhivatalban. 2550-18

Két intelligens fiatal ember ebédkezett esetleg vacsorát is keres egy művelt családnál a Mária Terézia kaszánya közvetlen szomszédságában. Szives megkeresések „élelem” jelleg alatt a kiadóba kérének. 2193-18

Házassulandóknak! Egy gyönyörű szép 5 szobás lakas a Körúton májusra az ott lévő lakás berendezésével együtt átvehető. Levelet „Házassulandók” címmel a kiadóhivatalba kérének. 2524-19

Intelligens, előkelő garcon úrnál, kinek nagy lakasa van, egy szoba és konyháért elváltja a takarítást, felügyelet, szóval az egész lakás gondozását, egy igen intelligens nő. Szives levélfel megkeresést a kiadóhivatalba kérének. „Comme il faut” jelleg alatt. 2162-18

Kedves otthon kaphat intelligens nő vagy akár kosztos gyerek intelligens özvegy nőnél, ki csak felnőtt leánnyal lakik. Esetleg teljes ellátás és zongorahasználat vagy zongora-oktatással. Ajánlatokat a kiadóhivatalba továbbít „Csendes otthon” címmel. 2264-19

Egy igen tehetséges festő művésznővendék ismeretséggel hányában ez uton keres olyan műbarátot, ki őt egy a léli tartalon dícséretet nyert festményének átengedése ellenében 60 frtal szivesen kisegitené. Leveleket ker „Igazi művész” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2544-19

A legjobb magyar élczlap az „Östökös”. Most sorra közli pompás karrikatúrákban a nevezetesebb írókat és művészeket. 2516-18

Fiatal leányokat, kinek szülei nem laknak a fővárosban es őket tanulmányaik ide kötik, teljes ellátást kaphatnak magános úri nőnél. Leveleket ker „Ellátás” címmel a kiadóba. 2542-18

Ebédet adok márczius hó elsejétől kezdve két előkelő egynek. Esetleg vacsorát is. Nőknek teljes ellátást is. Levélfel megkeresést kérék „Úri nő” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2540-18

Ügyes szabónő készít olcsó elegáns ruhákat, valamint fehérneműket is. Czim a kiadóhivatalban. 2450-18

Örökbe szeretném adni 7 éves róm. kath. erőteljes csinos külsejű, igen fogékony eszű fiatait, és által óhajtra könyvteleni nehéz anyagi helyzetemben. Czimem megteudható a kiadóhivatalban. 2516-18

Csak fiatal embereket érdekelhet tudni az, hogy „Parisi dr. Boiton-féle Injektio Orlan-til” már néhány napi használat után elmulasztja meg a legreggib és legelnyagoltabb bajokat is. Főlegesen tehát Santal-olaj vagy copain-balzsammal kíséreltetni, melyek csak a gyomrot rontják, de a bajt nem gyógyítják meg. Magyarországi forrakra: Zoltán-féle gyogy-szerár Budapest, Nagykorona-utca 23, a Széchenyi-tér sarkán. 1 üveg ára 1 forint. 64. N. H. 6415-18

MINDENFÉLE.

Spanyol grandok a múlt században. *Villars* francia maréchal fia, gróf *Villars* 1736. decemberben Madridban járt, hogy elhunyt atyja aranygyapjas-rendjét a spanyol királynak visszaszolgáltassa. Gróf *Villars* uti jegyzeteiben rendkívül érdekes adatokat találunk a múlt századbeli spanyol arisztokrácia gazdagságáról és valósággal eszeveszett fényűzéséről. Így *Médina-Celi* hercegnek például akkora terjedelmű birtokai voltak elszórtan az országban, hogy egy tagban nagyobb területet adtak volna, mint maga az egész *Piemont* tartomány. *Hutezer* ember állott a herceg szolgálatában. Hasonlóan gazdag volt *Ossone* hercegnő, aki körülbelül 500.000 livres évi jövedelmet húzott. Ez az akkori viszonyok mellett roppant jövedelem volt, a mai értéknek körülbelül százszorosa. Gróf *Villars* meg is látogatta *Ossone* hercegnőt. — A mint a fogatóról leszállott, husz lakáj állott sorfalat előtte, akik a lépcső közepéig kísérték. — Innen tizenkét fiatal nemes apród kalauzolta a második előszobáig. Majd nagyszámu szolgasereg csatlakozott hozzájuk, akikkel több szobán áthaladtak. Ismét elmaradtak a szolgák s a hercegnő udvarához tartozó nemesek kíséretébe ment abba a káprázatos terembe, hol a hercegnő női udvara várakozott. A hercegnő első udvarhölgye bemutatatta *Villars*-t s aztán urnője lábához ült. *Ossone* hercegnő híres volt pazar bőkezűségéről. *Vaugrenan* francia követ egyszer osztrigót küldött neki ajándékba, amit a hercegnő igen szeretett. Másnap a francia követ néhány gyönyörű narancsot kapott, mindegyik mesés értékű porcellán-csészében. *Vaugrenan* gavallér volt, mint minden francia s szépmivű gyémánt-aigrettel kedveskedett neki, körülbelül 7—8000 frank értékben. Rövid idő múlva a követnek el kellett utaznia s előfogatokról akart gondoskodni. Az első állomáson ott találta *Ossone* hercegnő emberét hat gyönyörűen felszerszámozott öszvérrel. Az öszvér valamennyi látszólagosan megtermett állat s mindegyik megért annyit, amennyit az ő gyémánt nyakéke. Az ember egyszerűen jelentette, hogy a fogat a hercegnő ajándéka. Ezen teltenni mar aztán természetesen nem állott módjában a francia követnek.

XV. Lajos és a dezentor. Európaszerte szidják-szapulják mostanában a katonai büntető törvényeket. Kegyetlenek, avultak, régi idők maradványai,

megvan bennük a régi idők majdnem egész szigorúsága s hiányzik belőlük a hajdankornak egy némely igen szép humánus intézkedése. Így például a múlt században, a Bourbonok alatt az a szép szokás divatozott Franciaországban, hogy ha a király utjában valahol hadiszökevénynyel találkozott, az illető rögtön kegyelmet kapott.

XV. Lajos, amint egyszer *Rambouillet* felé haladt, szintén megkegyelmezett egy ilyen hadiszökevénynek, akit súlyos lánczokban véletlenül éppen arra vittek. A király kíséretében levő *Toulouse* grófnő ezt kedvezo alkalomnak vélte arra, hogy szintén kegyelmet kérjen egy másik hadiszökevény számára, akit ő személyesen ismert és akit különös figyelmébe ajánlottak. Hiába esengett, könyörgött azonban; **XV. Lajos** szívét nem tudta meglágyítani. No de hát ahol az asszonyok nem győzik könyvnyel, megpróbálkoznak a fondorlattal. *Toulouse* grófnő cselhez folyamodott: tudta, hol rejtőzködik az ő dezentora, embereivel elfogatta s kiszámított ravaszsággal, a mint a király *Rambouillet*-ből visszatért *Versailles*-ba, megkötözve szembe hozatta a királyi menettel. A király kocsija mellett harsányan kiáltották a szökevényt kísérő örök:

— Pardon! Kegyelem!

XV. Lajos az első pillanatban elpirult és megzavarodott. Csakhamar azonban átlátott a szítán. Indulatosan megparancsolta, hogy az igazságszolgáltatás teljesítse a kötelességét. *Toulouse* grófnő erre ismét könyörgésre fogta a dolgot. Elmondta a királynak, hogy az ő dezentora csak a hitos kegyelem reményében jött ki a rejtékéből. És oly szép asszony volt *Toulouse* grófnő és oly megható módon tudott könyörögni, hogy **XV. Lajos** utóvégre is kissé meglágyult. Megengedte, ám ereszék ki a dezentort a börtönéből, de aztán szökjék messzire, ahol meg nem találják, mert kegyelmet nem ad neki. *Toulouse* grófnő ügyetlen volt. Azt mondják, hogy mások, ügyesebbek, hasonló fondorlattal sokszor ezéit értek. Ime, lehet-e ilyenformán a régi katonai büntetések szigoráról panaszkodni, ha gyöngéd asszonyi szívek akkora befolyással lehetnek rájuk.

Uj vallásfelekezet. Tilsit vidékén egy meglehetősen elterjedt vallásos társaság él, amely a biblián kívül nem ismer más egyházi könyvet; nincs énekönyve, sem katechismusa. Tagjai nem imádkoznak, templomba nem járnak, évenként egyszer, legfeljebb kétszer gyülekeznek össze és ekkor sem tartá-

nak szónoklatot, nem énekelnek, sőt a biblia szövegét sem olvassák fel. Mindenik csupán magába szállva fohászodik és némán elhagyja a gyülekezetet. A nőlétséget tartják az istenfélő élet főkövetelményének. Nőtájsaik elzárkózva a világtól apáczaéletet élnek. Egy Tilsit mellett fekvő helységben három ilyen apácza husz évig élt csendes elzárkózottságban, magukba szállva és csupán mezei munkákkal foglalkoztak. A nevök: *Madelina*, *Madelinelo* és *Gryta*. Feltűnt sokaknak, hogy az egyiknek közőlök, *Grytának* szakálla volt és gyakran kellett borotválkoznia. Ezért általában a szakállas *Grytának* hívták. Ez az apácza nem régen beteg lett és meghalt. Ekkor jöttek rá, hogy *Gryta* férfi volt. A temetésen a felekezetnek számos tagja volt jelen és egyik közlök, különben gazdag földbirtokos, így szólott:

— Istenem, nagy csodát tettél mivélünk! Eből a felkiáltásából könnyű következtetni, hogy a derék férfunak az volt a szilárd meggyőződése, hogy a *Gryta* apácza hálaia után változott át férfivá.

Mongolia és Sziberia. Valószínűleg ez lesz a címe *E. von Hesse-Wartegg* ismert utazónak a német piacon legközelebb megjelenő könyvének, mert a nemetek híresei arról, hogy mindenről könyvet irnak s így nem tételezhető fel, hogy a *Hesse-Wartegg* által alig röviddel ezelőtt befejezett ázsiai utjáról könyvet ne írja. *Hesse-Wartegg*, mielőtt ázsiai útjára indult volna, Németország különböző városaiban huszonkét nap alatt huszonkét felolvasást tartott. A felolvasások befejezése után mult év február 8-án Genuában hajóra szállt s márczius 14-én Shang-hai-ban kötött ki. Onnan lóháton *Peking*-be ment s rövidebb tartózkodás után ugyancsak lóháton, betartva az ugynevezett „thea-utat”, átjárta egész *Mongoliát*, *Sziberiát* és keleti Oroszországot, majd vasutal *Nisni-Novgorod*-ba ment.

Miért zöld a Nilus vize? Erre a kérdésre válaszol a „*Le Tour du Monde*” egyik közleménye. Minden évben június utolsó hetében *Kairónál* a Nilus vize sötétzöld színűvé változik át; annak a jele ez, hogy a víz alacsony állása megszűnik és újabb hullámszások emelik. A vizet mikroszkopikus paránylenyek festik meg, amelyek *Wadi Halfa* felett a Nilus kiöntései folytán keletkezett álló vizekben fejlődnek és szaporodnak. Mikor aztán a folyam ismét emelkedni kezd és egyesül a paránylenyekből hemzseggő töcsákkal, akkor az iszapvegetáció mesés tömegekben a folyamba ér és annak folyásával halad

Egy szegény lengyel története.

A nagy, nyílt takaréktüzhelyen vidám lángokkal égtek az ölnyi fahasábok, míg kint amugy istenigazában dühöngött a vihar, zugva, recsegetve csapkodta a nagy, százados fák levételen galyait az ódon ház fedeléhez. Az eső nagy csöppekben verdeste az ablak tábláit, hogy a másik pillanatban jéggé tömörüljön rajta és még szomorubbá tegye a vaksötétséget, melyet egyetlenegy csillagocska sem enyhített.

Amint *Antal* mester ott a tűz körül forgódott, hogy nekünk vacsorát készítsen, a kukoriczát morzsoló szolgálóleányok vig danája egybeolvadt a szél zugásával. Egyszerre csak egy idegen dült be a konyhaajtón ezekkel a szavakkal:

— Munkát keresek

Munkát keres ez a szegény félholt, boldogtalan ember? Gyorsan intettem az ámuló szolgálóknak, hogy ültessék le egy lóczára, míg parancsomra *Antal* mester egy csésze meleg levessel próbálta életre téríteni.

Oly kimerülnek, oly nyomorultnak látszott, amint ott ült a lóczán, fejét mellére horgaszta, hogy igazán nagyon megszántam.

Ócska nyáriszövevhől készült ruhája csak úgy lógott le soványodott tagjairól. Haja megdőlt, szöke bajusza kuszáltan fődte halvány ajkait, homlokát, azt a merészen kidomborodó homlokot, vörös sebhely futotta át, mely alatt a legszelídebb két szemek voltak.

A hangja is olyan megtört volt, mint az egész alakja, amint egy kissé idegen kiejtéssei a következőket mondta:

— Gróf *Kasovszky Kázmér* három falu ura voltam otthon, hazámban, *Lengyelország*-

ban. A forradalom legyőzése azonban megfosztott mindenemtől. Évek kellenek hozzá, míg szegény hazám annyira összeszedi magát, hogy lerázhassa a rabbilléseket, azért alázatosan esedezem, addig — és e szöknál hangja majdnem csuklásba fult — tartisanak maguknál szolgának.

— Szolgának? Egy gróft? — sóhajtott a férjem.

— Oh, tekintetes uram — felelte a lengyel szivetrázon. Ugy nézek-e én ki, mint egy gróf? Irataimon kívül, mit ezennel átadok, az ég alatt semmivel sem hírok. Hadd is legyen az itt örök titok. Legyek én csak *Lengyel Kázmér* és biztosítom a tekintetes urát, hogy soha még hűségesebb szolga nem volt az ég alatt, mint én leszek.

Össze néztünk a férjemmel, aki erre azt mondta:

— *Lengyel Kázmér*! Én önt ezennel fel-fogadom ispánnak.

— Köszönöm — szölt meghatva — a tekintetes ur nem fogja megbánni, hogy csavargó külsöm daczára bizott bennem.

— Szegődménye lesz: — — —

— Nem, nem. — szölt ő nagyon megzavarodva. — Étel, ruhát ad a tekintetes ur, pénzre nincs szükségem, hanem igen kérem, hadd neveljek én itt egy csikót magamnak, amelyiken majd a felkeléskor hazámba mehessenek.

Igy maradt nálunk a lengyel, akinél én hűségesebb, odaadóbb embert még nem láttam. Reggeltől estig kint volt a mezőkön. Gondja volt, hogy a széna, szalma idején bekerüljön a csűrökbe és ha sürgős volt a munka, ma: ; Készültett a dologhoz, nem lehetett őt erről lebeszélni.

Vasárnap aztán kiöltözöködött és a szomszéd faluba ment misét hallgatni, ahol is bizony reá, tekintettek a leánykák, mialatt ő összetett kézzel buzgón imádkozott.

Nagyon kevésse érdekelte őt a külvilág egyetlen öröme volt azon kis csikó, mit a férjemtől kapott és amelyet *Reménynek* nevezett el.

— Legjobb időbe lesz három év múlva — mondogatá *Kálmán* öcsémnek — mert akkorra bizonyosan reménylen a forradalom kitörését.

Bizony elmúlt a három év, a remény hámiba kellett fogni, választott hát magának egy szép kis fekete csikót és elnevezte *Gyözőnek*.

De az évek csak jöttek, mentek, a szegény lengyelek otthon csak hallgatva türték és szenvedtek.

Egy vasárnap délután híres szép öt atmaspej fogatján berobogott hozzánk özvegy *Halmágyiné*. Mi különben nagyon ritkán találkoztunk; a szép özvegy vidám, mulatni szerető asszony volt, aki unta a mi egyhangu társaságunkat. Nagyon meglepett tehát látogatása. Ő azonban a legrövidebb idő alatt megmagyarázta.

— Asszonynénem! szölt a szép asszony. Én bizony nem himezem-hámozom a dolgot, hanem megvallom, hogy a szép lengyel miatt jöttem ide.

— Igazán-e? — kérdeztem meglepetve.

— Igen — sagta. Addig nézegettem vasárnaponkint az Isten házában, míg rajt vezetett szemem, leiker, szívem; egészen elvesztettem az eszemet. Rettenetes az még gondoljannak is, hogy én, gazdag, elegendő asszony

KÉT ASSZONY

BARANCOZEVICS SZ. KÁZMÉR REGÉNYE

oroszról fordította SZABÓ ENDRE (21)

Én szerintem pedig egy leány sem lehet boldog, ha férjhez megy. Erről én már beszéltem kegyednek.

— Igen! — felelt Olga csöndesen.

— Akkor kegyed is egyetértett velem, — jegyezte meg Bargyin épen oly csöndesen, de egytuttal ravaszul s megállva Olga előtt, mozdulatlan tekintettel nézett arra.

— Természetesen! Én mindig különösnek találok, hogy olyan különbség van férfi és nő közt. Ez igazságtalanság!

— Ez az igaz, ez! — kapott a szón Bargyin s újra leült Olgához — csak hogy nem egészen helyesen fejezte ki magát. A jelenlegi haladó korban nincs különbség a két nem közt, a különbség csak az elmaradt öreg emberek felfogásában létezik. A nők már régen kiküzdötték maguknak az egyenlőséget. S valóban, miért is legyen az, hogy a fiatal emberek nyitva álljon az életben a kedvtelések útja, a fiatal leányoknak ellenben nem? Hol itt a jog és az igazság? A nőnek is van joga a kedvtelésekhez, a szerelemhez, a szerelem megvalósításához és az újra szeretéshez, hiszen ő is ember. Így is van ez a valóságban; de nézze csak: mily akadályokat raknak erre a természetes utra olyanek, mint például a kegyed mamája is. A leány köteles csak azt az embert szeretni, akihez számitása szerint férjhez fog menni; a férjnél levő asszony meg épen nem mer valakit megszeretni, s ha mégis megszeret valakit, akkor mindenféle megszólásnak, megalázásnak, gúnynak, sőt üldözésnek is van kitéve. S ez történik abban a társadalomban, amelyben mindenki szigorú Cato, de egytuttal mindenki gyönyörködve nézi a színházakban a leggaládabb házasságtörési darabokat, olvassa az erőszakosságok, házassági csalások regényeit. Mennyi hazugság, mennyi képmutatás! Igaz-e?

Megerintette Olgának az asztalon nyugvó kezét, Olga pedig helybenhagyólag bólintott. A kandalló órája lassan tizet vert,

— No, hanem már sokat is bölcsekedtünk — szólt Bargyin a boros üveg felé nyulva — megengedi, hogy még egy pohárkával föltsek?

— Töltsön.

— Tetszik ez a bor?

— Nem rossz. Csak egy kicsit erős.

— Oh, egy cseppet sem. Nézze, én már a negyedik pohárkával iszom és fel sem veszem.

Pedig arca már vörös volt s apró szemei villogtak. Felhasználva azt, hogy Olga nem vonta vissza kezét az asztalról, Bargyin csöndesen megfogta azt és simogatni kezdte, miközben így szólt:

— Szeretni —: ehhez joga van minden embernek, sőt a föld minden férgének. A szerelemért van a nap, a természet az ő egész pompájában. Nézze meg csak: mint röpködnek, kergetődznek néha naplementekor a tó fölött a lepkék. Meglehet, hogy napfelkeltekor már el is pusztulnak. De mit tesz az? Ők szeretnek és sietnek a szerelem gyönyöreit élvezni.

— És valamelyik kis fiu ott lesi őket a lepke-fogó hálójával, — nevetett Olga.

— Mi ránk meg a sors leskelődik. — Hát aztán? Annál több az okunk, hogy ne veszteggünk az időt, hanem szeressünk, amíg lehet. Igaz-e?

— Ön igazán poéta.

— Aha, most már meg van győződve kegyed is. De megmondom az okát: a szerelem mindenkit költővé tesz. Nos, Szergejevna Olga? Hát mit teszünk? Ugy-e szeretni fogjuk egymást minden megfontolás nélkül, anélkül, hogy félnék az emberek itéletétől?

Olga nem felelt.

— Olga nem felel? Ez a beleegyezés jele. Igaz-e?

Bargyin odahúzódott Olgához és átkarolta azt.

— Mily édes ez! — szólt, szemét lehunyva — mily édesen dermedezik a szív a szeretett lény közelében!

— Ne, ne! — kiáltott fel Olga az ösztönyszerű undorodás hangján.

— Hogyan? Nem akarja szövetségünket egy csókkal megpecsételni? — kérdezte Bargyin elkomorodva — akkor hát...

Olga vagy egy percig nem felelt, küzdött magával. Halvány arcán meglátszottak a belső küzdelem jelei. Bargyin várt, anélkül, hogy karját levette volna Olga derekáról s erősen szembe nézte a leányt.

— Jól van! Csókoljon meg! — szólt felidultan, szemét lehunyva Olga.

Bargyin ajka oda tapadt az ő ajkára.

Két órával később Bargyin az Arkádiában találkozott egyik kliensével. Az élemedett ke-

lefelé. A zöld tömeg eleinte a víz felületén marad, a vízcséknél azonban úgy felkavarodik, hogy a parányi lények a víz minden rétegében eloszlanak. A zöld ázalagok tömege oly nagy, hogy a múlt évben például Kelabschehtől egész Kairóig, 900 kilométernyi hosszúságban teljesen zöldre volt festve a Nilus vize. Ez a zöld tömeg júniusban indul meg Wadi Halfánál és két hét alatt Kairóig ér, innen már gyorsabban halad lefelé. A zöld Nilusnak különben iható vizéből nem egészen kellemes illat árad el, ami az elpusztult ázalagok tömegétől ered.

Az áruló körmök. Azt állítják, hogy hosszú, pima körmük a költőknek van és neha a rest embereknek. A nyugodt s hű embereknek okvetlen erős, lapos, de hosszú körmük van, míg a durva emberek körme rendszeren rövid és lapos. A nagyon világos színű körmök nagy bátorságot jeleznek. Kemény, törékeny körmük a mérgező, dühre fajló embereknek van.

Definitió. A bulevardon találkozik két ur egy nővel.

— Ki az a gyönyörű asszony, akinek köszöntél?

— Az, két barátomnak a neje.

Ez is elégtétel! A kávéházban X. ur két csattanós pofont kapott valakitől. Miután étkezését nyugodtan bevégezte a sötétlőz rohant:

— Figyelmeztetem önt, hogy ezzel a dologgal ne dicsekedjék, mert akkor meggyűlik a baja velem.

Ujtás a biztosítás terén. Az 1810-ben alapított „Sun“ nevű életbiztosítási társaság intézkedett, hogy ha a biztosítottat váratlan csapás, a biztosítási járulék fizetésében meggátolna is, akkor se vesztse el a befizetett összeget, sőt az egész összeghez való jogát sem. Köztudomás szerint igen sok embert az ettől való félelem riaszt vissza az életbiztosítástól. A „Sun“, melynek vagyona 40 millió forint s évi bevétel 6 millió, kétszeres biztosítást léptetett életbe, hogy ezen a bajon segítsen. A biztosított, betegség esetén, minden kár nélkül, hónapokig felfüggesztheti a fizetést, sőt ha látásának teljes elvesztése, vagy két lábának elszakasztatása, teljesen képtelenné teszik a kenyérkeresetre, a biztosított összeg felét azonnal megkapja, sőt kap egy biztosítási szelvényt is, melylyel a hátralék később felveheti. E kedvezményekért a biztosított a biztosítási rendes járulékoknál csakis azok 2 százalékával fizet többet.

létemre arra kérem asszonyonémemet, kérje meg nekem férjül a szöke lengyelt.

— Olyan rettenetesnek én nem találok a dolgot — szóltam egy kicsit fészakodva. — A lengyel derék, becsületes ember, az ősi fája meg régibb a legregibb magyarokénál. Nem szabad őt lenézni, édes hugom.

— Nem is nézem én le, — mosolygott hamiskásan — de hát mikor tetszik vele beszélni, asszonyonémem?

— Még ma este, mindenestre.

— Ma este, ma este? De hát addig nem tudunk semmit, nem szokott ő bejönni ozsonára?

— Nem, bizony soha sem jön be, ha idegen vendég van nálunk.

— No, asszonyonémem — duzzogott Halmágyiné — akkor a maguk lengyelük egy fagatlan tuskó. Mindazonáltal amit mondtam, megmondtam, még azt teszem hozzá, hogy ha elfogadja ajánlatomat, Halmágy felét reá íratom. Egy-két nap múlva eljövök a vászért.

Vacsora után férjemmel együtt elővettük Kázmért.

A szegény ember csak ült összeesve, majdnem oly kétségbeesettnek, oly nyomorultnak látszott, mint azon az első estén, miálatt nekünk történetét elbeszélte.

— Tekintetes asszonyom? Mikor ezelőtt négy évvel engem felfogadtak, nem mondtam el életem történetét. Nézze ezt az arc képet, lehetnék-e én ehhez hűtelen?

E szóknál kebléből papirokba csavart kis arcképet vett elő és az asztalra tette.

Kis oválképecske volt ez, a rájája körül gyémántokkal kirakva.

— Ember! — kiáltott férjem megle-

petve, — lehetséges-e, hogy valaki akkora nyomort álljon ki, mint azt ön is tette négy év előtt, mikor ilyen vagyon van a birtokában?

— Tessék megnézni a képet, szólt ő halkán, egészen átszemlélve, lehet-e ezt megcsontítani egy falat kenyérért?

— Bocssáson meg — kérte a férjem — elismerem, hogy igaza volt, csak az angyalok fönn az égben lehetnek ehhez hasonlók.

Ezt a csodás összhangot csak mester keze festhette: hosszas arc, görög orr, gömbölyű állán kis gödröcske mosolygott, míg ahban a csodás szépmetszésű sötét szemben végtelen komolyság honolt; sötétszöke haja, mint egy glória koszorúza hófehér, sötét szemöldökkel árnyalt homlokát.

— Ki ez? — kértem.

— Gróf Kasovszky Valéria, másodunokanővérem és menyasszonyom, — felelte, elmélázva, majd halkán folytatta:

— Mikor a z...i csatát elvesztettük, tudtam, hogy elbukott a forradalom is, de nem értem rá sirni Lengyelország sorsa fölött, nagy dolog várt reám, fel kellett keresnem a holtak között Valért, menyasszonyom testvérét.

— Iszonyu erőfeszítéssel kihuztam a lábamat a lovam alól, három nagy sebből véreztem, de én azt nem éreztem, háromszor is átkutattam a csatatér, míg meglettem szegényt, nemes, hő szíve át volt szurva egy muszka lándzsával, karomra vettem a gyermeket, hiszen még nem volt tizenhét éves és az erdő szélén fehér nyárfa tövében sirt ástam neki, oda temettem el, a lehulló falevelek és a zöld füvecskék közé, hadd susogjanak neki az örök feltámadás reményéről.

A nyárfa törzsére jelet csináltam, hogy majd ha mint győztes vonulunk át Lengyelország földjén, megtalálhassam és emléket állíthassak a hős ifjunak. Aztán az erdőkön át, százszor is kitéve annak a veszélynek, hogy a rabló muszákak elfognak, két napi és két éjjeli bolyongás után eljutottam Zolnára, ahol a menyasszonyom lakott.

Sötét volt az éjjel, sötét volt a kastély és csak egy ablakból sugárzott ki valamely fény. Tudtam, hogy ez az ő ablaka, kövecskét dobtam felő, mire ő kinyitotta az ablakot és halkán kérde:

— Ti vagytok itt? Kázmér és Valér?

— Kázmér vagyok — feleltem. Erre halk sikoly hangzott, de rögtön megnyit az ajtó a tornácra és én előtte álltam, megsemmisülve a szegénytől, hogy életben maradtam.

Ő látta a nagy szerencsétlenséget, csak reám pillantott és nem szólt semmit.

Engedte, hogy kivezesse a kastélyból, hiszen ott már percekig sem lehetett biztonságban.

Harmadnapra Vilnába értünk ez még nem volt megszállva az oroszoktól, baj nélkül bejutottunk a Jézus szent szíveről nevezett apácakolostorba.

A fejedelemasszonytól aztán a mennyi ékszer és aranyat hoztam, mind ott hagytam, azon kérelemmel, hogy viselje gondját menyasszonyomnak addig, míg érte jövök.

Mert érte jövök minden bizonynyal.

— Álom, szép álom, — sóhajtott a férjem — de félek, hogy csak álom.

— Meglehet — felelte Kázmér szomorúan — de én ezt az álmod semmiféle valóságért nem adom. Kérem, tessék azt mondani

reskedő már rózsás hangulatban volt, mikor a kert egyik sétatján találkozott Bargyinnal és kitárt karokkal ment annak elébe.

— Ah, kedves barátom, Pavlovics Mihály, mily meglepetés! — kiáltott az fel — jérünk a szállásunkra. Te rád van nekem szükségem.

— Nekem meg terád! Nagyon örülök, hogy találkozunk. Társasággal vagy? — kérdezte Bargyim.

— Van egy-kettő. Megismertettek velők. Van külön szobánk.

A megködösült kereskedő bevitte Bargyint egy külön szobába, ahol néhány férfi és nő ült.

Megkezdődött az ilyen alkalmakkor szokásos korhelykedés. Bargyin keveset ivott, inkább tanulmányozta az ő jövőendő klienseit. A kereskedők nekimelegedtek, cigány énekkart kívántak, pezsgőt hozattak, tökre itták magukat, együtt enekeltek a cigány énekesekkel, táncoltak, dobálták a székekkel s reggeli két óraker mentek szét.

— Pavlovics Mihály, hajtassunk ki hozzám a nyaralóba, — indítványozta az élemedett kereskedő, — nagyon fontos beszélni valóm van veled.

— Nekem is, de most? Hiszen nem vagyunk most olyan állapotban, — felelt Bargyin.

— Nem most, hanem reggel! Jót alszunk nálam, reggel aztán beszélünk a dolgainkról. Jösz-e, galambocskám? — kérdezte a kupez, erővel tuszkolva Bargyint a kocsiába.

— Jó, jérünk — egyezett bele Bargyin.

— De hol van a nyaralód?

— A Poklonnája-hegyen. Jefrem, — fordult a kocsisához, — gyorsan hajts, érted?

— Értem, Ilyics Terentij.

A lovak vigan indultak meg a kocsihoz. Nyéva partján. Gyönyörű, holdas éj volt. A hold megezüstözte a folyó fodros hátát. A partmenti épületek és fűdők árnyékából papir-lampionos csónakok bujtak elő. A csónakok felől nők és férfiak beszéde, nevetése, aztán hol harmonika, hol cornet-á-piston hangjai hallatszottak. A part hosszában a hold phosphoreszkáló világánál sétálók jártak-keltek. A lámpák vörösölő világa elveszett a hold fényében, amely ezt a különben eléggé egyhangu helyet valami tündéres dekorációval látta el. A kocsi elhagyta a Csornája Rjecska patakot és feljutott az országútra. Ilyics Terentij hátra dőlve vaskos testével a kocsi-párnához, hallgatott és szundikált. Bargyin is szótlanul nézett maga elé. Keveset ivott, tehát csak egy kis kellemes, könnyű mánora volt. Hangulata lassankint lirikussá vált. A jó vacsora, a kitűnő bor, a gyors, egyenletes kocsizás, az elégedettség, jól-

az özvegy urnőnek, hogy én csak bizonytalan ideig vagyok itt Magyarországon.

Másnap már a kora reggeli órákban lóháton jött a szép asszony.

— Széna-e vagy száma? kérdé.

— Szalma biz az, édes hugom, visszakészül Lengyelországba.

— Bolond, bolond, bolond — kaczagott röviden, idegesen és azzal minden bucsuvétel nélkül kivágtatott az udvarból.

Egy fél év múlva férjhez ment egy vasas-kapitányhoz.

Évek jöttek-mentek, a Győző esikő is hámba került, nevelt másikat, azt elnevezte Babérnak, mikor ez is hámba került, megint nevelt újat és az így ment egy élet során, a szép szőke haj kezdett valami különös fakó színt változtatni. De ő azért csak remélt állhatatosan, soha meg nem törő hittel, vakbizalommal.

Lelke erősen ellentállt, hanem a teste kezdett megtörni, összeesett, és szemeiben valami baljós fény világított.

A lengyel forradalom kitört, buzgón olvastuk a hírlapokat, de kevés jót remélhettünk részükre. Sajátságos módon ez a szegény Kázmér most nem tudakozódott a lengyelországi hírek után, sőt mintha bizonyos aggályjal e kérdést kerülni látszott volna.

Már a mezőkre sem birt kimenni, legjobban szeretett a gesztenyefák alatt üldögelni, előrehajtott fejjel valamire hallgatódzni látszott.

— Hall valamit, Kázmér? — szólítottam őt meg egy ilyen alkalommal.

— Igen — felelte ő susogva — otthon,

lakottság és gondtalanság akárkiből képes lirkust csinálni.

Bargyinnak eszébe jutott az Olga látogatása. Most, mikor éppen részeg férfiak kompaniájából és valami ismeretlen nők cinikus társaságából jött ki, szerette volna valamiképp lelkét megtisztítani, szeretett volna szeretni egy szerény, naivtiszta leánykát, oly tisztát és fényest, mint a minő volt ez az éjszaka. Olga nem felelt meg az ő jelenlegi ideáljának. Holnap persze mindez megváltozik, holnap nevetni fog magamagán, de ma...

A fürge lovak most lépésben haladtak fel a Poklonnája-hegyre, Köröskörül csend volt; a kaucuk ráfu kerekék lágyan érintették a köveket, csak a patkók ritmikus kopogása hallatszott.

— Milyen remek éjszaka. Ilyics Terentij, szólalt meg Bargyin.

— Pompás pajtáskám! kiáltott fel érzéssel a kereskedő.

— Hát te nem szunyókálsz?

— Nem! Nézek szét és gyönyörködöm. Milyen nagyszerű is az Isten áldása. Jefrem, állj meg egy kicsit.

A kocsi megállította a hegy tetején a lovakat. Ilyics Terentij szótlanul künasztott a kocsihoz, az utszélire ment és megállt. Bardin is követte őt. A hold, körülveve a halványan pislogó csillagoktól, éppen a fejük felett lebegett, elárasztva phosphoreszkáló világával az egész látóhatárt s visszatükröződve az itt-ott összegyűlt eső-tócsákban. Alig-alig látszottak a könnyű ködben uszó szürke nyaralók, távolabb az Ugyelnij-park s jobbra a kolomjázi erdő.

Az Ilyics Terentij és Bargyin mozdulatlan alakjai sokáig álltak egy helyben s hosszú árnyékokat vetettek a láncon át. A hajnali ködben gyengén pislogtak az utszéli lámpák, amelyek szintén árnyékokat vetettek, valamint az az indiai pagoda stílusában épült nyaraló, amely éppen a Poklonnája-hegy tövében áll.

Ilyics Terentij és Bargyin visszatértek a kocsihoz.

— Ma egy kisasszony volt nálam — kezdte Bargyin — érdekes személyiség, annyit mondhatok neked.

— No, azok a te kisasszonyaid! — szólt Ilyics Terentij, tréfásan fenyegetve az ujjával — mindig mondom, hogy ne kezdj velők. Elveszted a fejed.

— Hadd el! Ezt már hallottam. De képzeld csak...

— A te fejed aranyat ér, de ha a leányokkal kezdesz...

— Ugyan ne darálj bolondokat! — ki-

hazánban, valami készül; tisztán hallom az ágyuk dördülését, a harci riadót, zászlók suhogását. Éjjelenként meg édes, ismerős hangokat hallok és a sötétben fehér karok híva intgetnek.

Mit felelhettem volna az ilyen beszédekre. Nem mondhattuk meg az igazat, hogy Lengyelország elveszett, még pedig ezuttal, úgy látszott, hogy örökre elveszett az.

— Tekintetes asszonyom — szólt egy reggelen, amint kedvenc helyén; egy hárságyon üldögélt a nagy gesztenyefák alatt. Engem hívna, haza kell mennem, tisztán hallottam ez éjjel Valériam hangját, amint fehérkarjával magához integetett. Felülök a Villám paripára, ifjú erő száll lankadó testembe, mihelyt kibontom a szabadság zászlóját, mely oltárterítő legyen esküvömön, ha győzünk, vagy szemfödöm, ha elbukunk.

Kálmán öcsém sietve jött a kertbe, már messziről kiáltotta:

— Mit csináltok itt? Jöjjetek ki a várhoz, mindnyájan ott vágyunk, soha sem láttunk ehhez fogható természeti tüneményt, a távol észak mintha lángba borult volna.

— A lengyel szabadság dicshajnala! — kiáltotta Kázmér és holtan esett vissza.

Kálmán testvérem levette a csipkeshendőt válláról és azzal betakarta.

Egy hét múlva olvastuk a lapokban, hogy Muravieff Vilna kormányzója vagy Vilna hőhárja, mint ahogy a történelem elnevezte, egész Vilnát felgyújtotta. A Jézus szent szivéről nevezett zárda is leégett és az apácák mind bennétek.

M. Kornéla.

áltott fel Bargyin hevesen. Inkább ide hallgas. Eljön ma hozzám egy kisasszony — nem azért, mintha valami ügye lett volna. Most sokan járnak így, mindig irkálnak, állást, foglalkozást keresnek. De ez csak látogatónak jött, én hívtam meg. No, eleinte mindenféle beszélgetés, okoskodás és egyszer csak az a kérdés jut eszébe, hogy becsületes ember vagyok-e én? Hahaha. Már hogy én!

— Becsületes hát, a lehető legbecsületebb — mondá a kereskedő.

— Nem, ezt én nem mondtam. Minek? Gondoltam magamban: tarts rólam, amit akarsz. Tudd meg és jegyezd meg magadnak, hogyha te a „szegény, de becsületes szülők gyermeke” eljöttél egy nőtlen férfihöz és meghallgatod az ő bon-mot-it, akkor tudnod kell, hogy mi lehet annak a vége? Nem ugy van?

— De mennyire ugy.

— Nos, és azzal is végződött, amit várni lehetett. S ez még semmi sem volna, nem olyan nagy baj, hiszen nemcsak ilyenek történnek, ha az emberek el hagyják magukat ragadtatni, de az a hitványság, hogy ennél a husz esztendő kisasszonynál sem elragadtatás, sem poézis nem mutatkozott, hanem egyszerűen... számítás-e, nem-e... az ördög tudja, hogy mi? Valami hideg, béka-természet. Nos, én praktikus ember vagyok, materialista, üzérkedő, egy szóval minden; hát én nálam sem lehet semmiféle elragadtatás, mégis úgy álltam az imént a hold világánál vagy egy fél óráig, mint egy bolond, néztem a holdat, el voltam tőle ragadtatva, sőt te is, te vén medve, ott álltál és te is kellemesen érezted magadat. Valami felemelő, nemes érzés vett erőt rajtam, a vetkes lélek siratta az elveszett paradicsomot, s itt... semmi... igen egyszerű, sőt igen ostoba. „Ki az? — Ivanycs Iván. Ah, örülök a szerencsének. Tessék ide!” Piha!

— Hahaha! — hallatszott Ilyics Terentij kacagása. — Megállj csak... mit akarsz ezzel mondani? Mészársz, vagy mi?

— Dehogyan mesélek. História beszélek. Érted?

— No, tovább! Tehát eljött a kisasszony... hahaha!

— Te ezen nevezsz? — kezdte komoly hangon Bargyin, de egyszerre ő is kacajra fakadt — valóban, neveléses az eset, Ilyics Terentij. Eh, engem egészen ellágyított ez az éjszaka. Egyébiránt a pezsgő sem volt rossz. Nem tudod, milyen nevű pezsgő volt? No, mindegy. Minden csak ostobaság, minden eladó és vehető és egy-egy ártatlan leány igazán nem ér meg egy üveg pezsgőt. A pezsgőtől legalább illúziója van az embernek, az eltévelyedett lélek magába száll bűnei tudatában és sirva fakad, hanem az olyan kisasszony az ő finom kezével minden illúziót agyonvág benned.

— Ugyan ne híreskedj! — jegyezte meg a kereskedő, — nálad vannak a Kuprijánovszkij-féle váltók?

— Nálam.

— Várj velők. Új machinációra gondoltam. Nem tudom, mit szólsz hozzá, de én szerintem okos dolog.

— Jól van, majd holnap, vetett véget Bargyin a beszélgetésnek s bevete magát a kocsi szögletébe, behunyta a szemét.

A kocsi odaért az Ilyics Terentij nyaralójához. A házmester, egy egészséges, báránykődmönös legény, sietett egy nagy örvös kutyá kíséretében a kaput kinyitni...

VI.

Sztepanics Péter sietve ment haza a hivatalából. Egy szép májusi nap esti hat órája volt. A voznjeszenszkája-utcán, amelynek ezen a táján magas, ötemeletes házak állanak, már megkezdődött a szürkület, de még átlatzó formában, mert a hold még nem szállt le s hideg sugaraival megvilágította a házfedeleket és homlokzatokat.

Sztepanics Péter nagyon éhes volt, de mégsem ezért sietett olyan nagyon. Már két hét óta várja napról-napra, óráról-óra az ünnepélyes, egyuttal azonban szörnyen nehéz pillanatot, melyen Nágyenka megbabázik.

SZINHÁZAK.

Budapest, szerda, 1898. február 9-én.

NEMZETI SZINHÁZ.
Fülszínház 12. Hallszínház 13.
Marcelle.
Vígjáték 4 felvonásban. Irtá: Paulou V. Ford. Alexander B.
Személyek:
Chattiac, Rene, Albert, Olivier, Valonilles, Jafelin, Couturier, Marcelle, Doline.
Kezdeté 7 órákor.

VIGSZINHÁZ.
597. szám. 598. szám.
A nőszabó
Bóhozat 3 felvonásban. Irtá: Loydau G. Ford. Kóler Gy.
Személyek:
Moulin-aux, Yvonne, Agrevalle, Yvonne, Cassin, Poul-poulle, D. H. Layne, Liorne.
Goth, Kalmar, Hunyadi, Gál, Deli, Balassa, Varsányi, Pessi, Racz, tei, Szerényi.
Kezdeté fel 5 órákor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.
Zárva.
NÉPSZINHÁZ.
Blaha Lujzaasszony mint vendég
Talmi hercegnő.
Fredeli operette 3 felvonásban. Irták: Mikai Emler és K. V. S. A. Zenejét szerzőlte Kóler József.
Személyek:
Darius, Mirabella, Gaston, Margarita, Kazimir, Yvonne, Cognac báró, Kögöbert.
Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZINHÁZ.
A kikapós patikárius.
Bóhozat 4 felvonásban. Irtá: Gandillot. Fordította: Heltai Jenő.
Személyek:
Fouquet, Ferdinánd, Bertinet, Patom, Patomene, Carol.
Szlágyi V., Ananyossy, Balla K., Boros E., Hettrey A., Mátray, Sz. Szilassy, Iványi.
Kezdeté 7 órákor.

VÁRSZINHÁZ.
Zárva.

Az egyedüli szikviz, mely sterilizálva bacteriummentesen kerül forgalomba a

SANITAS SZIKVIZ
kapható minden jobb elárusítóknál
Sanitas paradicsom-kivonat
francia rendszer szerint conserválva a legtöbb fűszerkereskedésben. 440

Zarándok-ut Rómába
igen kedvező feltételekkel.
Felvilágosítást nyújt és előjegyzéseket elfogad
Dr. Russel József Jenő
Magyar utazási iroda (345)
Budapest, VII., Erzsébet-körut 52. sz.

Tájékoztatasul, hogy legjobbnak bevált
ered. szab.
Excellent magasnyomású tömitőim
kizárólag csak közvetlen nálam
rendelhetők meg és szerezhetők be.
Adler Arthur BUDAPEST, VI. Eötvös-utca 30.

Dr. Schöffer-féle
köszvényeszesz
(Antirheumatikon)
Az 1895. évi párizsi orv. és egészségügyi kiállításán az aranyéremmel és érdemkereszttel vörös szalaggal kitüntetve, 151 melyet elismerésükkel tüntettek ki: nagyméltóságú Bende Imre nyitrai m. puszták ur, nagym. özv. bellari Baross Gáborúrnó uró és még számos előkelő személytől használt s elismeréssel kitüntetett, az több tekintélyes orvos által betegiken spróbat és minden ajánlott eszihatalian s egyedül gyógyzóerő fogadás (migrain) csuz, oldalszuzas, influenza és közhvény ellen.
Ezen gyógyszer a főraktár Budapesten, **Török József** gyógyszerterára által kapható és azonkívül minden gyógyszerterában
Ára üvegenként 1 frt, vidéken 1 forint 20 Kr

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. kir. Operaház	Vig Színház	Nép Színház	Magyar Színház	Kisfaludy Színház
Csütörtök	Francillon	Rantzauk	Portici-néma	Magda	A baba	Dupla feleség	—
Péntek	Fra Girolamo	—	She	Adriana Lecouvreur	A talmi hercegnő	A gésák	—
Szombat	Pry Pál	Marcelle	Bohémek	Il Padrone della Ferriere	A talmi hercegnő	A könyvtáros	—
Vasárnap d. u.	Ármány és szerelem	—	—	Szöke Katalin	A tót leány	A gésák	—
Este	Folt, amely tisztít	—	Tannhäuser	Fedora	A baba	A könyvtáros	—

Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére.
6 cs. és kir. fensége József főherczeg vednökége alatti.
Biztosítási tőke: 27 millió korona.
Fiu gyermekek legelőnyösebb ellátása
katonai szolgálat költségének fedezése — illetve a nagykorúság idejére. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál
az Igazgatóság.
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

Üdvös tanács.
Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szervek működési zavarainál **egger biztos hatású Mellpasztillái**
veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) A gyomor rendellen működésénél radikális hatásúnak bizonyultak **egger szóda pasztillái.** (1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerterában. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon; (27)
„Nador”-gyógyszertár Budapest, Váci-körut 17.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.
12543/1898. CII. sz.
Hirdetmény.
(Osztrák-magyar-svájezi vasuti kötelék.)
(I. pótlék életbeléptetése az aszalt gyümölcs és szilvaiz szállítására 1898. évi november hó 1-től érvényes kivételes díjszabáshoz.)
A fenti kötelékben aszalt gyümölcs és szilvaiz szállítására 1898. évi november hó 1-től érvényes, kivételes díjszabáshoz f. évi február hó 1-én az I. pótlék lép életbe.
Ezen pótlék a díjszabási határozmányok és „Függelék” kiegészítését, díjtételek és állomásnevek módosítását, a szállítási póthatáridő-tábla és a kilométermutató érvényen kívül helyezését, valamint helyesbítéseket tartalmaz s darabonként 10 fillérért megszereshető.
Budapesten, 1898. évi január hó 29-én.
A m. kir. államvasutak igazgatósága,
a többi részes vasutak nevében is.
(Utánnomás nem díjaztatik.) 471

Gummis
és halhólyag
elsőrangú orvosi tekintélyek nyilatkozatai szerint a legmegbízhatóbb és legfelfűtött ártalmatlan óvszer urak és hólygok számára.
Ar tucatszónként eredeti purai csomagolásban 30 kvtól 8 ftig. Inszkrevi szelküldés.
KELETI J.
68. és kir. szab. szerkötés és orthopaedius műszerek gyártója, Budapestben, Koronaherczeg-utca 17.
Arjegyzekeket bérmentve. rakt. borítékban. 10512

Bőr- és szépség-ápolás szakorvosa.
Med. univ. Dr. Révész Benő
Budapest, VIII., Kerepesi-ut 63. I. em
24 évi gyakorlat, a berlini és bécsi kórházakban szerzett tapasztalatai alapján gyorsan és alaposan gyógyítja az összes **bőr-, ideg- és nemi bajokat. Szépségi hibákat:**
szeples, anya- és májfolt, pattanás, szemölcs, rézorr, fagyos vegtagok, hajkorpa, hajhullás, sebek; szakszerű tanácssal szolgál az arc és közepülésre.
Feltűnő eredménnyel gyógyítja a titkos betegségek név alatt ismert összes férfi- és női bajokat és azok következményeit.
Rendel: d. e. 8—12, d. u. 3—5, este 7—8 óráig
Levelekre azonnal válaszol.
Kívánatra gyógyszerokról is gondoskodik.
Mindenkor mély diszkreczió.

Hazai bank részvénytársaság
III-ik
évi rendes közgyűlését
1898. évi márczius hó 5-én délben 12 órákor fogja Budapesten, a bank helyiségében megtartani.
Tárgysorozat:
1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Az alapszabályok néhány szakaszának módosítása.
4. 13 igazgatósági tag választása.
5. 2 felügyelő-bizottsági tag választása.
6. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának megállapítása.
Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében a közgyűlésen 25 darab részvény után egy szavazattal bír minden részvényes, aki részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt, a közgyűlésre kitűzött hatánap előtt 8 nappal a társaság pénztáránál, Budapesten, vagy a hirdetményben e célra kijelölt más helyeken letette s hogy minden további 25 részvény ugyanazon feltételek mellett szintén 1—1 szavazatra jogosít; miért is a szavazati jog érvényesítése céljából a részvények szelvényekkel együtt folyó hó 25-én déli 12 óráig vagy a bank értékpapírpénztáránál, vagy a Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület főpénztáránál, vagy a bécsi Nieder-österreichische Escompte-Gesellschaft pénztáránál leteendők s ez alkalmából ugyanott a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt átvehető.
Budapest, 1898. február 9-én.
Az igazgatóság.
(Utánnomás nem díjaztatik.)